

ЗАКОН

О НАУЦИ И ИСТРАЖИВАЊИМА

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се систем науке и истраживања у Републици Србији, и то планирање и остваривање општег интереса у науци и истраживању, обезбеђивање квалитета и развоја научноистраживачког рада, правни положај института, оснивање и управљање институтима, стицање звања истраживача, институционално финансирање и финансирање других програма од општег интереса, вођење евиденције, као и друга питања од значаја за систем науке и истраживања.

Сви термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања и звања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе.

Наука и истраживање као делатност

Члан 2.

Наука и истраживање као делатност од посебног значаја за свеукупни развој Републике Србије, заснована на знању, заједно са високим образовањем је покретач привредног и укупног друштвеног развоја.

Наука и истраживања у Републици Србији део су међународног научног, образовног, културног и уметничког простора.

Члан 3.

Наука и истраживање су, у смислу овог закона систематски стваралачки рад који се предузима ради стварања нових знања, с циљем подизања општег цивилизацијског нивоа друштва и коришћења тих знања у свим областима друштвеног развоја.

Члан 4.

Наука и истраживање се заснивају на следећим начелима:

- 1) слободи и аутономији научног и истраживачког рада;
- 2) јавности научног и истраживачког рада и резултата тог рада, у складу са законом;
- 3) научној и стручној критици;
- 4) поштовању стандарда науке и струке;
- 5) примени међународних стандарда и критеријума у вредновању квалитета научног и истраживачког рада у свакој области посебно, у односу на њену специфичност;
- 6) конкурентности и изврности научних програма и пројеката;
- 7) етике научног и истраживачког рада, у складу са принципима добре научне праксе;

8) родне равноправности у науци и истраживањима као и у органима одлучивања.

9) повезаности са системом образовања а посебно са системом високог образовања;

10) отворености за међународну научну и технолошку сарадњу;

11) спровођења истраживачког рада у складу са принципима отворене науке;

12) бриге за одрживи развој и заштиту животне средине.

Употреба постојећих и новостворених знања усмерава се ка стварању додатне вредности за друштво, при чему се поштују начела заштите и промета интелектуалне својине.

Члан 5.

Научни рад је слободан и не подлеже никаквим ограничењима, осим оних који произлазе из поштовања стандарда науке и етичности у научном и истраживачком раду, заштите људских права, заштите одбрамбених интереса, као и заштите животне средине.

Научни рад подлеже научној критици.

Слобода научног рада и стваралаштва огледа се у слободи научног деловања, слободи избора и развоја научних метода истраживања и интерпретације, као и поштовања ауторских права.

Члан 6.

У циљу повећања квалитета и видљивости научног рада, истраживања се спроведе у складу са принципима отворене науке, уз оптимално коришћење научноистраживачке инфраструктуре.

Принцип отворене науке и отворени приступ научним публикацијама и примарним подацима заснива се на препорукама Европске комисије и међународне добре праксе.

Научноистраживачка инфраструктура укључује објекте, капиталну научну опрему, машине и постројења, податке као што су збирке, архиви и научни подаци, е-инфраструктуре као и базе података, компјутерски системи и комуникацијске мреже, услуге и сваки други алат неопходан да се постигне изврност у науци и истраживањима.

Члан 7.

Науку и истраживања као делатност од општег интереса (у даљем тексту: научноистраживачка делатност) реализују акредитоване научноистраживачке организације кроз програме утврђене овим законом, као и програме утврђене законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије.

Научноистраживачку делатност као делатност од општег интереса реализују и институције од националног значаја из члана 33. овог закона, као и институти чији су оне оснивач, у складу са овим и посебним законом.

Члан 8.

Циљеви реализације научноистраживачке делатности су:

1) стварање нових знања ради подстицања друштвеног, технолошког, културног, уметничког и економског развоја, повећања друштвеног производа и подизања стандарда грађана и квалитета живота;

2) очување и унапређење општег фонда знања, као услова за разумевање, јачање и допринос светским развојним процесима;

3) унапређење укупних научноистраживачких капацитета (људских ресурса и институција);

4) подизање општег нивоа технологија у привреди и обезбеђивање конкурентности роба и услуга на домаћем и светском тржишту;

5) јачање међународне научне сарадње и допринос у регионалном, европском и глобалном истраживачком простору;

6) подршка стварању иновација за привреду, и трансферу технологија и јачању инжењерских капацитета са циљем стварања компаративних предности на глобалном тржишту и промоција предузетништва;

7) унапређење и ширење културног и уметничког амбијента и стваралачког образовања, са циљем очувања и афирмације националног идентитета као дела цивилизацијске баштине;

8) системско подстицање сарадње између институција, као и мобилности истраживача, односно истраживачког и административног особља у оквиру српског, регионалног, европског и глобалног истраживачког простора.

Члан 9.

Ради спровођења циљева из члана 8. овог закона, обавезе научноистраживачке организације су:

1) да у складу са потребама оснивача и друштва у целини сачини петогодишњи програм рада и развоја и прилагођава га постигнутим резултатима, циљевима и новонасталим околностима;

2) да предложи и усклађује своје програме са програмима предвиђеним овим законом, законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије и стратегијама за област научноистраживачке делатности и привредног и индустријског развоја, а у односу на специфичности области науке за које су акредитоване;

3) да идентификује, анализира и развија нова поља истраживања;

4) да делује у оним пољима која ће глобално бити препозната као најперспективнија, кроз формирање нових истраживачких група, центара, лабораторија и адекватно ангажовање људских ресурса и опреме;

5) да одржава и редовно ажурира интернет презентацију;

6) да прати и извештава јавност о најновијим достигнућима у науци и технологији и објективно презентује постигнуте резултате, као и науку и истраживања у целини;

7) да привлачи и задржава истраживаче из земље, дијаспоре, региона и света чије квалификације, рад и резултати могу да допринесу побољшању научних резултата, остварењу циљева и ефикаснијем развоју научноистраживачке организације;

8) да има програм развоја научноистраживачких и административних људских ресурса;

9) да пратеће и административне послове уређује у складу са развојем нових информационих технологија;

10) да одржава и унапређује научну и другу инфраструктуру и да омогући приступ научноистраживачкој инфраструктури другим

научноистраживачим организацијама и привредним субјектима уз дефинисана правила;

11) да припрема предлоге пројеката за значајно научно и инфраструктурно проширење капацитета за финансирање кроз националне и међународне фондове;

12) да предлаже оснивачу обједињавање ресурса са циљем стварања нових и функционалних институција;

13) да активно сарађује са другим научноистраживачим организацијама и привредом;

14) да се активно укључује у међународне токове и да успоставља и одржава међународну сарадњу и да се пријављује за пројекте међународних фондова;

15) да у складу са специфичностима области истраживања активно ради на комерцијализацији резултата истраживања;

16) да по захтеву оснивача оснажује процесе креирања јавних политика и законских оквира заснованих на чињеницама, кроз примену научних метода и резултата.

II. ПЛАНИРАЊЕ И ОСТВАРИВАЊЕ ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА У НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОЈ ДЕЛАТНОСТИ

1. Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије

Члан 10.

Ради планирања и остваривања дугорочних стратешких циљева, приоритета и праваца научног и технолошког развоја, Влада доноси Стратегију научног и технолошког развоја Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија), на предлог министарства надлежног за научноистраживачку делатност (у даљем тексту: Министарство), у складу са законом којим се уређује плански систем.

Члан 11.

Стратегија се усаглашава са стратегијом општег привредног и друштвеног развоја Републике Србије, као и другим националним, регионалним и европским стратегијама укључујући и стратегију којом се утврђују приоритетне области паметне специјализације.

Стратегијом се утврђују: стање у области научноистраживачке делатности; циљеви који се у области науке и технолошког развоја желе постићи на нивоу Републике Србије (у даљем тексту: Република), приоритети и правци научног и технолошког развоја; циљана средства за науку и истраживања која се издвајају из буџета и привреде, изражена као проценат бруто националног дохотка Републике Србије; научне области и уже научне дисциплине као и интердисциплинарни и мултидисциплинарни правци које треба посебно развијати и материјално подржавати ради достизања циљева у развоју Републике Србије; приоритетне потребе у науци и технолошком развоју и приоритети улагања у научноистраживачке програме; материјални и системски предуслови за реализацију Стратегије, динамика и фазе реализације; мере за спровођење Стратегије и управљање њеном реализацијом; други елементи од значаја за спровођење Стратегије.

Стратегијом се одређују приоритети за координацију рада Фонда за науку Републике Србије и мреже институција.

Стратегија се доноси за период од пет година.

2. Програми од општег интереса за Републику

Члан 12.

Општи интерес у научноистраживачкој делатности, остварује се путем програма институционалног финансирања и других програма од општег интереса у складу са овим законом, као и путем пројектног финансирања преко Фонда за науку Републике Србије у складу са законом којим се уређује рад тог фонда.

Програми институционалног финансирања којим се остварује општи интерес за Републику Србију јесу:

- 1) Програм институционалног финансирања акредитованих института чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и института чији је оснивач Српска академија наука и уметности;
- 2) Програм институционалног финансирања института од националног значаја за Републику Србију;
- 3) Програм оснивања и финансирања нових института чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и Српска академија наука и уметности, у складу са овим законом.

Други програми од општег интереса за Републику јесу:

- 1) Програм научноистраживачког рада Српске академије наука и уметности и Програм научноистраживачког рада Матице српске;
- 2) Програм суфинансирања изградње станова за потребе младих истраживача и научника у Републици Србији;
- 3) Програм међународне научне сарадње од значаја за Републику Србију;
- 4) Програм финансирања научноистраживачког рада центара изузетних вредности;
- 5) Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад;
- 6) Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад;
- 7) Програм пројектног финансирања докторских академских студија;
- 8) Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података;
- 9) Програм издавања научних публикација и одржавања научних скупова;
- 10) Програм суфинансирања програмских активности научно-образовних центара, специјализованих организација и удружења, која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом;
- 11) Програм обезбеђивања, одржавања, амортизације и осигурања научноистраживачке опреме и простора за научноистраживачки рад;
- 12) програми предвиђени Стратегијом, укључујући и програме који се односе на научноистраживачку инфраструктуру и отворену науку, као и други програми предвиђени овим законом;

13) Програм финансирања научноистраживачког рада и плата истраживача ангажованих у акредитованим научноистраживачким организацијама чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе и институтима чији је оснивач Српска академија наука и уметности;

14) Програм стварања новог оквира за јачање националних капацитета Републике Србије у области инжењерских наука у складу са овим законом.

Програме из става 2. као и програме из става 3. тач. 2) – 14) овог члана утврђује министар надлежан за научноистраживачку делатност (у даљем тексту: министар), уз претходно прибављено мишљење Националног савета за научни и технолошки развој. Програм научноистраживачког рада Српске академије наука и уметности и Програм научноистраживачког рада Матице српске утврђује надлежни орган Српске академије наука и уметности, односно Матице српске.

Програме из става 3. тач. 2) – 14) овог члана, по правилу, министар доноси за период до пет година. Ако се програми из става 3. тач. 2) – 14), због објективних околности не реализују у утврђеним роковима, министар може одлуком продужити реализацију програма највише за једну годину реализације.

Финансирање програма почиње, по правилу, почетком календарске године.

III. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА И РАЗВОЈА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 13.

О обезбеђивању квалитета научноистраживачког рада и развоју научноистраживачке делатности у Републици Србији старају се:

- 1) Национални савет за научни и технолошки развој;
- 2) Одбор за акредитацију научноистраживачких организација;
- 3) Комисија за стицање научних звања;
- 4) Матични научни одбори;
- 5) Заједница института Србије;
- 6) Конференција универзитета Србије;
- 7) Одбор за међународну сарадњу и дијаспору;
- 8) Министарство.

Лице именовано у једно од тела из става 1. тач. 1) – 4) овог члана не може истовремено да буде члан другог тела из наведених тачака.

1. Национални савет за научни и технолошки развој

Члан 14.

Ради унапређења научног и технолошког развоја, квалитета научноистраживачког рада и развоја научноистраживачке делатности у Републици Србији, оснива се Национални савет за научни и технолошки развој (у даљем тексту: Национални савет), као највише стручно и саветодавно тело у систему научноистраживачке делатности у Републици Србији.

Састав Националног савета

Члан 15.

Национални савет има председника и 13 чланова, из реда академика, истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета и привредника.

Председника и чланове Националног савета именује и разрешава Влада, у складу са овим законом.

Влада именује председника Националног савета из реда редовних професора универзитета и научних саветника, на предлог министра.

У Национални савет Влада именује: три члана у звању научног саветника запослена у институтима, са листе кандидата коју предлаже Заједница института Србије, три члана у звању редовног професора запослена на универзитетима, са листе кандидата коју предлаже Конференција универзитета Србије, два члана на предлог Српске академије наука и уметности из реда њених чланова, једног члана на предлог Матице српске, једног члана у звању научног саветника или редовног професора у војној - научноистраживачкој установи Министарства одбране и Војске Србије на предлог Министарства одбране, једног члана на предлог Академије инжењерских наука Србије из реда њених чланова и два члана из реда истакнутих привредника са листе кандидата коју предлаже Привредна комора Србије.

Листе кандидата које предлажу Заједница института Србије, Конференција универзитета Србије и Привредна комора Србије садрже најмање троструко већи број кандидата од броја из става 4. овог члана које Влада именује у Национални савет. Листе кандидата садрже: име и презиме кандидата, научно, односно наставно звање, функцију, адресу електронске поште, контакт телефон, организацију запослења, краћу научну, односно пословну биографију и област науке којом се бави.

Овлашћени предлагачи из става 4. овог члана листе предлога кандидата достављају Министарству.

Приликом именовања чланова Националног савета из реда представника организација које обављају научноистраживачку делатност води се рачуна о равномерности заступљености свих шест научних области.

Научне области из става 7. овог члана јесу: природно-математичке, техничко-технолошке, медицинске, биотехничке, друштвене и хуманистичке науке (у даљем тексту: научне области).

Национални савет има заменика председника кога бира из реда својих чланова, у складу са пословником о раду.

Мандат председника и чланова Националног савета траје пет година. Председник и чланови Националног савета могу се именовати највише два пута.

Влада може разрешити члана Националног савета и пре истека мандата, и то:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако не испуњава дужности члана Националног савета или нередовно долази на седнице или својим поступцима повреди углед те дужности;

3) на образложен захтев овлашћеног предлагача, односно надлежног органа Заједнице института Србије, Конференције универзитета Србије, Српске академије наука и уметности, Матице српске, Министарства одбране, Академије инжењерских наука Србије, Привредне коморе Србије и министарства надлежног за научноистраживачку делатност.

Надлежност Националног савета

Члан 16.

Национални савет:

1) прати стање и развој научноистраживачке делатности у Републици Србији;

2) даје мишљење на текст нацрта стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије;

3) подноси Министарству извештај о оствареним резултатима и о укупној реализацији Стратегије;

4) подноси иницијативу Министарству за измену Стратегије;

5) предлаже министру научне области, гране и дисциплине за које се образују матични научни одбори;

6) утврђује и предлаже министру листу кандидата за чланове матичних научних одбора која садржи двоструко већи број чланова од оног који ће се именовати одлуком министра, после спроведеног јавног позива;

7) подноси годишњи извештај о стању у науци за претходну годину, са предлозима и сугестијама за наредну годину, најкасније до 1. октобра, који усваја Влада;

8) даје претходно мишљење на програме од општег интереса за Републику Србију, а које утврђује министар;

9) даје мишљење на петогодишњи извештај научноистраживачких организација о реализацији програма институционалног финансирања које разматра министар;

10) даје претходно мишљење на акт о стицању истраживачких и научних звања из члана 30. став 1. тачка 5) овог закона;

11) именује и разрешава чланове Комисије за стицање научних звања;

12) доноси акт о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, интегрисаних универзитета, факултета и центара изузетних вредности;

13) одлучује у другом степену по жалбама у поступку акредитације научноистраживачких организација;

14) одлучује у другом степену по жалбама у поступку избора у научна звања;

15) остварује међународну стручну сарадњу, као и сарадњу са одговарајућим телом у области високог образовања, и другим органима и организацијама;

16) обавља и друге послове, у складу са овим законом и пословником.

Национални савет доноси пословник.

Акт из става 3. тачка 12) овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Рад Националног савета

Члан 17.

Национални савет ради на седницама.

Рад Националног савета је јаван.

За обављање послова из своје надлежности, Национални савет може да образује комисије, одборе и друга стручна и радна тела (у даљем тексту: радна тела).

Начин рада и одлучивања уређују се пословником Националног савета.

Када Национални савет разматра питања која чине део укупне политике Републике Србије у области науке, а која су у вези са областима образовања, здравства, привреде, уметности и културе, тада усаглашава ставове са одговарајућим органима, телима и институцијама у чијој су надлежности питања из тих области.

2. Одбор за акредитацију научноистраживачких организација

Члан 18.

Ради обављања послова вредновања квалитета и ефикасности научноистраживачког рада (у даљем тексту: акредитација) научноистраживачких организација са својством правног лица, и то: научних института, истраживачко-развојних института, института од националног значаја за Републику Србију, факултета, интегрисаних универзитета и научноистраживачких организација из области одбране и Војске Србије (у даљем тексту: научноистраживачке организације), образује се Одбор за акредитацију научноистраживачких организација (у даљем тексту: Одбор за акредитацију).

Одбор за акредитацију је независно стручно тело које се у свом раду придржава начела стручности, објективности и међународно признатих стандарда и критеријума научноистраживачког рада.

Састав Одбора за акредитацију

Члан 19.

Одбор за акредитацију има 13 чланова, из реда академика, истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета.

Чланове Одбора за акредитацију именује и разрешава министар, и то: шест чланова на предлог Заједнице института Србије, шест чланова на предлог Конференције универзитета и једног члана на предлог Српске академије наука и уметности.

Приликом именовања чланова Одбора за акредитацију води се рачуна о равномерној заступљености свих шест научних области.

Одбор за акредитацију има председника и заменика председника, које именује из реда својих чланова.

Мандат председника, заменика председника и чланова Одбора за акредитацију траје четири године, уз могућност још једног избора.

Члан Одбора може да буде разрешен и пре истека мандата, и то: на лични захтев, на образложен захтев овлашћеног предлагача или образложен захтев већине од укупног броја чланова Одбора за акредитацију.

Надлежност Одбора за акредитацију

Члан 20.

Одбор за акредитацију:

- 1) предлаже Националном савету акт о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, интегрисаних универзитета, факултета и центара изузетних вредности;
- 2) спроводи поступак акредитације научноистраживачких организација;
- 3) остварује сарадњу са одговарајућим телом у области високог образовања;
- 4) остварује међународну сарадњу у области вредновања научноистраживачког рада са одговарајућим телима и институцијама у Европи и свету;
- 5) обавља друге стручне послове, у складу са овим законом и пословником.

Одбор за акредитацију доноси пословник.

За потребе спровођења поступка акредитације, Одбор за акредитацију образује стручне тимове који разматрају појединачне захтеве за спровођење поступка акредитације.

Чланове стручних тимова Одбор за акредитацију именује из реда међународно признатих научника, професора универзитета и стручњака.

Одбор за акредитацију може ангажовати признатог научника или стручњака из иностранства ради обављања одређених стручних послова у поступку акредитације.

Поступак акредитације

Члан 21.

Одбор за акредитацију спроводи поступак акредитације сваке пете године на захтев научноистраживачке организације (редовни поступак), или у краћем року, на захтев Министарства (ванредни поступак). Редовни поступак за акредитацију института од националног значаја спроводи се сваке десете године.

Захтев за акредитацију за обављање научноистраживачке делатности могу поднети организације са својством правног лица, и то: институти, факултети, универзитети, високошколске установе за потребе полицијског образовања, научноистраживачке организације из области одбране и Војске Србије.

Захтев за акредитацију у статусу центра изузетних вредности, који може стећи унутрашња организациона јединица у институту, односно високошколској установи уписаној у Регистар научноистраживачких организација, подноси тај институт, односно високошколска установа, ако је унутрашња организациона јединица испунила услове прописане актом из члана 16. став 1. тачка 12) овог закона.

За научноистраживачке организације из области одбране и Војске Србије, које немају својство правног лица, захтев за акредитацију подноси министарство надлежно за послове одбране.

За организацију која није уписана у Регистар научноистраживачких организација, оснивач подноси захтев за акредитацију Одбору за акредитацију.

За организацију која није уписана у Регистар научноистраживачких организација, Одбор за акредитацију оцењује квалитет и резултате њеног научноистраживачког рада за период од пет година у односу на датум подношења захтева.

По пријему захтева из ст. 1. и 5. овог члана, Одбор за акредитацију обавља проверу квалитета научноистраживачког рада, у складу са овим законом, доноси одлуку у року од 90 дана од дана пријема захтева и доставља је Министарству и оснивачу.

Одбор за акредитацију може донети одлуку којом се усваја или одбија захтев за акредитацију научноистраживачке организације.

На основу одлуке о усвајању захтева за акредитацију, регистрована научноистраживачка организација задржава права која је стекла уписом у Регистар научноистраживачких организација.

Оснивач научноистраживачке организације, односно научноистраживачка организација, може да поднесе жалбу Националном савету у року од 15 дана од дана пријема одлуке којом је одбијен захтев за акредитацију.

Национални савет у року од 30 дана од пријема жалбе доноси решење којим може одбити жалбу, поништити решење у целини или делимично и сам одлучити о управној ствари, поништити решење и вратити предмет Одбору за акредитацију на поновно одлучивање.

Одбор за акредитацију је дужан да у року од 30 дана од дана пријема решења Националног савета о поништавању првостепене одлуке и враћању на поновно одлучивање донесе одлуку.

Коначна одлука којом се одбија захтев за акредитацију представља основ за брисање научноистраживачке организације из Регистра научноистраживачких организација.

Оснивач научноистраживачке организације, односно научноистраживачка организација, која је добила одлуку којом се одбија захтев за акредитацију има право да понови захтев за акредитацију по истеку године дана од дана пријема коначне одлуке о акредитацији.

3. Комисија за стицање научних звања

Члан 22.

Ради одлучивања о стицању научних звања виши научни сарадник и научни саветник, образује се Комисија за стицање научних звања (у даљем тексту: Комисија).

Састав Комисије

Члан 23.

Комисија има 17 чланова, из реда академика, научних саветника и редовних професора универзитета.

Председника, заменика председника и чланове Комисије именује Национални савет, и то: осам чланова на предлог Заједнице института Србије (од којих најмање два из редова института од националног значаја), шест чланова на предлог Конференције универзитета, два члана на предлог Српске академије наука и уметности и једног члана на предлог министра.

Приликом именовања чланова Комисије води се рачуна о заступљености свих шест научних области.

Национални савет може разрешити члана Комисије пре истека мандата, на лични захтев или на образложен захтев овлашћеног предлагача, ако не долази редовно на седнице, ако прекрши пословник о раду Комисије или на предлог Одбора за етику у науци.

Мандат председника, заменика председника као и чланова Комисије траје четири године са могућношћу још једног именовања.

Рад Комисије

Члан 24.

Комисија ради на седницама.

Комисија одлучује о стицању научног звања виши научни сарадник и научни саветник у складу са овим законом.

Комисија доноси пословник.

4. Матични научни одбори

Члан 25.

Министар образује матичне научне одборе, као стручна тела за све научне области, гране или дисциплине.

Састав матичног научног одбора

Члан 26.

Матични научни одбор има најмање седам, а највише девет чланова, у зависности од тога за коју се научну област, грану или дисциплину образује.

Председник, заменик председника и чланови матичног научног одбора су истраживачи у звању научног саветника или редовног професора универзитета.

Министарство расписује јавни позив за предлагање кандидата за чланове матичних научних одбора.

Јавним позивом, поред рока за достављање предлога кандидата, одређује се да предлог садржи и следеће податке: име и презиме кандидата, научно, односно наставно звање, организацију запослења, адресу електронске поште, контакт телефон, краћу научну биографију и област науке којом се кандидат за члана матичног научног одбора бави.

Право да предлажу кандидате за чланове матичних научних одбора имају научна и наставно – научна већа научноистраживачке организације и Српска академија наука и уметности.

После спроведеног јавног позива, чланове матичних научних одбора именује министар са листе кандидата коју је утврдио Национални савет.

Приликом именовања чланова матичних научних одбора води се рачуна о равномерној заступљености научних грана и дисциплина у оквиру научне области, као и о компетентности истраживача за научну област, грану и дисциплину за коју се образује матични научни одбор.

Мандат председника, заменика председника као и чланова матичних научних одбора траје пет година са могућношћу још једног именовања.

Председника и заменика председника матичног научног одбора бирају чланови матичног научног одбора, већином гласова свих чланова матичног научног одбора.

Министар може разрешити председника, заменика председника и члана матичног научног одбора, и пре истека мандата из става 8. овог члана, и то: на лични захтев, ако не долази редовно на седнице, ако прекрши пословник матичног научног одбора или на предлог Одбора за етику у науци.

Надлежност матичног научног одбора

Члан 27.

Матични научни одбор:

- 1) одлучује о стицању научног звања научни сарадник;
- 2) даје мишљење Комисији о квалитету научноистраживачког рада и доприносу истраживача - кандидата за избор и реизбор у научно звање виши научни сарадник и научни саветник, у складу са овим законом;
- 3) даје Министарству мишљење о годишњем извештају научноистраживачких организација о реализацији програма институционалног финансирања, утврђених овим законом;
- 4) даје мишљење на акт о категоризацији и рангирању научних часописа;
- 5) предлаже члана у Комисију за утврђивање предлога годишње листе категорисаних часописа;
- 6) одлучује у другом степену по приговору истраживача на одлуку научног већа института о избору у звање истраживач-сарадник;
- 7) даје претходно мишљење министру на акт о стицању истраживачких и научних звања из члана 30. став 1. тачка 5) овог закона;
- 8) даје мишљење, припрема извештаје и друге материјале на захтев министра, Националног савета, Одбора за акредитацију и Комисије;
- 9) обавља и друге послове, у складу са овим законом и актом о образовању.

Матични научни одбор доноси пословник.

Матични научни одбор подноси министру извештај о свом раду најмање једном годишње.

5. Заједница института Србије

Члан 28.

Ради остваривања заједничких интереса, развоја и организације научно-истраживачког рада, научноистраживачке сарадње, међусобног повезивања и сарадње са одговарајућим облицима удруживања у области високог образовања, развијања међународне сарадње, неговања научне критике и вредновања сопственог научноистраживачког рада, усклађивања набавке и коришћења научноистраживачке опреме и лабораторијског простора, набавке и коришћења научних публикација, институти се удружују у Заједницу института Србије. (у даљем тексту: Заједница).

Заједница има статус правног лица, у складу са законом.

Заједницу чине институти на територији Републике Србије који су уписани у Регистар научноистраживачких организација.

На оснивање, организацију и рад Заједнице примењују се прописи којима се уређују удружења.

Заједница бира своје представнике у телима и комисијама у складу са овим законом.

Организација, начин рада, именовање органа управљања и стручних тела Заједнице уређују се статутом Заједнице.

Заједница обавља послове у складу са статутом Заједнице и овим законом.

6. Одбор за међународну научну сарадњу и дијаспору

Члан 29.

У циљу јачања свих активности на пољу међународне научне сарадње као и укључивања дијаспоре у научноистраживачки рад у Републици Србији, образује се Одбор за међународну научну сарадњу и дијаспору (у даљем тексту Одбор).

Председник, заменик председника и чланови Одбора су истраживачи и стручњаци са искуством у међународној сарадњи.

Министарство расписује јавни позив за предлагање кандидата за чланове Одбора.

Након спроведеног јавног позива чланове одбора именује министар.

Мандат председника, заменика председника као и чланова Одбора траје три године са могућношћу још једног именовања.

Министар може разрешити председника, заменика председника и члана Одбора и пре истека мандата из става 5. овог члана, и то: на лични захтев, ако не долази редовно на седнице, ако прекрши пословник о раду Одбора или на предлог Одбора за етику у науци.

Одбор:

1) предлаже министру мере за праћење и поспешивање међународне сарадње;

2) пружа стручну подршку у праћењу реализације програма министарства из области међународне сарадње;

3) пружа стручну помоћ националним представницима у програмским одборима европских и других међународних научних програма да заузму став о питањима;

4) доприноси повећању видљивости научноистраживачких организација и њихових резултата у иностранству;

5) пружа стручну помоћ у повезивању истраживача у дијаспори са научноистраживачким организацијама и истраживачима у Републици Србији;

6) обавља и друге послове, у складу са овим законом и актом о именовању.

Одбор доноси пословник.

Одбор подноси министру извештај о свом раду једном годишње.

Министар може образовати и друге комисије за сарадњу са посебним међународним телима и организацијама.

7. Министарство

Члан 30.

Министарство:

- 1) предлаже Влади политику у области научноистраживачке делатности;
- 2) прати и подстиче развој научноистраживачке делатности у Републици Србији;
- 3) расподељује финансијска средства из буџета Републике Србије научноистраживачким организацијама за остваривање програма утврђених у члану 12. овог закона и контролише њихово наменско коришћење;
- 4) доноси решење о испуњености услова за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса, у складу са овим законом;
- 5) доноси акт о стицању истраживачких и научних звања, којим се уређује поступак и начин вредновања, и квантитативно и квалитативно исказивање научноистраживачких резултата истраживача, уз претходно прибављено мишљење Националног савета, Комисије и матичних научних одбора;
- 6) доноси акт о категоризацији и рангирању научних часописа;
- 7) образује Комисију за утврђивање предлога годишње листе категорисаних часописа;
- 8) утврђује годишњу листу категорисаних часописа посебним актом министра, на предлог комисије из тачке 7) овог члана;
- 9) води Регистар научноистраживачких организација и Регистар истраживача, у складу са овим законом;
- 10) остварује међународну научну и технолошку сарадњу и стара се о повезивању и укључивању научноистраживачких организација у европски и међународни истраживачки простор;
- 11) обавља и друге послове, у складу са законом.

Актом из става 1. тачка 6) овог члана уређује се рангирање, категоризација, поступак утврђивања листе категоризације, услове за уређивање научних часописа и научне дисциплине у овиру којих се врши рангирање, као и други елементи од значаја за категоризацију и рангирање часописа и њихово одлагање у репозиторијум. Репозиторијум представља електронску архиву научних часописа, који за потребе категоризације води Народна библиотека Србије.

Чланове комисије из става 1. тачка 7) овог члана именује министар тако што сваки матични научни одбор предлаже свог представника, из реда чланова матичног научног одбора. Председника Комисије именује министар из реда чланова које су предложили матични научни одбори. Комисија доноси пословник.

Члан 31.

Стручне и административно-техничке послове за потребе тела из члана 13. став 1. тач. 1) – 4) овог закона, обавља Министарство.

Средства за рад тела из става 1. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члан 32.

Влада доноси акт којим се утврђују критеријуми и начин финансирања Националног савета, као и накнада за рад чланова Националног савета.

Министар доноси акт којим се утврђују критеријуми накнада за рад чланова и начин финансирања тела из члана 13. став 1. тач. 2) – 4) овог закона, као и накнада за рад чланова тих тела.

**IV. ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ ОБАВЉАЈУ
НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ****Институције од националног значаја****Члан 33.**

Српска академија наука и уметности и Матица српска су институције од националног значаја.

Оснивање и рад Српске академије наука и уметности и института чији је она оснивач уређују се посебним законом, односно актима у складу са тим законом.

Оснивање и рад Матице српске уређују се посебним законом.

Институти**Члан 34.**

Институт, у смислу овог закона, јесте научноистраживачка организација која обавља научноистраживачку делатност од општег интереса, под условима утврђеним овим законом.

Високошколске установе**Члан 35.**

Високошколске установе обављају научноистраживачку делатност у складу са овим законом.

V. ИНСТИТУТИ**1. Оснивање и обављање научноистраживачке делатности од
општег интереса****Члан 36.**

Институт се може основати као установа, у складу са прописима о јавним службама, или као привредно друштво, у складу са прописима о привредним друштвима.

Члан 37.

Оснивач института може бити Република Србија, аутономна покрајина, Српска академија наука и уметности, јединица локалне самоуправе, домаће и страног правно и физичко лице, у складу са законом.

Кад институт оснива више оснивача, њихова међусобна права, обавезе и одговорности уређују се уговором.

Пре доношења акта о оснивању, оснивач усваја елаборат о оправданости оснивања института, коју доставља Министарству и Одбору за акредитацију.

Када је оснивач института Република Србија, акт о оснивању и укидању института доноси Влада. Када је оснивач института аутономна покрајина или

јединица локалне самоуправе, акт о оснивању и укидању института доноси надлежни покрајински орган, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Институте који обављају научноистраживачку делатност за потребе одбране оснива и укида Влада, у складу са условима утврђеним овим законом.

Влада, на основу споразумног предлога Министарства и министарства надлежног за одбрану, ближе уређује услове и начин остваривања научноистраживачке делатности у области одбране, као и положај истраживача, у погледу особености везаних за циљеве и природу истраживања од значаја за одбрану.

Члан 38.

Институт чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, Српска академија наука и уметности и јединица локалне самоуправе послује средствима у јавној својини.

Институт чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе користи непокретности и друга средства, у складу са законом којим се уређују средства у јавној својини.

Члан 39.

Делатност и организација института уређује се статутом.

Институт може променити назив, седиште, делатност, облик организовања, и вршити статусне промене, уз сагласност оснивача, односно власника.

Под статусном променом института, у смислу овог закона, подразумева се спајање, подела и одвајање.

Институт чији је оснивач Република Србија може вршити промене из ст. 2. и 3. овог члана уз претходно прибављену сагласност Владе.

Члан 40.

Научноистраживачка организација, поред научноистраживачке делатности, може обављати и друге послове којима се комерцијализују резултати научног и истраживачког рада под условом да се тим пословима не угрожава квалитет научноистраживачког рада.

У циљу комерцијализације резултата научноистраживачког рада, подстицања предузетништва и пословног повезивања, институт може бити оснивач start up и spin off компанија, центра за трансфер технологије, иновационог центра, пословно-технолошког инкубатора, научно-технолошког парка и других организација, у складу са законом.

2. Врсте института

Члан 41.

Институт може обављати научноистраживачку делатност као: научни институт; истраживачко-развојни институт; институт од националног значаја за Републику Србију.

Члан 42.

Према власничкој структури, институт може бити: државни и приватни.

Државни институт, у смислу овог закона, јесте институт чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, односно институт са већинским државним капиталом.

Приватни институт, у смислу овог закона, јесте институт чији је оснивач физичко или правно лице, или институт у коме је већински приватни капитал.

Члан 43.

Научни институт се оснива, односно организује као установа, у складу са прописима о јавним службама.

Истраживачко-развојни институт оснива се, односно организује као установа, у складу са прописима о јавним службама, или као привредно друштво, у складу са прописима о привредним друштвима, осим ако овим законом није другачије уређено.

Организација, обављање делатности и друга питања од значаја за рад института уређују се статутом института.

Институт у свом саставу може имати регионалне научне центре, као своје организационе делове, у складу са статутом.

Научни институт

Члан 44.

Научни институт јесте установа чију претежну делатност чине основна истраживања и примењена истраживања која су у функцији валоризације резултата основних истраживања.

Члан 45.

Научни институт може обављати научноистраживачку делатност ради остваривања општег интереса, ако:

- 1) има програм научноистраживачког рада;
- 2) резултатима научноистраживачког рада доприноси развоју науке, односно доприноси општем фонду знања;
- 3) има у радном односу са пуним радним временом најмање 20 истраживача компетентних за област науке којом се институт бави, од којих најмање десет истраживача у научним или наставним звањима (од којих најмање три у звању виши научни сарадник или научни саветник, односно у одговарајућем наставном звању) и десет истраживача у звању истраживач-сарадник или вишем звању;
- 4) има програм развоја научноистраживачког подмлатка;
- 5) има одговарајући простор, опрему и друга средства за остваривање програма од општег интереса;
- 6) има научно-информативну документацију и библиотечко-информациони центар у складу са законом којим се уређује библиотечко-информациона делатност.

Научни институт у области друштвених и хуманистичких наука може обављати научноистраживачку делатност од општег интереса ако, поред услова утврђених у ставу 1. тач. 1), 2), 4), 5) и 6). овог члана, има у радном односу са пуним радним временом најмање 12 истраживача компетентних за област науке којом се институт бави, од којих најмање седам истраживача у научним, односно наставним звањима и пет истраживача у звању истраживач-сарадник или вишем звању.

Истраживачко-развојни институт

Члан 46.

Истраживачко-развојни институт јесте установа, односно привредно друштво чију претежну делатност чине примењена и развојна истраживања усмерена ка задовољавању потреба непосредних корисника резултата истраживања, и основна истраживања као основа за примењена и развојна истраживања.

Члан 47.

Истраживачко-развојни институт може обављати научноистраживачку делатност ради остваривања општег интереса, ако:

- 1) има програм научноистраживачког рада;
- 2) резултатима својих истраживања доприноси развоју нових производа и уређаја, сорти и врста, као и увођењу нових или побољшању постојећих технолошких поступака, система и услуга;
- 3) обавља трансфер знања и технологија;
- 4) има у радном односу са пуним радним временом најмање 12 истраживача компетентних за област науке којом се институт бави, од којих најмање седам истраживача у научним или наставним звањима (од којих најмање један у звању виши научни сарадник или научни саветник, односно у одговарајућем наставном звању) и пет истраживача у звању истраживач-сарадник или вишем звању;
- 5) има програм развоја научноистраживачког подмлатка;
- 6) има одговарајући простор, опрему и друга средства за остваривање програма од општег интереса;
- 7) има научно-информативну документацију и библиотечно-информациони центар у складу са законом којим се уређује библиотечно-информациона делатност.

Институт од националног значаја за Републику Србију

Члан 48.

Институт од националног значаја за Републику Србију (у даљем тексту: институт од националног значаја) је врхунска научноистраживачка установа од посебног националног значаја за једну или више сродних научних области која обавља истраживања од приоритетног значаја за научни, образовни, културни и укупни друштвено-економски развој Републике Србије.

Институт од националног значаја обавља истраживања која имају за циљ: развој и унапређење општег фонда знања, посебно, у области науке, односно научних дисциплина за које је основан; подизање техничко-технолошког нивоа; валоризовање резултата истраживања и ширење научних сазнања; образовање и оспособљавање кадрова за научноистраживачки рад.

Ради остваривања истраживања из става 2. овог члана, институт од националног значаја утврђује десетогодишњи програм научноистраживачког рада, усаглашен са циљевима и приоритетима који су утврђени стратегијама.

Институт од националног значаја може да учествује у извођењу програма докторских и мастер академских студија, у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Члан 49.

Статус института од националног значаја може стећи научни, односно истраживачко-развојни институт, на начин и под условима прописаним овим законом.

Акт о стицању статуса института од националног значаја доноси Влада.

Институт који је стекао статус института од националног значаја уписује се са том назнаком у Регистар научноистраживачких организација Министарства.

Институт који је, у складу са овим законом, стекао статус института од националног значаја, уз назив института уноси и ознаку: „Институт од националног значаја за Републику Србију”.

Институт од националног значаја има органе у складу са овим законом.

Институт од националног значаја финансира се у складу са овим законом.

Члан 50.

Статус института од националног значаја може стећи научни, односно истраживачко-развојни институт и институт чији је оснивач Српска академија наука и уметности, ако поред услова из члана 48. ст. 1. и 2. овог закона, испуњава и следеће услове:

1) да је уписан у Регистар научноистраживачких организација Министарства;

2) да га је основала Република или Српска академија наука и уметности и да послује средствима у јавној својини;

3) да обавља истраживања из научне области за коју је основан, најмање 20 година пре подношења пријаве (захтева) за акредитацију за стицање статуса института од националног значаја за Републику Србију;

4) да има десетогодишњи програм научноистраживачког рада, усаглашен с циљевима и приоритетима који су утврђени стратегијама;

5) да остварује врхунске резултате у својој области истраживања у периоду од најмање десет година, узимајући у обзир посебности института која реализују мултидисциплинарна истраживања;

6) да има успостављену и развијену међународну научну сарадњу, посебно са институцијама од националног значаја у другим државама;

7) да има у радном односу са пуним радним временом најмање 50 истраживача у научним, односно наставним звањима, односно 35 истраживача у области друштвених и хуманистичких наука, од којих најмање 50% у научном звању научни саветник, виши научни сарадник односно наставним звањима редовни професор и ванредни професор, компетентних за област науке или научне дисциплине којима се институт бави;

8) да има програм развоја научноистраживачког подмлатка;

9) да има одговарајући простор, капиталну научноистраживачку опрему и друга средства за остваривање програма од општег интереса и приоритетних програма који су утврђени стратегијама;

10) има научно-информативну документацију и библиотечно-информациони центар у складу са законом којим се уређује библиотечно-информациона делатност.

Институт чији је оснивач Српска академија наука и уметности може стећи статус инстута од националног значаја по условима предвиђеним ставом 1. тач. 1) – 10) а по условима предвиђеним за институте у области друштвених и хуманистичких наука.

Члан 51.

Институт од националног значаја подлеже поступку акредитације (редовни и ванредни поступак), у складу са овим законом.

Захтев за акредитацију ради стицања статуса института од националног значаја може поднети научни, односно истраживачко-развојни институт који је уписан у Регистар научноистраживачких организација Министарства.

Испуњеност услова прописаних овим законом и актом којим се уређује вредновање научноистраживачког рада и поступак акредитације утврђује Одбор за акредитацију научноистраживачких организација и доноси одлуку о акредитацији института ради стицања статуса института од националног значаја.

На основу одлуке о акредитацији, а на предлог Министарства, Влада доноси акт о стицању статуса института од националног значаја.

Статус института од националног значаја, институт може изгубити ако престане да испуњава услове прописане овим законом, односно ако Одбор за акредитацију у редовном или ванредном поступку донесе негативну одлуку о акредитацији тог института.

Акт о одузимању статуса института од националног значаја доноси Влада, на предлог Министарства.

Акт Владе о стицању или одузимању статуса института од националног значаја објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 52.

Институт од националног значаја поред обавеза наведених у члану 9. овог закона има и следеће обавезе:

1) да учествује у изради стратешких и других докумената у научној области којом се бави, на захтев оснивача;

2) да омогућава без накнаде приступ и коришћење капиталне научноистраживачке опреме у некомерцијалне сврхе другим акредитованим научноистраживачким организацијама које се институционално финансирају из буџета Републике Србије;

3) да спроводи без накнаде поступак утврђивања предлога одлука за стицање научних звања по захтеву истраживача који нису запослени, повратницима из иностранства и истраживачима који то право нису могли да остваре у матичној институцији уз одговарајуће образложење.

Члан 53.

Ако институт испуњава услове утврђене у чл. 45. 47. и 50. овог закона и ако је Одбор за акредитацију донео одлуку о акредитацији тог института, Министарство доноси решење о испуњености услова за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса.

На основу решења из става 1. овог члана, Министарство врши упис института у Регистар научноистраживачких организација.

Употреба и коришћење назива институт

Члан 54.

Организација која није уписана у Регистар научноистраживачких организација као научноистраживачка организација, у складу са овим законом, не може у свом пословном имену да садржи називе: „научни институт”, „истраживачко-развојни институт” и „институт од националног значаја”.

Облици сарадње научноистраживачких организација и учешће института у високом образовању

Члан 55.

Научноистраживачке организације из чл. 33 – 35. овог закона могу да сарађују и учествују у остваривању заједничких научноистраживачких програма и пројеката, кроз образовање заједничких истраживачких тимова, на одређеном пројектном задатку.

Научноистраживачке организације могу да остварују сарадњу и у заједничком учешћу у реализацији међународних програма и пројеката, пројеката са привредом, као и у заједничком коришћењу научноистраживачке, лабораторијске и друге инфраструктурне опреме.

Међусобна права и обавезе у остваривању сарадње из ст. 1. и 2. овог члана научноистраживачке организације уређују уговором, у складу са својим општим актима, односно статутима.

Члан 56.

Институт може учествовати у остваривању студија са сродном високошколском установом, у складу са прописима о високом образовању и статутом високошколске установе.

Институт може да учествује у извођењу програма докторских и мастер академских студија, у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Приватизација института

Члан 57.

Институт чији је оснивач Република Србија а који је организован као привредно друштво, приватизује се на основу посебног програма који доноси Влада, на предлог министарства надлежног за научноистраживачку делатност уз претходно прибављено мишљење Националног савета.

Члан 58.

Институт основан, односно организован као привредно друштво чији је оснивач Република Србија, а од стратешког интереса је за Републику Србију, може се приватизовати тако да најмање 51% капитала остане у државној својини.

Министарство утврђује који су институти из става 1. овог члана од стратешког интереса за Републику Србију, на основу мишљења Националног савета.

VI. ОРГАНИ ИНСТИТУТА

Органи института који су основани као уставнове и као привредна друштва

Члан 59.

Органи у научном, истраживачко-развојном и институту од националног значаја који су основани као установе јесу: управни одбор и директор.

Истраживачко-развојни институт који се оснива, односно организује у складу са прописима о привредним друштвима, има органе у складу са тим прописима.

Кад је Република Србија власник дела капитала истраживачко-развојног института, Влада именује своје представнике у органе тог института, сразмерно уделу капитала, независно од тога да ли је институт организован као установа или привредно друштво.

Научни орган института јесте научно веће.

Институт чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, домаће и страно правно и физичко лице има органе утврђене овим законом.

У научноистраживачким организацијама из области одбране и Војске Србије органи института формирају се у складу са посебним законом.

1. Именовање органа у институту чији је оснивач Република који су организовани као установа

Управни одбор

Члан 60.

Управни одбор научног, истраживачко-развојног и института од националног значаја чији је оснивач Република Србија има седам чланова које именује Влада, од којих председника и три члана одређује Влада, као своје представнике, а три члана предлаже научно веће института из реда истраживача у научним или наставним звањима запослених у институту.

У научном и истраживачко-развојном институту већину чланова управног одбора које одређује Влада, као своје представнике морају чинити истраживачи у научним, односно наставним звањима, компетентни за област науке којом се институт бави.

У институту од националног значаја председник и чланови управног одбора су истраживачи у звању научног саветника или редовног професора универзитета, компетентни за област науке или научне дисциплине којима се институт бави.

Управни одбор има председника и заменика председника.

Заменика председника управног одбора именује и разрешава управни одбор из реда чланова које предлаже научно веће института.

Мандат председника, заменика председника и чланова управног одбора траје четири године.

Председник, заменик председника и чланови управног одбора могу бити разрешени и пре истека мандата, на лични захтев или на образложен захтев овлашћеног предлагача из става 1. овог члана.

Акт о разрешењу председника и чланова управног одбора доноси Влада.

Члан 61.

Управни одбор:

- 1) доноси статут института;
- 2) одлучује о пословању института;
- 3) усваја извештај о пословању и годишњи обрачун;
- 4) доноси програм и план рада института, на предлог директора института;
- 5) именује и разрешава директора, осим директора института у области одбране;
- 6) одлучује о коришћењу средстава, у складу са законом;
- 7) доноси пословник о свом раду;
- 8) врши друге послове, у складу са законом и статутом.

Управни одбор доноси статут института, уз претходно прибављену сагласност Министарства.

Директор**Члан 62.**

Директор руководи институтом, у складу са законом.

Директор се именује на основу јавног конкурса. Мандат директора траје четири године и може се именовати највише два пута у научној каријери у истом институту.

За директора научног и истраживачко-развојног института може бити именовано лице у научном или наставном звању, а за директора института од националног значаја може бити именовано лице у звању научни саветник или редовни професор универзитета.

Лице из става 3. овог члана мора бити компетентно за област науке за коју је институт акредитован.

Директор који је у радном односу у институту заснива радни однос на одређено време са пуним радним временом закључењем уговора о раду, у складу са законом којим се уређује рад запослених у јавним службама.

Ако лице именовано за директора није запослено у институту, именовано лице заснива радни однос у институту са пуним радним временом, на одређено време, у складу са законом којим се уређује рад запослених у јавним службама.

Директора именује управни одбор института, уз претходно прибављену сагласност министра.

Управни одбор, на основу претходне сагласности министра, доноси одлуку о именовању директора института и датуму ступања на дужност, у року од 15 дана од дана пријема акта о давању претходне сагласности.

Управни одбор је дужан да распише јавни конкурс за директора института, најмање три месеца, пре истека мандата директора института.

Директора института у области одбране именује и разрешава министар надлежан за одбрану, уз претходно прибављено мишљење научног већа института.

Управни одбор расписује конкурс за избор директора и образује Комисију за спровођење конкурсног поступка. Комисија се састоји од три члана, од којих је један члан управног одбора, један члан је из реда запослених истраживача у институту, а један члан је дипломирани правник.

На расписани конкурс за избор директора могу се пријавити кандидати који су запослени у институту, као и кандидати који нису у радном односу у институту, у моменту подношења пријаве на конкурс.

Научно веће института даје мишљење управном одбору о кандидатима који су се пријавили на конкурс за директора.

Директор не може бити члан управног одбора, али може присуствовати седницама управног одбора.

Управни одбор може разрешити директора пре истека мандата: на лични захтев, ако несавесно или нестручно обавља дужност, на образложен захтев министра или ако је правноснажном одлуком осуђен за кривично дело.

Управни одбор разрешава директора уз претходно прибављену сагласност министра.

Управни одбор подноси Министарству предлог за разрешење директора са образложењем и потребним доказима и документацијом који поткрепљују разлоге за разрешење директора института и мишљењем научног већа института, осим када се директор разрешава на лични захтев.

Члан 63.

Директор института који је организован као установа:

- 1) представља и заступа институт;
- 2) организује и руководи радом института;
- 3) стара се о законитости и одговоран је за законит рад института;
- 4) извршава одлуке управног одбора института;
- 5) стара се о спровођењу научноистраживачке делатности и о укупном раду института;
- 6) одговоран је за финансијско-материјално пословање института;
- 7) доноси акт о организацији и систематизацији радних места у институту и друге опште акте, у складу са законом и статутом института;
- 8) одлучује о правима и обавезама запослених у институту, у складу са законом;
- 9) директор има и друга права и обавезе утврђене овим законом.

Вршилац дужности директора

Члан 64.

Када директору института истекне мандат од четири године на који је именован, а управни одбор по расписаном јавном конкурсуну није предложио кандидата за директора института или када је директор разрешен дужности пре истека мандата или када Министарство одбије да да претходну сагласност на одлуку управног одбора института којом се предлаже директор института, управни одбор, уз сагласност Министарства, именује вршиоца дужности директора на период од годину дана и у том року управни одбор је дужан да расписе јавни конкурс и именује директора института.

Ако управни одбор у року из става 1. овог члана по поновљеном јавном конкурс у не именује директора института, министар именује вршиоца дужности директора института на период од шест месеци, а Влада разрешава постојеће и именује нове чланове управног одбора института.

Новоименовани управни одбор из става 2. овог члана дужан је да у року од шест месеци распише нови јавни конкурс и именује директора института. Уколико управни одбор не именује директора института, Влада, на предлог министра, именује директора института на период од четири године.

За вршиоца дужности директора научног и истраживачко-развојног института може бити именовано лице у научно, односно наставном звању, а за вршиоца дужности директора института од националног значаја може бити именовано лице у звању научног саветника или редовног професора универзитета.

Лице из става 4. овог члана мора бити компетентно за област науке за коју је институт акредитован.

Вршилац дужности директора института је у радном односу у институту на одређено време, са пуним радним временом.

2. Органи института чији је оснивач Република Србија који су организовани као привредна друштва

Члан 65.

У органе истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво са већинским државним капиталом, у зависности од тога да ли је управљање једнодомно или дводомно, Влада одређује представнике сразмерно уделу државног капитала, тако што у скупштину одређује четири своја представника из реда истраживача у научним или наставним звањима, компетентних за научну област којом се институт бави, а три представника предлаже научно веће института из реда истраживача у научним или наставним звањима запослених у институту, а у надзорни одбор Влада одређује два своја представника из реда стручњака економско-финансијске струке, а једног представника предлаже научно веће института из реда лица економско-финансијске струке запослених у институту.

Директора истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво, именује и разрешава скупштина института, на период од четири године, на основу јавног конкурса из реда лица у научно односно наставном звању, компетентног за научну област за коју је институт акредитован.

Одредбе овог закона о директору научног или истраживачко-развојног института организованог као установа, које се односе на поступак именовања и разрешења, радни однос директора, права и обавезе директора, као и одредбе о вршиоцу дужности директора, сходно се примењују и на директора истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво.

3. Научно веће института

Члан 66.

Научно веће је научни орган института.

Научно веће образује се у научно, истраживачко-развојном и институту од националног значаја.

Научно веће научног и истраживачко-развојног института мора имати најмање седам истраживача у научним или наставним звањима који су у радном односу са пуним радним временом у институту.

Научно веће може имати и више чланова прописаних у ставу 3. овог члана, ако има у радном односу са пуним радним временом више од седам истраживача у научним или наставним звањима.

Број, састав и начин избора чланова научног већа из става 3. овог члана уређују се статутом института.

Научно веће института из става 3. овог члана компетентно је за утврђивање предлога за стицање научних звања ако има најмање седам истраживача запослених у институту који су у вишем или истом научном, односно наставном звању које кандидат стиче.

Статутом института од националног значаја уређују се број, састав и начин избора чланова научног већа.

Члан 67.

Научно веће:

- 1) предлаже програм научноистраживачког рада, усклађен са Стратегијом;
- 2) даје мишљење на извештаје директора у делу који се односи на реализацију научноистраживачких програма и пројеката;
- 3) утврђује предлог за стицање научног звања;
- 4) одлучује о стицању истраживачког звања;
- 5) даје мишљење управном одбору о кандидатима за директора научног, истраживачко-развојног института и института од националног значаја, као и мишљење о разрешењу директора наведених института;
- 6) даје образложен предлог за именовање, односно разрешење својих представника у управном одбору, скупштини и надзорном одбору института;
- 7) предлаже набавку научноистраживачке опреме;
- 8) обавља друге послове утврђене статутом института и овим законом.

VII. ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 68.

Министарство води евиденцију научноистраживачких организација које испуњавају услове за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса, у складу са овим законом (у даљем тексту: Регистар научноистраживачких организација) и евиденцију истраживача (у даљем тексту: Регистар истраживача).

Сврха вођења регистара става 1. овог члана је планирање и праћење финансирања и рада научноистраживачких организација и научноистраживачког рада истраживања, праћење квалитета истраживања и резултата истраживања, праћење напредовања истраживача, унапређивања квалитета, ефикасности и ефективности система науке и истраживања у циљу боље искоришћености резултата истраживања.

У Регистар научноистраживачких организација, у складу са овим законом, уписују се акредитовани институти, високошколске установе, Српска академија наука и уметности и институти чији је она оснивач и Матица српска.

Упис у Регистар научноистраживачких организација спроводи се на основу решења из члана 53. став 1. овог закона.

У Регистар истраживача уписују се лица која имају пребивалиште, односно боравиште у Републици Србији и која су стекла звања истраживача у складу са овим законом, као и лица која су стекла звања, у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Упис у Регистар истраживача спроводи се на основу акта о избору у звање истраживача у складу са овим законом, односно на основу акта о избору у звање у складу са законом којим се уређује високо образовање.

Облик и начин вођења регистара из става 1. овог члана, као и поступак уписа и брисања из тих регистара прописује се актом који доноси министар.

Актом из става 7. овог члана, ближе се утврђује достављање, пријава, односно унос података и вођење података у регистрима, као и начин одређивања одговорних лица из научноистраживачких организација, са циљем да се обезбеди исправност података у регистрима.

У Регистру научноистраживачких организација води се евиденција о следећим подацима: назив, односно пословно име научноистраживачке организације, адреса научноистраживачке организације, матични број, врста научноистраживачке организације, облик организовања, односно правна форма, научна област којом се научноистраживачка организација бави, број и датум акта о акредитацији научноистраживачке организације, датум уписа научноистраживачке организације у Регистар научноистраживачких организација и напомене о статусним променама научноистраживачке организације, износ средстава којима се на годишњем нивоу финансира научноистраживачка организација из средстава буџета Републике Србије по свим основама, као и подаци о научноистраживачкој опреми.

У Регистру истраживача води се евиденција о следећим подацима: име и презиме истраживача, име једног родитеља, пол, јединствени матични број грађана, идентификациони број истраживача, научно или наставно звање, датум стицања звања и институција у којој је стечено, научноистраживачка организација у којој је истраживач запослен и адреса пребивалишта, листа научних публикација, патената и техничких решења које је истраживач остварио у свом научноистраживачком раду.

Податке о листи научних публикација, патената и техничких решења које је истраживач остварио у свом научноистраживачком раду, истраживач је дужан да пријави у електронском облику и одговоран је за тачност пријављених и унетих података.

Регистри из става 1. овог члана део су електронске базе података коју води Министарство у складу са овим законом.

Члан 69.

Поред регистара из члана 68. став 1. овог закона, Министарство образује базу података у оквиру реализације програма утврђених у члану 12. овог закона, које садрже податке о финансирању научноистраживачких организација и истраживача, а за коју се користе подаци из регистара из члана 68. овог закона.

Члан 70.

Научноистраживачка организација која је уписана у Регистар научноистраживачких организација, као и истраживачи који су уписани у

Регистар истраживача, могу учествовати на конкурс за остваривање програма од општег интереса утврђених овим законом.

Члан 71.

Ако институт који је уписан у Регистар научноистраживачких организација престане да испуњава неки од услова утврђених у чл. 45. 47. и 50. овог закона, директор института дужан је да о томе извести Министарство, најкасније у року од 60 дана од дана када је институт престао да испуњава услов.

Ако директор института не поступи у складу са ставом 1. овог члана, министар може поднети управном одбору института захтев за његово разрешење.

Ако институт не испуњава услове прописане у чл. 45. 47. и 50. овог закона, министар одређује рок, најдуже од 120 дана, у коме институт треба да испуни прописане услове.

Ако институт не испуни услове у року из става 3. овог члана, Министарство доноси акт о његовом брисању из Регистра научноистраживачких организација и раскида уговор, односно уговоре о финансирању института.

Министарство раскида уговор, односно уговоре о финансирању одобреног програма, односно пројекта са научноистраживачком организацијом која је брисана из Регистра научноистраживачких организација.

Изузетно, финансирање одобреног и започетог програма, односно пројекта чији је реализатор институт који је брисан из Регистра научноистраживачких организација министар може да одобри под условом да матични научни одбор позитивно оцени резултате реализације тог програма, односно пројекта, и под условом да друга научноистраживачка организација прихвати даљу реализацију започетог програма, односно пројекта.

Члан 72.

Подаци из Регистра научноистраживачких организација и Регистра истраживача су отворени подаци, јавно доступни на интернет презентацији Министарства у машински обрадивом облику за коришћење и даље објављивање. Од података из Регистра истраживача доступни су јавности сви подаци осим података о полу, јединственом матичном броју грађанина и адреса пребивалишта.

Код употребе личних података примењују се одредбе закона којим се уређује заштита података о личности, ако овим законом није другачије одређено.

VIII. ИСТРАЖИВАЧИ

Дефиниција истраживача

Члан 73.

Послове научноистраживачке делатности обављају лица која испуњавају услове прописане овим законом (у даљем тексту: истраживачи), као и наставници и сарадници високошколских установа.

Члан 74.

Истраживач, у смислу овог закона, јесте лице са најмање високом стручном спремом, односно са најмање завршеним основним академским студијама, које ради на научноистраживачким и развојним пословима и које је изабрано у звање, у складу са овим законом.

Звања истраживача и еквиваленција звања

Члан 75.

У зависности од остварених резултата у научноистраживачком раду, истраживач може стећи, у складу са овим законом, истраживачко звање: истраживач-приправник и истраживач-сарадник, и научно звање: научни сарадник, виши научни сарадник и научни саветник.

Звања истраживача са високом стручном спремом који нису изабрани у звања из става 1. овог члана, а раде на истраживачко-развојним пословима, имају објављене научне и стручне радове или остварене резултате у истраживачко-развојном раду или патентом заштићене проналаске, јесу: стручни сарадник, виши стручни сарадник и стручни саветник.

Начин стицања звања из става 2. овог члана уређује се општим актом научноистраживачке организације.

Члан 76.

Звање истраживач-приправник стиче кандидат који има завршен други степен академских студија који му омогућава упис на докторске академске студије, са просечном оценом најмање (8,00) и има уписане докторске студије. Истраживач-приправник бира се на период од три године, а звање стиче одлуком научног већа института, односно наставно-научног већа факултета.

Звање истраживач-сарадник може стећи кандидат који је у статусу студента докторских академских студија, има пријављену тему докторске дисертације, а који је претходне степене студија завршио са укупном просечном оценом најмање осам (8,00), бави се научноистраживачким радом и има бар један објављен рецензиран научни рад. Истраживач-сарадник бира се на период од четири године, без права на реизбор, а звање стиче одлуком научног већа института или наставно-научног већа факултета, на основу извештаја комисије коју је то веће именовало.

Најмања просечна оцена из ст. 1. и 2. овог члана мора се остварити на сваком од претходних нивоа студија појединачно.

Истраживач-сарадник је у обавези да у року утврђеним прописима о високом образовању заврши докторске академске студије и има објављене научне радове.

Звање научни сарадник може стећи истраживач који има академски назив доктора наука и објављене и рецензиране научне радове и друге научноистраживачке резултате и који укупним научним радом показује да је оспособљен за самосталан научноистраживачки рад. Категорије научноистраживачких резултата су: 1) монографије; 2) поглавља у књигама, односно чланци у тематским зборницима радова; 3) научни чланци у часописима међународног и националног значаја; 4) техничка решења; 5) патенти; 6) научни радови саопштени на научним скуповима, објављени у целини или изводима; 7) научне критике и полемике, прикази, преводи, односно лексикографске одреднице.

Звање виши научни сарадник може стећи истраживач који има академски назив доктора наука, објављене и рецензиране научне радове и друге научноистраживачке резултате и који квалитетом научноистраживачког рада доприноси развоју одговарајуће научне области. Категорије научноистраживачких резултата су: 1) монографије међународног и националног значаја; 2) поглавља у књигама, односно чланци у тематским зборницима радова међународног и водећег националног значаја; 3) научни

чланци у часописима међународног и водећег националног значаја; 4) техничка решења; 5) патенти; 6) научни радови саопштени на научним скуповима међународног и водећег националног ранга, објављени у целини или изводима; 7) научне критике и полемике, прикази, преводи, односно лексикографске одреднице; 8) цитираност; 9) међународна сарадња; 10) руковођење подпројектима или пројектним задацима.

Звање научног саветника може стећи истраживач који има академски назив доктора наука и објављене и рецензиране научне радове и друге научноистраживачке резултате и који је квалитетом научноистраживачког рада остварио значајан утицај на развој одговарајуће научне области. Категорије научноистраживачких резултата су: 1) монографије водећег међународног, међународног и водећег националног значаја; 2) поглавља у књигама, односно чланци у тематским зборницима радова водећег међународног значаја, међународног значаја и водећег националног значаја; 3) научни чланци у часописима водећег међународног, међународног ранга и водећег националног ранга; 4) техничка решења; 5) патенти; 6) научни радови саопштени на научним скуповима међународног и водећег националног ранга, објављени у целини или изводима; 7) научне критике и полемике, прикази, преводи, односно лексикографске одреднице, 8) цитираност; 9) међународна сарадња; 10) руковођење подпројектима или пројектним задацима 11) руковођење пројектима или учешће у научном раду са кандидатима који реализују своје докторске дисертације.

Члан 77.

У обављању послова научноистраживачке делатности, звања утврђена законом којим се уређује област високог образовања одговарају звањима утврђеним овим законом, и то: звање сарадник у настави – звању истраживач-приправник; звање асистент – звању истраживач-сарадник; звање доцент – звању научни сарадник; звање ванредни професор – звању виши научни сарадник и звање редовни професор – звању научни саветник.

Поступак избора у научна, односно истраживачка звања

Члан 78.

Свако лице које сматра да испуњава услове прописане овим законом може поднети захтев научноистраживачкој организацији која има компетентно научно, односно наставно-научно веће за утврђивање предлога за стицање научног или истраживачког звања, а истраживачи запослени у институту или на факултету захтев подносе, искључиво, на том институту или факултету. Изузетно, истраживач може поднети захтев и другом институту, односно факултету, ако институт, односно факултет где је истраживач запослен нема компетентно научно, односно наставно-научно веће за област кандидата, уз образложено мишљење научног, односно наставно-научног већа института или факултета где је истраживач запослен.

Поступак за избор у научно, односно истраживачко звање покреће научно веће, односно наставно-научно веће у научноистраживачкој организацији у којој је кандидат за избор у звање запослен.

Поступак избора у научно, односно истраживачко звање покреће се у року од 30 дана од дана подношења захтева за избор у научноистраживачко звање.

Захтев за избор у научно, односно истраживачко звање може поднети и лице које у моменту подношења захтева није запослено у научноистраживачкој организацији.

Поступак избора у научна звања

Члан 79.

Ради спровођења поступка за стицање научног звања, научно веће, односно наставно-научно веће приликом покретања поступка за избор у звање, образује комисију од најмање три члана који имају научно звање у научној области у којој кандидат стиче звање.

Чланови комисије не могу бити у нижем звању од звања у које се бира кандидат. Најмање један члан комисије мора бити изван научноистраживачке организације у којој се спроводи поступак избора у звање.

Члан 80.

Научно веће, односно наставно-научно веће научноистраживачке организације које утврђује предлог за избор у научно звање дужно је да утврди предлог о стицању научног звања у року 90 дана од дана када је на седници научног већа покренут поступак за избор у научно звање. У случају да научно веће, односно наставно-научно веће на одржаној седници не утврди предлог, кандидат, уз одговарајући доказ има право да поднесе захтев за избор у звање матичном научном одбору односно комисији за стицање научних звања, у зависности од звања у које се бира, с тим што задржава постојеће звање до окончања поступка.

Члан 81.

Комисија је дужна да у року од 30 дана од дана када је образована поднесе научном већу извештај.

Члан 82.

Извештај комисије садржи: име и презиме кандидата за избор у научно звање, податке о садашњем и претходном запослењу, преглед стручног и научног рада, оцену научног и стручног рада кандидата за претходни изборни период, оцену о томе да ли су испуњени услови за стицање научног звања, као и предлог научном већу за одлучивање.

Извештај комисије учиниће се доступним јавности на начин утврђен општим актом научноистраживачке организације, најмање 30 дана пре доношења одлуке научног већа.

Члан 83.

Право да одлучују о стицању научног звања имају истраживачи који су у истом или вишем научном звању у односу на звање у које се бира кандидат.

Одлуку о предлогу за избор односно реизбор у научно звање доноси научно веће односно наставно-научно веће већином од укупног броја чланова научног већа који имају право да одлучују о избору односно реизбору у научно звање.

Члан 84.

Одлуку о предлогу за избор односно реизбор у научно звање, са одговарајућом документацијом, научно веће односно наставно-научно веће доставља одговарајућем матичном научном одбору или Комисији, у зависности за које се звање предлаже избор односно реизбор.

Матични научни одбор је дужан да одлучи о избору кандидата у звање научни сарадник у року од 60 дана од пријема предлога одлуке са документацијом. Матични научни одбор је дужан да Комисији да мишљење о

избору кандидата у звање виши научни сарадник односно научни саветник у року од 30 дана од пријема предлога одлуке са документацијом.

Комисија је дужна да одлуку о избору односно реизбору кандидата у звање виши научни сарадник и избору у звање научни саветник донесе у року од 90 дана од дана пријема предлога одлуке са документацијом.

Ако је кандидат незадовољан одлуком Комисије или матичног научног одбора, може поднети жалбу Националном савету у року од 15 дана од дана пријема одлуке. Национални савет је дужан да у року од 30 дана од дана пријема жалбе размотри жалбу и донесе решење којим може одбити жалбу, поништити решење у целини или делимично и сам одлучити о управној ствари, поништити решење и вратити предмет Комисији или матичном научном одбору на поновно одлучивање.

Комисија односно матични научни одбор су дужни да у року од 30 дана од дана пријема решења Националног савета о поништавању првостепене одлуке и враћању на поновно одлучивање донесу одлуку у складу са правним схватањем Националног савета.

Поступак избора у истраживачко звање истраживач-приправник и истраживач-сарадник

Члан 85.

Ради спровођења поступка за стицање звања истраживач-приправник научно веће, односно наставно-научно веће, утврђује испуњеност услова за избор у звање истраживач-приправник и доноси одлуку о избору на истој седници.

Ради спровођења поступка за стицање звања истраживач-сарадник научно веће, односно наставно-научно веће приликом покретања поступка за избор у звање, образује комисију од најмање три члана који имају научно односно наставно звање у научној области у којој кандидат стиче звање.

За избор у звање истраживач-сарадник, комисија је дужна да у року од 30 дана од дана када је образована поднесе научноном већу, односно наставно-научном већу извештај.

Члан 86.

Извештај комисије садржи: име и презиме кандидата за избор у истраживачко звање, податке о садашњем и претходном запослењу, преглед стручног и научног рада, оцену стручног и научног рада кандидата за претходни изборни период, оцену о томе да ли су испуњени услови за стицање истраживачког звања, као и предлог научноном већу, односно наставно-научном већу за одлучивање.

Извештај комисије учиниће се доступним јавности на начин утврђен општим актом научноистраживачке организације, најмање 30 дана пре доношења одлуке научног већа, односно наставно-научног већа.

Члан 87.

Одлуку о избору у звање истраживач-сарадник доноси научно веће, односно наставно-научно веће већином од укупног броја чланова већа.

Члан 88.

Научно веће, односно наставно-научно веће дужно је да донесе одлуку о стицању звања истраживач-сарадник у року од 90 дана од дана када је на седници научног већа покренут поступак за избор у то звање.

Уколико научно веће, односно наставно-научно веће не донесе одлуку о стицању звања истраживач-сарадник у року из става 1. овог члана, лице које се бира у звање може у року од 15 дана да поднесе приговор надлежном матичном научном одбору.

Надлежни матични научни одбор је дужан да у року од 30 дана од пријема приговора прихвати, или одбије приговор.

Ако надлежни матични научни одбор прихвати приговор, образује комисију која понавља поступак избора у звање.

Надлежни матични научни одбор доноси коначну одлуку о стицању звања истраживач-сарадник из става 2. овог члана, најкасније 90 дана од дана пријема приговора.

Члан 89.

Сваке године, научно веће научноистраживачке организације оцењује рад истраживача-приправника и истраживача-сарадника, на основу извештаја ментора о успешности истраживача на студијама и у научном раду.

Члан 90.

Избором у научно, односно истраживачко звање, истраживач стиче право уписа у Регистар истраживача.

Трајање звања и поступак реизбора

Члан 91.

Звање научног сарадника и вишег научног сарадника стиче се за период од пет година, без ограничења броја реизбора, а звање научног саветника је трајно. Постојеће научно звање траје до окончања благовремено покренутог поступка стицања вишег научног звања односно реизбора у постојеће звање.

Реизбор је поступак поновног стицања постојећег звања за кандидате који нису испунили услов за избор у више научно звање. Ближи услови за реизбор, као и поступак реизбора уређују се актом из члана 30. став 1. тачка 5) овог закона.

Ако истраживач у звању научног сарадника и вишег научног сарадника не буде реизабран у одговарајуће звање, распоређује се на упражњено радно место које одговара његовој стручној спреми, у складу са општим актом института, а ако таквог радног места нема, истраживачу престаје радни однос у институту.

Стечена научна, односно истраживачка звања престају да важе: истеком рока на који су стечена, избором у више звање или одузимањем звања.

Члан 92.

Истраживач са научним, односно истраживачким звањем, или научноистраживачка организација у којој је истраживач запослен, покрећу поступак за стицање вишег звања, односно реизбора, шест месеци пре истека периода на који су бирани у одређено звање.

Поступак за стицање вишег звања може се покренути и раније, на образложен захтев научноистраживачке организације или истраживача.

Члан 93.

Научно, односно истраживачко звање може се одузети:

1) ако се сазнају нове чињенице, односно појаве докази из којих произлази да у тренутку избора у звање кандидат није испуњавао услове

прописане овим законом и актом о истраживачким и научним звањима који је био на снази у моменту избора у звање;

2) ако се утврди да научни радови на основу којих је кандидат изабран у звање представљају плагијат или садрже другу врсту етичких огрешења (радови су погрешни, а нису дате накнадне исправке и др).

Поступак одузимања научног звања виши научни сарадник и научни саветник спроводи Комисија за стицање научних звања, а поступак одузимања звања научни сарадник и истраживачког звања спроводи надлежни матични научни одбор (у даљем тексту: надлежна тела).

Поступак одузимања истраживачког, односно научног звања може покренути научно веће института, односно наставно-научно веће факултета, као и лице које има докторат наука и лице које има истраживачко, односно научно звање.

Поступак из става 3. овог члана покреће се подношењем образложеног захтева Одбору за етику у науци, са приложеним доказима и документацијом којима се поткрепљују чињенице за одузимање звања.

Ако Одбор за етику у науци утврди да постоје релевантне чињенице из става 1. тач 1) и 2) овог члана за одузимање звања, доноси закључак о спровођењу поступка за одузимање звања, а образложени захтев, са документацијом, као и закључак о спровођењу поступка за одузимање звања прослеђује Комисији за стицање научног звања, односно надлежном матичном научном одбору или научном већу, у зависности да ли је поступак покренут за одузимање научног или истраживачког звања.

Надлежна тела из става 2. овог члана, дужна су да у року од 60 дана од дана пријема закључка Одбора за етику у науци о покретању поступка за одузимање звања и образложеног захтева, са доказима и документацијом, донесу одговарајућу одлуку. Одлука може бити позитивна којом се усваја захтев за одузимање звања или негативна којом се захтев за одузимање звања одбија као неоснован. Одлука надлежних тела из става 2. овог члана доставља се подносиоцу предлога захтева за одузимање звања, Одбору за етику у науци и лицу против кога је покренут поступак одузимања звања.

Одлука о одузимању звања коју донесу надлежна тела из става 2. овог члана је коначна, а против те одлуке лице коме је одузето звање може покренути управни спор.

Ако се донесе коначна одлука о одузимању звања, даном коначности одлуке, лице коме је одузето звање брише се из Регистра истраживача и престаје му право на финансирање по основу научноистраживачког рада, и распоређује се на упражњено радно место које одговара његовој стручној спреми, у складу са општим актом института, а ако таквог радног места нема, престаје му радни однос у институту.

Одбор за етику у науци

Члан 94.

Национални савет доноси Кодекс понашања у научноистраживачком раду (у даљем тексту: Кодекс).

Кодекс дефинише принципе интегритета у научноистраживачком раду у циљу очувања достојанства професије, развијања и унапређивања морално-етичких вредности, заштите вредности знања и уважавања и подизања свести о одговорности истраживача у научноистраживачком раду, уз поштовање принципа академске честитости.

Ради праћења и спровођења одредаба Кодекса из става 1. овог члана, Министарство образује Одбор за етику у науци.

Одбор за етику у науци има 13 чланова, из реда истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета и академика.

Чланове Одбора за етику у науци именује и разрешава министар.

У Одбор за етику у науци министар именује: шест чланова на предлог Заједнице института Србије, шест чланова на предлог Конференције универзитета Србије, а једног члана предлаже Српска академија наука и уметности.

Одбор за етику у науци има председника кога бира из реда својих чланова, у складу са пословником о свом раду.

Мандат председника и чланова Одбора за етику у науци траје четири године, са могућношћу још једног избора.

Председник и члан Одбора за етику у науци може бити разрешен и пре истека мандата, и то: на лични захтев, на образложени захтев овлашћеног предлагача или образложени захтев већине од укупног броја чланова Одбора за етику у науци.

Одбор за етику у науци доноси пословник о раду којим се уређује поступак и начин одлучивања у случају нарушавања правила добре научне праксе, утврђене Кодексом из става 1. овог члана, као и друга питања од значаја за рад Одбора за етику у науци.

Члановима Одбора за етику у науци не припада накнада за рад.

Члан 95.

Одбор за етику у науци, кад утврди да истраживач крши правила и норме Кодекса понашања у научноистраживачком раду, овлашћен је да:

- 1) изриче јавну опомену;
- 2) доноси закључак о покретању поступка за одузимање истраживачког, односно научног звања, по захтеву научног већа института, односно наставно-научног већа факултета и лица која имају докторат наука или истраживачко, односно научно звање;
- 3) предложи забрану учешћа у раду тела која су задужена за старање о квалитету научноистраживачког рада (Национални савет за научни и технолошки развој, Комисија за стицање научних звања, Одбор за акредитацију научноистраживачких организација и матични научни одбори);
- 4) предложи забрану коришћења средстава за науку и истраживање опредељена према прописима о научноистраживачкој делатности на пројектима, за период од пет година.

Коначну одлуку о предлозима Одбора за етику у науци из става 1. тач. 3) и 4) овог члана доноси Министарство.

Учешће истраживача у настави

Члан 96.

Истраживач у научном звању који је запослен у научноистраживачкој организацији може учествовати у извођењу наставе на мастер и докторским студијама, испитивати студенте на испитима, бити члан комисије за припрему извештаја за избор наставника, ментор, као и члан комисије за оцену и одбрану

докторске дисертације, у складу са законом којим се уређује високо образовање и статутом високошколске установе.

Награде и признања за изузетна научна достигнућа и животно дело истраживача

Члан 97.

Истраживачи могу остварити право на награде и признања за изузетна научна достигнућа и животно дело у складу са актом којим се уређује додела награда и признања, који доноси министар.

IX. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ИНСТИТУТУ

Запослени у институту

Члан 98.

Запослени у научном, истраживачко-развојном и институту од националног значаја, у смислу овог закона, јесу истраживачи, стручно, административно-техничко и помоћно особље.

У погледу права, обавеза и одговорности запослених у институту чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе примењује се закон којим се уређује рад запослених у јавним службама, односно закон којим се уређује рад, ако овим законом није другачије уређено.

Заснивање радног односа

Члан 99.

Истраживачи, административно-техничко и помоћно особље заснивају радни однос у научном институту, истраживачко-развојном институту и институту од националног значаја (у даљем тексту: институт), у складу са законом којим се уређује рад запослених у јавним службама односно законом којим се уређује рад, ако овим законом није другачије уређено.

Истраживачи у научним, наставним и истраживачким звањима могу да заснују радни однос у институту на неодређено или одређено време.

Истраживачи у научним, истраживачким и стручним звањима распоређују се на одговарајућа научна, истраживачка и стручна радна места.

Научна радна места у институту јесу: научни сарадник, виши научни сарадник и научни саветник, а истраживачка радна места су: истраживач-приправник и истраживач-сарадник.

Стручна радна места у институту јесу: стручни сарадник, виши стручни сарадник и стручни саветник.

Са истраживачима у научним, односно у истраживачким звањима, изабраним на радна места из става 3. овог члана, закључује се уговор о раду, с обавезом спровођења поновног избора (реизбора) или унапређења у више звање, у роковима за које се одговарајуће научно, односно истраживачко звање стиче, осим за звање научног саветника.

Унутрашња организација, врста и број радних места на којима се распоређују запослени у институту, као и начин и поступак заснивања радног односа, уређују се у складу са законом којим се уређује рад запослених у јавним службама, ако овим законом није другачије уређено.

Престанак радног односа истраживача

Члан 100.

Истраживачу у институту радни однос престаје по сили закона када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.

Истраживачу из става 1. овог члана може се продужити радни однос уговором са институтом на одређено време у трајању до пет година, ако има најмање 20 година радног искуства у научноистраживачкој делатности, пет година рада у том институту и ако је након стицања звања научни саветник испунио услове који су потребни за стицање научног звања научни саветник, у складу са овим законом. Статутом института се могу прописати додатни критеријуми које истраживач мора да испуни да би му се продужио радни однос.

Одлуку о продужењу радног односа истраживача из става 2. овог члана доноси директор института, а одлуку о продужетку радног односа истраживача који је на дужности директора института доноси управни одбор института.

Одлука из става 3. овог члана доноси се на предлог научног већа и прибављено позитивно мишљење надлежног матичног научног одбора.

Истраживач у научном звању коме је престао радни однос због одласка у пензију задржава звање које је имао у тренутку пензионисања.

Мировање рокова за избор у звања и плаћено одсуство истраживача

Члан 101.

У време породилског одсуства, боловања дужег од три месеца, обављања јавне функције, стручног усавршавања, као и у другим случајевима када истраживач из оправданих разлога није у могућности да се бави научноистраживачким радом, на захтев истраживача рокови за избор у више звања мирују и неће се урачунавати у рок за избор, односно реизбор.

Члан 102.

Истраживачу у научном звању после проведених пет година рада у институту може се одобрити плаћено одсуство у трајању до једне године ради стручног и научног усавршавања у иностранству или писања монографије, у складу са статутом института.

Мировање рокова за избор у звања и плаћено одсуство истраживача у научним звањима запослених на факултетима и иновационим центрима уређују се у складу са чланом 101. овог закона и овим чланом.

Права и обавезе истраживача везана за заснивање и престанак радног односа, сходно чл. 99. и 100. овог закона, уређују се у складу са прописима о високом образовању.

Х. ФИНАНСИРАЊЕ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Извори финансирања

Члан 103.

Средства за финансирање научноистраживачке делатности обезбеђују се из:

- 1) средстава оснивача;

- 2) буџета Републике Србије;
- 3) буџета аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе;
- 4) средстава Фонда за науку Републике Србије;
- 5) средстава привредних друштава, удружења и других организација;
- 6) сопствених прихода научноистраживачких организација;
- 7) средстава домаћих фондова и задужбина и поклона правних и физичких лица;
- 8) средстава страних фондација, правних и физичких лица и донација;
- 9) других извора, под условом да се не угрожава аутономија и достојанство научноистраживачког рада.

Финансирање програма од општег интереса за Републику Србију

Члан 104.

Средства за финансирање програма од општег интереса за Републику Србију, утврђених у члану 12. овог закона, обезбеђују се у буџету Републике Србије, односно у буџету оснивача научноистраживачке организације.

У суфинансирању програма утврђених у члану 12. овог закона могу учествовати и аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и друга правна и физичка лица.

Финансирање науке и истраживања

Члан 105.

Финансирање научноистраживачке делатности састоји се из програма институционалног финансирања, других програма од општег интереса, пројектног финансирања у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије и финансирања из других извора.

Институционално финансирање може се обезбедити из:

- 1) средстава оснивача;
- 2) буџета Републике Србије;
- 3) буџета аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

Члан 106.

Пројектно финансирање реализоваће се у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије.

Члан 107.

Средства за финансирање научноистраживачке делатности из других извора обезбеђују се из:

- 1) средстава привредних друштава, удружења и других организација;
- 2) сопствених прихода научноистраживачких организација;
- 3) средстава домаћих фондова и задужбина и поклона правних и физичких лица;
- 4) средстава страних фондација, правних и физичких лица и донација;
- 5) средстава остварених учешћем у докторским и мастер студијама;

6) других извора, под условом да се не угрожава аутономија и достојанство научноистраживачког рада.

Члан 108.

Институционално финансирање акредитованих института, који су основани као установе, а чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, као и института чији је оснивач Српска академија наука и уметности обухвата:

- 1) средства за плате и друга примања истраживача у научним звањима;
- 2) средства за плате административно-техничког, стручног и помоћног особља;
- 3) средства за режијске трошкове;
- 4) средства за материјалне трошкове истраживања;
- 5) средства за набавку, одржавање, амортизацију и осигурање опреме;
- 6) средства за друге трошкове научноистраживачког рада.

Средства за плате истраживачи у истраживачким звањима обезбеђују се у складу са чланом 129. овог закона.

Члан 109.

Средства која институт оствари, изузев средстава која обезбеђује Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе чине сопствени приход тог института (пружање услуга трећим лицима, поклон, спонзорство, сопствена производња и други извори стицања средстава).

Средства из става 1. овог члана користе се за унапређење делатности и подизање квалитета рада.

Средствима из става 1. овог члана и имовином стеченом из сопствених прихода институт самостално располаже, у складу са законом и општим актом тог института.

Институт општим актом утврђује, у складу са овим законом, расподелу сопствених прихода.

Министарство континуирано прикупља, прати и анализира податке о сопственим приходима института и њиховом трошењу, појединачно и укупно.

Члан 110.

Финансирање научноистраживачког рада акредитованих високошколских установа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе обухвата средства за материјалне трошкове истраживања, укључујући и трошкове одржавања, амортизације и осигурања научноистраживачке опреме прибављене буџетским средствима, у складу са овим законом.

Члан 111.

Евалуација рада института ће се вршити на пет година на основу поднетог извештаја, а на основу следећих општих критеријума:

- 1) изврсност – оцена унапређења квалитета научноистраживачког рада у односу на претходни период и у односу на сличне водеће институције у региону и свету. Овај критеријум узима у обзир и број и обим компетитивних пројеката и центара изузетних вредности;

2) утицај – видљивост и препознатљивост институције у друштву;

3) проширење капацитета – побољшање истраживачке и помоћне инфраструктуре, способност институције да конкурише и привлачи средства истраживачких фондова, способност да успоставља и реализује међународну сарадњу, способност да привлачи и задржава истраживаче повратнике као и стране истраживаче.

Ближи критеријуми који узимају у обзир специфичности научних области и институција, као и структура петогодишњег извештаја утврдиће се посебним аком који доноси министар.

Финансирање других програма од општег интереса

Члан 112.

Програми из члана 12. став 3. тач. 3) – 14), финансирају се из буџета путем јавног позива.

Ради реализације програма, из буџета Републике Србије дају се неповратна средства научноистраживачким организацијама, осим ако посебним уговором којим се уређују међусобна права и обавезе извршилаца програма и Министарства, није друкчије одређено.

Финансирање истраживача из дијаспоре

Члан 113.

На основу члана 103. став 1. тачка 4) овог закона, истраживачи ангажовани у научноистраживачким организацијама у иностранству, а који су и држављани Републике Србије, могу подносити пријаве за руковођење и учешће на пројектима који се финансирају у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије. Ови истраживачи се ангажују у акредитованим научноистраживачким организацијама одмах након одлуке о финансирању пројекта, а у складу са условима јавног позива Фонда за науку Републике Србије.

Истраживачи ангажовани у научноистраживачким организацијама у иностранству, а који су и држављани Републике Србије, могу подносити пријаве за руковођење и учешће на пројектима који се финансирају у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије. Ови истраживачи се ангажују у акредитованим научноистраживачким организацијама одмах након одлуке о финансирању пројекта, а у складу са условима јавног позива Фонда за науку Републике Србије. Обавеза истраживача је да у првој години реализације пројекта достави сву потребну документацију за професионално признавање доктората стеченог у иностранству, с тим што се признавање обавља у поступку непосредног одлучивања, односно без спровођења посебног испитног поступка. Поступак признавања дипломе мора се окончати најкасније три месеца пре предвиђеног рока за реализацију одобреног пројекта. Предвиђени рок за реализацију пројекта се не може скраћивати, а кандидат има обавезу да пројекат реализује у пуном трајању. Кандидат одговара за тачност свих података наведених при конкурсима за средства Фонда за науку Републике Србије, давањем посебне изјаве.

Финансирање институција од националног значаја

Члан 114.

Средства за рад и реализацију Програма научноистраживачког рада Српске академије наука и уметности, Програма научноистраживачког рада Матице српске, као и института чији је оснивач Српска академија наука и уметности, обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Услови и начин реализације програма институционалног финансирања

Члан 115.

Средства за институционално финансирање научноистраживачких организација обезбеђују оснивачи, у буџету Републике Србије, аутономних покрајина или јединица локалне самоуправе, у складу са годишњим програмом рада акредитоване научноистраживачке организације.

Орган управљања акредитоване научноистраживачке организације одговара Министарству за наменско и економично трошење средстава додељених из буџета.

Нормативе и стандарде расподеле средстава акредитованим научноистраживачким организацијама утврђује Влада, на предлог Министарства, а на основу Програма из члана 12. став 2. овог закона, годишњег плана и резултата рада акредитованих научноистраживачких организација.

Услови и начин реализације других програма од општег интереса за Републику Србију

Члан 116.

За финансијска средства из буџета Републике Србије намењена реализацији програма од општег интереса утврђених у члану 12. став 3. тач. 3) – 14) овог закона конкуришу, под једнаким условима, научноистраживачке организације које су уписане у Регистар научноистраживачких организација.

За финансијска средства из буџета Републике Србије намењена реализацији других програма од општег интереса утврђених у члану 12. став 3. тачка 5) овог закона могу конкурисати лица која су завршила основне академске студије и мастер академске студије, као и интегрисане студије и која су уписала докторске академске студије, као и ученици завршних разреда средње школе који су освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања.

За финансијска средства из буџета Републике Србије намењена реализацији других програма од општег интереса утврђених у члану 12. став 3. тачка 9) овог закона могу конкурисати научноистраживачке организације које су уписане у Регистар научноистраживачких организација, издавачке организације у сарадњи са научноистраживачким организацијама и научна и научно-стручна друштва, а за програм утврђен у члану 12. став 3. тачка 10) овог закона могу конкурисати научно-образовни центри, специјализоване организације и удружења, која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом.

Члан 117.

Финансирање, односно учешће у суфинансирању других програма од општег интереса, утврђених у члану 12. овог закона, врши се у складу са посебним актом за сваки програм појединачно.

Акт из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 118.

За остваривање других програма од општег интереса утврђених у члану 12. став 3. тач. 3) – 14) овог закона, Министарство расписује конкурс.

Конкурсом се утврђују: рок за подношење пријаве, услови и време за остваривање програма, као и друга питања од значаја за спровођење конкурса.

Право да се пријаве на конкурс имају организације и лица из члана 116. овог закона.

Члан 119.

Са организацијама из члана 116. ст. 1. и 3. овог закона, којима је одобрено остваривање програма, Министарство закључује уговор о њиховом остваривању, којим се уређују међусобна права и обавезе.

За финансирање научноистраживачког рада центра изузетних вредности које се врши се у складу са Програмом из члана 12. став 3. тачка 4) овог закона, Министарство закључује уговор са институтом односно високошколском установом у чијем саставу су центри изузетних вредности, којим се уређују међусобна права и обавезе.

Са лицем из члана 116. став 2. овог закона, Министарство закључује уговор о међусобним правима и обавезама.

Министарство врши надзор над наменским коришћењем средстава и раскида уговор ако утврди ненаменско коришћење буџетских средстава.

Члан 120.

Организација из члана 116. ст. 1. и 3. овог закона, којој је одобрено остваривање програма, дужна је да на захтев Министарства поднесе извештај о остваривању програма.

Ако организација из члана 116. став 1. овог закона, на захтев Министарства, не поднесе извештај о остваривању програма, односно пројекта, Министарство раскида уговор о финансирању тог програма, односно пројекта.

Својинска права на резултатима истраживања

Члан 121.

Резултати истраживања финансирани средствима из буџета Републике Србије, припадају акредитованим научноистраживачим организацијама које су реализовале истраживања (у даљем тексту: реализатор истраживања).

Резултати истраживања из става 1. овог члана обухватају сва материјална и нематеријална добра која су проистекла из програма који су финансирани средствима из буџета Републике Србије.

Члан 122.

Када је резултат истраживања финансиран средствима из буџета Републике Србије, у виду проналаска (патент и мали патент), право на заштиту проналаска, односно право на стицање патента и малог патента има реализатор истраживања, а истраживач као проналазач има право да у том својству буде наведен у пријави за признавање патента, списима, регистрима, исправама и публикацијама о проналаску.

Проналазачи су у обавези да благовремено дају сву неопходну писану сагласност у поступку заштите интелектуалне својине научноистраживачке организације.

Уколико је патент или мали патент економски искоришћаван, проналазач из става 1. овог члана има право на накнаду у износу од најмање 50% од добити коју је реализатор истраживања остварио искоришћавањем патента, односно малог патента.

Када је више учесника у истраживању створило проналазак, њихово учешће у добити зависи од појединачног доприноса у стварању проналаска, а

ако се појединачни доприноси не могу утврдити, тада сви проналазачи имају право на подједнаке делове.

Члан 123.

Сваки запослени у научноистраживачкој организацији који створи проналазак дужан је да одмах по настанку проналаска реализатору истраживања поднесе писмени извештај којим га обавештава о проналаску. Проналазачи су дужни да послодавцу доставе све релевантне податке и резултате настале током стварања проналаска. Проналазачи су обавезни да послодавцу доставе и предлог расподеле ауторских доприноса уз пратећу документацију.

Сва интелектуална својина настала кроз програм институционалног финансирања регулише се искључиво општим актом научноистраживачке организације којим се уређује заштита интелектуалне својине.

Реализатор истраживања је дужан да у року од 60 дана од дана пријема извештаја из става 1. овог члана испита потенцијал за економско искоришћење проналаска и оправданост заштите проналаска као пословне тајне, патентом, односно малим патентом.

Рок из става 3. овог члана може се продужити у сагласности са проналазачем.

Ако на основу анализе из става 3. овог члана реализатор истраживања у роковима из ст. 3. и 4. овог члана донесе одлуку да поднесе пријаву патента, односно малог патента, дужан је да о томе писмено обавести проналазача.

Запослени у научноистраживачкој организацији нема право да проналазак објави, нити да га на било који други начин учини доступним јавности док реализатор истраживања не одреди начин заштите проналаска.

Ако реализатор истраживања у роковима из ст. 3. и 4. овог члана не обавести проналазача да има намеру да поднесе пријаву патента, односно малог патента, или га обавести да не жели да поднесе такву пријаву, проналазач има право да поднесе пријаву патента, односно малог патента на своје име и о свом трошку.

Порески подстицаји

Члан 124.

Република Србија пореском политиком и другим мерама подстиче домаћа и страна правна и физичка лица да улажу средства за остваривање програма и пројеката утврђених овим законом и законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије.

Решавање стамбених потреба научника под повољнијим условима

Члан 125.

Стамбене потребе истраживача, наставника и сарадника у институтима и високошколским установама чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и институтима чији је оснивач Српска академија наука и уметности, обезбеђују се давањем под закуп под посебним условима, са правом на откуп по приступачним ценама односно по ценама нижим од тржишне, станова изграђених средствима зајма у складу са потврђеним међународним уговором.

XI. НАДЗОР

Члан 126.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона врши Министарство.

Надзор над радом института из области одбране и остваривањем истраживања од значаја за одбрану врши министарство надлежно за послове одбране у сарадњи са Министарством.

XII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 127.

Влада ће донети Стратегију научног и технолошког развоја Републике Србије у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 128.

Министар ће донети подзаконске акте прописане овим законом у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 129.

Министарство надлежно за послове научноистраживачке делатности ће наставити да финансира научноистраживачке активности свих истраживача у истраживачким звањима ангажованих у научноистраживачкој организацији и иновационим центрима до стицања звања доктора наука, односно до истека истраживачких звања која су стекли у складу са одредбама Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06 – исправка, 18/10 и 112/15).

Ангажовање нових истраживача у истраживачким звањима биће регулисано посебним програмом Министарства надлежног за послове научноистраживачке делатности у складу са овим законом и законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије.

Министарство надлежно за послове научноистраживачке делатности ће финансирати све истраживаче у научним звањима ангажоване на факултетима и иновационим центрима, на дан ступања на снагу овог закона. Финансирање ће се односити и на све истраживаче ангажоване на факултетима и иновационим центрима, чији поступак за избор у звање научног сарадника буде покренут током трајања финансирања пројеката у циклусу истраживања од 2011. године, закључно са 31. децембром 2019. године, под условом да по том поступку стекну звање научног сарадника.

Факултети и иновациони центри могу ангажовати нове истраживаче у научним звањима само у оквиру међународних пројеката, пројеката Фонда за науку, Фонда за иновациону делатност, сопствених средстава као и из свих других буџетских средстава ван раздела Министарства надлежног за послове научноистраживачке делатности.

Члан 130.

Институти који су уписани у Регистар научноистраживачких организација у складу са Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06 – исправка, 18/10 и 112/15) усагласиће статут и друге опште акте са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 131.

Органи института именовани до дана ступања на снагу овог закона настављају да раде према акту којим су именовани пре ступања на снагу овог закона, до истека мандата на који су именовани.

Конституисање и избор органа института у складу са овим законом, извршиће се по истеку мандата тих органа конституисаних, односно изабраних по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

У укупан број мандата из става 1. овог члана не рачунају се мандати до ступања на снагу овог закона.

Национални савет за научни и технолошки развој, Одбор за акредитацију научноистраживачких организација, Комисија за стицање научних звања и матични научни одбори настављају да раде према акту којим су именовани пре ступања на снагу овог закона до доношења акта о њиховом именовану у складу са одредбама овог закона.

У укупан број мандата тела из става 4. овог члана рачунају се мандати до ступања на снагу овог закона.

Члан 132.

Поступци за стицање научних и истраживачких звања започети према прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по тим прописима, осим у случајевима када су одредбе овог закона повољније за истраживаче. Рок за окончање започетих поступака је девет месеци од дана ступања на снагу овог закона, осим у случају да је потребна документација већ достављена Комисији за избор у научна звања када је рок шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 133.

Институти од националног значаја који су тај статус стекли по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона задржавају тај статус до истека времена на који је статус стечен.

Питање финансирања института из става 1. овог члана уредиће се Програмом из члана 12. став 2. тачка 2) овог закона.

Члан 134.

Центри изузетних вредности који су тај статус стекли по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона задржавају тај статус до истека времена на који је статус стечен.

Питање финансирања центара из става 1. овог члана уредиће се Програмом из члана 12. став 3. тачка 4) овог закона.

Члан 135.

Финансирање пројеката који се реализују у оквиру Програма основних истраживања, Програма истраживања у области технолошког развоја и Програма суфинансирања интегралних и интердисциплинарних истраживања у циклусу истраживања од 2011. године наставља се на начин и под условима прописаним актом о финансирању наведених програма донетим пре ступања на снагу овог закона - до стицања услова за финансирање по Програмима институционалног финансирања из члана 12. став 2. овог закона, односно до 31. децембра 2019. године, са могућношћу продужења за још једну годину.

Министарство може финансирати научноистраживачки рад прерасподелом средстава за реализацију научноистраживачког рада тако што

ће се средства са свих пројеката у којима учествује појединачна научноистраживачка организација чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина односно јединица локалне самоуправе као и Српска академија наука и уметности и институти чији је она оснивач, збирно исплаћивати тој научноистраживачкој организацији, а на нивоу исплате за децембар месец претходне године, уз сва припадајућа увећања према прописима о буџету односно буџетском систему. Финансирање у складу са овим чланом ће се реализовати најдуже у трајању од две године од почетка примене прописа којим се уређује рад запослених у јавним службама.

Права и обавезе између Министарства и научноистраживачких организација, односно оснивача и научноистраживачких организација, регулисаће се посебним уговором о привременом финансирању научноистраживачког рада по научноистраживачким организацијама.

До доношења програма из члана 12. став 3 тач. 5), 6), 8) и 9) овог закона, финансирање Програма подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад, Програма усавршавања кадрова за научноистраживачки рад, Програма набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података и Програма издавања научних публикација и одржавања научних скупова, наставља се до 31. децембра 2020. године, на начин и под условима прописаним програмом и актом о финансирању наведених програма донетим пре ступања на снагу овог закона.

Члан 136.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06 – исправка, 18/10 и 112/15), осим одредаба чл. 27а – 27д које се односе на Центар за промоцију науке. Центар за промоцију науке ће реализовати све започете пројекте. Ступањем овог закона на снагу Центар за промоцију науке преузима улогу координације рада свих научно-образовних центара које оснива Влада, а који су финансирани на основу члана 12. став 3. тачка 10) овог закона. Најкасније до истека рока од пет година од дана ступања на снагу овог закона Влада ће на предлог Министарства просвете, науке и технолошког развоја одлучити о даљем статусу и надлежностима центра, као и о структури и начину координисања радом мреже научно-образовних центара.

Подзаконска акта донета на основу закона из става 1. овог члана примењиваће се до доношења подзаконских аката у складу са овим законом, осим ако су у супротности са одредбама овог закона.

Члан 137.

Почетком примене закона којим се уређују права, обавезе и одговорности из радног односа запослених, односно права и обавезе по основу рада у јавним службама и Каталога радних места, плате истраживача ће се одредити у складу са чланом 77. овог закона.

Члан 138.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 12. Устава, којим је дато овлашћење да Република Србија уређује и обезбеђује развој Републике Србије, политику и мере за подстицање равномерног развоја појединих делова Републике Србије, укључујући и развој недовољно развијених подручја; организацију и коришћење простора, научно-технолошки развој; тачки 17. којим је дато овлашћење Републици Србији да уређује и обезбеђује друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом; у члану 73. којим је прописано да је научно и уметничко стваралаштво слободно. Ауторима научних и уметничких дела јемче се морална и материјална права, у складу са законом. Република Србија подстиче и помаже развој науке, културе и уметности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - Истраживања за иновације („Службени гласник РС”, број 25/16), као стратешки циљ у области науке и истраживања и као једна од мера у подстицају изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији представља и промена модела финансирања научноистраживачке делатности, што је један од основних разлога за доношење новог закона у области науке и истраживања. Стратегијом је предвиђено да ће се реформисати систем финансирања научноистраживачке делатности с циљем да се систем унапреди, обезбеди стабилно финансирање и да се буџетска средства користе на ефикасан и оптималан начин. Стратегијом је предвиђен развој модела финансирања усклађен са реформом истраживачког система. Крајњи циљ реформе финансирања научноистраживачке делатности је успостављање уравнотежене комбинације пројектног и институционалног финансирања. Институционално финансирање ће имати две компоненте: основну, која ће обезбедити стабилно финансирање и развојну, која ће зависити од степена испуњености параметара успешности. Како би се реализовала примена новог модела неопходно је доношење новог закона и подзаконских аката којима ће се уредити нови модела финансирања. У оквиру промене модела финансирања истраживања, предвиђа се институционално финансирање научноистраживачких организација, као и формирање посебног фонда за подстицај истраживањима (пројектно финансирање).

Новим Законом о науци и истраживањима обезбеђује се следеће: институционално финансирање науке, оснаживање института од националног значаја, механизам за оснивање нових институција, ефикасније праћење и оцена рада института, задржавање флексибилности у финансирању науке директно од ресорног министарства кроз друге програме од општег интереса, дефинише се ефикаснији систем избора у научна звања.

Примена Закона омогућиће бољу сарадњу института и факултета, партнерство са привредом, другим министарствима у реализацији стратешких циљева и међународним организацијама на реализацији заједничких програма.

Циљеви који се постижу доношењем овог закона су: 1) унапређење квалитета научноистраживачког рада; 2) примена резултата истраживања; 3) ефикаснији и делотворнији рад тела, комисија и других организација у систему научноистраживачке делатности; 4) побољшање ефикасности алокације и

употребе свих научноистраживачких и развојних ресурса; 5) изградња и даљи развој иновативног друштва заснованог на знању.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Предлог закона садржи дванаест поглавља: Основне одредбе, Планирање и остваривање општег интереса у научноистраживачкој делатности, Обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада и развоја научноистраживачке делатности, Организације које обављају научноистраживачку делатност, Институти, Органи института, Вођење евиденције, Истраживачи, Права и обавезе запослених у институту, Финансирање научноистраживачке делатности, Надзор и Прелазне и завршне одредбе.

1. Основне одредбе (чл. 1 – 9)

У Глави I. Предлога закона (у даљем тексту: Закон) дефинисан је предмет уређивања односно садржина закона. Наука и истраживање су препознати као делатност од посебног значаја за свеукупни развој Републике Србије, као друштва заснованог на знању и циљеви науке и истраживања.

У чл. 4 – 6. Закона утврђено је на којим начелама се заснива наука и истраживање. Дефинише се принцип отворене науке - отворени приступ научним публикацијама и примарним подацима, у складу са препорукама европске комисије и међународном добром праксом, као и појам научноистраживачке инфраструктуре.

У члану 7. Закона, утврђује се да науку и истраживања као делатност од општег интереса реализују научноистраживачке организације кроз програме утврђене овим законом, као и програме утврђене законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије, чиме се ствара основ за комбиновани систем финансирања предвиђен Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - Истраживања за иновације.

У члану 8. Закона одређују се циљеви реализације научноистраживачке делатности, као што су стварање нових знања ради подстицања друштвеног, технолошког, културног, уметничког и економског развоја, повећања друштвеног производа и подизања стандарда грађана и квалитета живота; унапређење укупних научноистраживачких капацитета, (људских ресурса и институција); подизање општег нивоа технологија у привреди и обезбеђивање конкурентности роба и услуга на домаћем и светском тржишту; јачање међународне научне сарадње и допринос у регионалном, европском и глобалном истраживачком простору; подршка стварању иновација за привреду, и трансферу технологија и јачању инжењерских капацитета са циљем стварања компаративних предности на глобалном тржишту и промоција предузетништва и унапређење и ширење културног амбијента и стваралачког образовања, са циљем очувања и афирмације националног идентитета као дела цивилизацијске баштине.

У члану 9. закона утврђују се обавезе научноистраживачких организација (у даљем тексту: НИО), ради спровођења циљева из члана 8. овог закона

2. Планирање и остваривање општег интереса у научноистраживачкој делатности, (чл. 10 – 12)

У Глави II. уређује се доношење програма од општег интереса за Републику, у складу са Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - Истраживања за иновације, односно стратешким циљем да се подстиче изврсност и релевантност научних истраживања у Републици Србији кроз промену модела финансирања научноистраживачке делатности (комбиновани систем институционално - појектно финансирање).

У чл. 10 и 11. Закона предвиђа се доношење нове Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије и садржај стратегије, у складу са законом којим се уређује плански систем, укључујући и стратегију којом се утврђују приоритетне области паметне специјализације.

У члану 12. Закона, предвиђа се да се општи интерес у научноистраживачкој делатности, остварује путем програма институционалног финансирања и других програма од општег интереса у складу са овим законом, као и путем пројектног финансирања преко Фонда за науку у складу са законом којим се уређује рад тог фонда. Истим чланом набрајају се програми од општег интереса за Републику, предвиђа поступак њиховог доношења и период трајања програма.

3. Обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада и развоја научноистраживачке делатности

У Глави III. закона предвиђено је да се о обезбеђивању квалитета научноистраживачког рада и развоју научноистраживачке делатности у Републици Србији старају: Национални савет за научни и технолошки развој; Одбор за акредитацију научноистраживачких организација; Комисија за стицање научних звања; матични научни одбори; Заједница института Србије, Конференција универзитета Србије на чији рад се примењује закон којим се уређује високо образовање, Комисија за међународну сарадњу и дијаспору и Министарство.

У овој глави предвиђена су нова решења у односу на број чланова тела, предлагање кандидата и њихов састав, као и нове надлежности, а извршено је и усклађивање одредаба о поступку са новим законом којим се уређује општи управни поступак. Најзначајнија новина односи се на матичне научне одборе, односно предвиђена је њихова нова надлежност за спровођење поступка за избор у научно звање научни сарадник, у циљу ефикаснијег спровођења поступка избора у научна звања. Истовремено новина је и у њиховој надлежности у институционалном финансирању кроз давање мишљења о годишњем извештају НИО о реализацији програма институционалног финансирања, утврђених овим законом.

У члану 15. Закона утврђено је да је Национални савет за научни и технолошки развој највише стручно и саветодавно тело у систему научноистраживачке делатности у Републици Србији. Утврђен је састав Националног савета и то: број чланова, именовање од стране Владе, предлагање листе кандидата, научне области (природно-математичке, техничко-технолошке, медицинске, биотехничке, друштвене и хуманистичке науке), као и да се води рачуна о родној равноправности и равномерној заступљености свих шест научних области.

У члану 16. Закона предвиђене су надлежности Националног савета, међу којима је и нова надлежност да даје мишљење на петогодишњи извештај НИО о реализацији програма институционалног финансирања. Истовремено Национални савет ће у делу годишњег извештаја о стању у науци за претходну

годину, са предлозима и сугестијама за наредну годину, обухватати и рад Фонда за науку.

У чл. 18 – 21. Закона, утврђено је да се ради обављања послова вредновања квалитета и ефикасности научноистраживачког рада (акредитација) научноистраживачких организација образује Одбор за акредитацију научноистраживачких организација; утврђен је његов састав и надлежност, као и поступак акредитације водећи рачуна о правилима општег управног поступка.

У чл. 22 – 24. Закона предвиђено је да се ради одлучивања о стицању научних звања виши научни сарадник и научни саветник, образује Комисија за стицање научних звања, састав Комисије и рад Комисије. Предложеним законским решењем да Комисија одлучује о стицању два највиша научна звања, а матични научни одбори да одлучују о звању научног сарадника, постиже се ефикасније спровођење поступка избора истраживача у научна звања.

У чл. 25 – 27. Закона, предвиђено је да се образују матични научни одбори, као стручна тела за све научне области, гране или дисциплине, састав матичног научног одбора, са одређивањем мањег максималног броја чланова (највише девет) у циљу оперативнијег рада ових тела и њихових надлежности, а као најзначајнија новина је и то да одлучује о стицању научног звања научни сарадник чиме се постиже ефикасније спровођење поступка избора истраживача у научна звања уопште, а посебно овог звања које је најбројније.

У члану 28. Закона предвиђено је да се институти удружују у Заједницу института Србије, да Заједница има статус правног лица, да је чине институти на територији Републике који су уписани у Регистар научноистраживачких организација, да се на оснивање, организацију и рад Заједнице примењују прописи којима се уређују удружења и др.

У члану 29. Закона у циљу оснаживања свих активности на пољу међународне научне сарадње као и укључивања дијаспоре у научноистраживачки рад у Републици Србији, предвиђено је да се образује Одбор за међународну научну сарадњу и дијаспору, као поступак именовања и његове надлежности, како је то и предвиђено у Акционим планом за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - Истраживања за иновације („Службени гласник РС”, број 60/18).

У члану 30. Закона, утврђене су надлежности Министарства у погледу предлагања Влади политике у области научноистраживачке делатности, праћења и подстицања развоја научноистраживачке делатности у Републици, расподељивања финансијских средстава из буџета Републике и контроли њиховог наменског коришћења, остваривања међународне научне сарадње, категоризације научних часописа, доношења подзаконских и других аката и др. надлежности у складу са овим законом.

У чл. 31 – 32. Закона утврђено је да стручне и административно-техничке послове за потребе тела која се старају о квалитету научноистраживачког рада обавља Министарство и да се средства за рад тела обезбеђују у буџету Републике Србије, као и да Влада доноси акт којим се утврђују критеријуми и начин финансирања Националног савета, као и накнада за рад чланова Националног савета. Министар доноси акт којим се утврђују критеријуми и начин финансирања Одбора за акредитацију, Комисије за избор у научна звања и матичних научних одбора, као и накнада за рад чланова тих тела.

4. Организације које обављају научноистраживачку делатност

У Глави IV. Закона, предвиђено је да су институције од националног значаја Српска академија наука и уметности и Матица српска и да се на

оснивање и рад Српске академије наука и уметности и института чији је она оснивач уређују посебним законом, односно актима у складу са тим законом, као и да се оснивање и рад Матице српске уређује посебним законом (члан 33).

У чл. 34 – 35. Закона утврђена је дефиниција института, односно да институт, у смислу овог закона, јесте научноистраживачка организација која обавља научноистраживачку делатност од општег интереса, под условима утврђеним овим законом, а да се оснивање и рад високошколских установа уређују посебним законом као и да високошколске установе обављају научноистраживачку делатност у складу са овим законом.

5. Институти

У Глави V. Закона уређује се рад института, почев од њиховог оснивања, па до обављања научноистраживачке делатности од општег интереса, затим врсте института и стицање статуса: научни институт, истраживачко-развојни институт и институт од националног значаја за Републику Србију, као и употреба и коришћење назива институт, облици сарадње научноистраживачких организација и приватизација института. Посебан акценат стављен је на оснаживање и улогу института од националног значаја за Републику Србију, као и специфичност за стицање тог статуса у области друштвених и хуманистичких наука, тако што је предвиђен мањи број истраживача у радном односу са пуним радним временом (35 истраживача у области друштвених и хуманистичких наука), што је предвиђено и за институти чији је оснивач Српска академија наука и уметности,

У чл. 36 – 40. Закона утврђује се да се институт може основати као установа, у складу са прописима о јавним службама, или као привредно друштво, у складу са прописима о привредним друштвима; примена прописа при оснивању; доношење акта о оснивању; оснивачка права; оснивање института који обављају научноистраживачку делатност за потребе одбране; средства која користе институти с тим да институт чији је оснивач Република, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе користи непокретности и друга средства, у складу са законом којим се уређују средства у својини Републике; да се делатност и организација института уређује статутом и друга питања од значаја за рад института, да институт може да буде оснивач других организација у циљу комерцијализације резултата научноистраживачког рада, подстицања предузетништва и пословног повезивања.

У чл. 41 – 47. Закона, предвиђени су услови под којима научни институт и истраживачко-развојни институт може обављати научноистраживачку делатност ради остваривања општег интереса.

У чл. 48 – 52. Закона предвиђено је који институт може стећи статус института од националног значаја за Републику Србију, који је врхунска научноистраживачка установа од посебног националног значаја за једну или више сродних научних области која обавља истраживања од приоритетног значаја за научни, образовни, културни и укупни друштвено-економски развој Републике Србије, односно предвиђени су услови за стицање тог статуса. Предвиђено је и да институт од националног значаја, поред обавеза наведених у члану 9. овог закона има и друге обавезе са акцентом на то да учествује у изради стратешких и других докумената у научној области којом се бави, на захтев оснивача; да омогућава без накнаде приступ и коришћење капиталне научноистраживачке опреме у некомерцијалне сврхе другим научноистраживачким организацијама; да спроводи без накнаде поступак утврђивања предлога одлука за стицање научних звања по захтеву истраживача који нису запослени, повратницима из иностранства и истраживачима који то право нису могли да остваре у матичној институцији уз одговарајуће образложење.

У члану 53. Закона предвиђено је да након доношења позитивне одлуке о акредитацији института, Министарство доноси решење о испуњености услова за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса и да се на основу тог решења врши упис института у Регистар научноистраживачких организација.

У члану 54 – 58. Закона предвиђена је употреба и коришћење назива „научни институт”, „истраживачко-развојни институт” и „институт од националног значаја”, Облици сарадње научноистраживачких организација и учешће института у високом образовању, као и приватизација института организованог као привредно друштво, чији је оснивач Република Србија.

6. Органи института

У Глави VI. Закона утврђује се које органе имају институти у зависности од облика организовања (установе или привредна друштва), а као новина у односу на претходни закон уводи се услов компетентности за директора института и вршиоца дужности директора института, односно да то лице мора бити компетентно за област науке за коју је институт акредитован, као и новина у односу на органе института организованог као привредно друштво.

У чл. 59 – 64. Закона утврђује се да су органи у научном, истраживачко-развојном и институту од националног значаја који су основани као установе: управни одбор и директор и да је научни орган института научно веће, као и да се у научноистраживачким организацијама из области одбране и Војске Србије органи института формирају у складу са Законом о одбрани и Законом о Војсци Србије. У даљим одредбама предвиђен је поступак и услови за именовање органа у институту чији је оснивач Република Србија (управног одбора и директора), надлежности управног одбора и директора, као и поступак именовања и услови за именовање вршиоца дужности директора.

У члану 65. Закона предвиђен је начин именовања, односно одређивања у органе института који су основани као привредна друштва у зависности од правне форме привредног друштва и начина управљања.

Применом досадашњег законског решења евидентно је да само институти организовани као установе чији је оснивач Република Србија, имају утврђен број чланова Управног одбора (укупно седан), од којих четири члана одређује Влада, као своје представнике, као и да имају право да, преко научног већа као стручног органа предложи своја три члана из реда истраживача у научним или наставним звањима запослених у институту. Из предложене одредбе намера је да се тај број установи и за орган управљања у истраживачко-развојним институтима организованим као привредно друштво (са 100% или већинским државним капиталом). Такође, питање дводомног управљања изискује потребу да Република Србија одреди и своје представнике у надзорни орган, имајући у виду већински државни капитал. Овим решењем отклањају се неједнакости у примени прописа о научноистраживачкој делатности, као примарних, у погледу органа управљања научноистраживачким организацијама, а ту делатност под једнаким условима остварују како институти организовани као установе, тако и институти организовани као привредна друштва.

Такође, имајући у виду да се у постојећем законском решењу, одредбе о директору или вршиоцу дужности директора нису могле применити на поступак за именовање и разрешење директора истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво, овим одредбама закона врши се уједначавање регулативе, у погледу директора свих регистрованих научноистраживачких организација, без обзира на облик организовања института, као и власничку структуру. Ради уједначене примене прописа за све акредитоване научноистраживачке организације, неопходно је предвидети која

лица по стручним компетенцијама имају право да буди именована за директора, као и поступак именовања или разрешења. Решења предвиђена прописима о привредним друштвима, којима се уређује питање именовања органа привредног друштва, односно друштва капитала основаних ради стицања добити, не могу се у пуном обиму применити у спецификуму научноистраживачке делатности од општег интереса за Републику Србију.

У чл. 66. и 67. Закона утврђује се да је научно веће научни орган института, образовање научног већа, утврђивање минималног броја истраживача у научним или наставним звањима који су у радном односу са пуним радним временом у институту (седам), да се број, састав и начин избора чланова научног већа уређују статутом института, компетентност за утврђивање предлога за стицање научних звања као и надлежности научног већа.

7. Вођење евиденције

У Глави VII. у чл. 68 – 72. Закона, предвиђа се да Министарство води евиденцију научноистраживачких организација које испуњавају услове за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса, у складу са овим законом (Регистар научноистраживачких организација) и евиденцију истраживача (Регистар истраживача), као и да образује базе података у оквиру реализације програма утврђених у члану 12. овог закона. Као новина у односу на претходно законско решење, предвиђено је и да регистар садржи податке о научноистраживачкој опреми НИО.

Чланом 72. Закона предвиђено је да су подаци из Регистра научноистраживачких организација и Регистра истраживача отворени подаци, јавно доступни на интернет презентацији Министарства у машински обрадивом облику за коришћење и даље објављивање. Од података из Регистра истраживача доступни су јавности сви подаци осим података о полу и јединственом матичном броју грађанина. Код употребе личних података примењују се одредбе закона којим се уређује заштита података о личности, ако овим законом није другачије одређено.

8. Истраживачи

У Глави VIII. у чл. 73 – 97. Закона, у духу досадашњих законских решења дефинише се која лица се сматрају истраживачима, звања истраживача, стицање звања, поступак избора у истраживачка и научна звања који је усклађен са новим Законом о општем управном поступку, трајање звања и поступак реизбора, као и услови и поступак за одузимање звања и доношење Кодекса понашања у научноистраживачком раду, као и образовање Одбора за етику у науци. Извршено је и прецизирање категорија (категорије резултата потребне за напредовање у звања), у циљу наглашавања значаја науке за српско друштво (посебно оних научних области и дисциплина које се баве проучавањем друштва, културног наслеђа и идентитета) и посебно су наведене публикације националног значаја, које су досадашњем закону биле само имплицитно присутне или су у потпуности изостале.

Новина у односу на претходно законско решење је то да се новим законским решењем убрзава избор у звање истраживач приправник, као и што се ради ефикасности спровођења поступка избора у научно звање истраживач сарадник предвиђа да се тај поступак спроводи пред надлежним матичним

научним одбором, што ће у великој мери убрзати тај избор и тиме омогућити истраживачима и брже право на напредовање.

Посебна новина у предложеном законском решењу је и увођење могућности да истраживачи добију награде и признања за изузетна научна достигнућа и животно дело.

9. Права и обавезе запослених у институту

У Глави IX. Закона наводи се ко се сматра запосленим у научном, истраживачко-развојном и институту од националног значаја, а то су истраживачи и административно-техничко, стручно и помоћно особље, да се у погледу њихових права, обавеза и одговорности примењује закон којим се уређује рад запослених у јавним службама, односно закон којим се уређује рад. Питање примене прописа о запосленима у јавним службама и прописа о раду на наведене запослене, решено је у зависности од облика организовања института (установа одн. привредно друштво).

У члану 99. Закона, утврђује се која су научна, истраживачка и стручна радна места у институту; да се са истраживачима у научним, односно у истраживачким звањима, изабраним на радна места из става 3. овог члана, закључује уговор о раду, с обавезом спровођења поновног избора (реизбора) или унапређења у више звање, у роковима за које се одговарајуће научно, односно истраживачко звање стиче, осим за звање научног саветника; да се унутрашња организација, врста и број радних места на којима се распоређују запослени у институту, као и начин и поступак заснивања радног односа, уређују општим актом института.

У члану 100. Закона утврђено је кад истраживачу у институту престаје радни однос по сили закона (када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања), као и услови за продужење радног односа истраживача. Предвиђа се могућност да се истраживачима продужи радни однос до три године, уз испуњавање предвиђених услова, чиме је приближено условима продужења радног односа по прописима о високом образовању.

У чл. 101. и 102. Закона, уређује се мировање рокова за избор у звање и плаћено одсуство истраживача, које одредбе се односе и на истраживаче у научним звањима запослених на факултетима и иновационим центрима.

10. Финансирање научноистраживачке делатности

У Глави X. Закона уређено је финансирање научноистраживачке делатности. Финансирање научноистраживачке делатности врши се путем програма институционалног финансирања, других програма од општег интереса, пројектног финансирања у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку и финансирања из других извора. Средства за институционално финансирање обезбеђују оснивачи НИО.

У чл. 105. и 107. Закона утврђено је да ће се пројектно финансирање реализовати у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије, као и други извори финансирања научноистраживачке делатности.

У члану 108. Закона утврђено је да институционално финансирање акредитованих института, који су установе, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и САНУ обухвата: 1) средства за плате и друга примања истраживача у научним и истраживачким звањима; 2) средства за плате, стручног, административно-техничког и

помоћног особља; 3) средства за режијске трошкове; 4) средства за материјалне трошкове истраживања 5) средства за набавку, одржавање, амортизацију и осигурање опреме; 6) средства за друге трошкове научноистраживачког рада.

У члану 109. Закона утврђено је која средства се сматрају сопственим приходима НИО и одређује намена тих средстава за унапређење делатности и подизање квалитета рада. Наведено законско решење је први корак ка уједначавању регулисања ове материје у односу на прописе о високом образовању, а у каснијим усаглашавањима прописа следи потпуно изједначавање статуса финансирања рада запослених на институтима и факултетима у погледу сопствених прихода. У погледу располагања имовином стеченом из сопствених прихода института извршено је уједначавање са прописима о високом образовању.

У члану 110. Закона утврђено је да финансирање научноистраживачког рада акредитованих НИО чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и САНУ обухвата средства за материјалне трошкове истраживања.

У члану 111. Закона утврђују се критеријуми на основу којих ће се вршити евалуације рада института, да се иста врши на пет година на основу поднетог извештаја са описом тих критеријума, као и да ће се ближи критеријуми који узимају у обзир специфичности научних области и институција, као и структура петогодишњег извештаја утврдити посебним правилником, који доноси министар.

У члану 112. Закона, предвиђено је финансирање других програма од општег интереса, Финансирање институција од националног значаја (Српске академије наука и уметности, Матице српске, као и института чији је оснивач Српска академија наука и уметности). Истим одредбама утврђују се општи услови и начин реализације програма институционалног финансирања и предвиђа доношење норматива и стандарда расподеле средстава акредитованим НИО које утврђује Влада, на предлог Министарства.

У члану 113. Закона, предвиђено је и финансирање истраживача из дијаспоре, тако што се предвиђа да истраживачи ангажовани у научноистраживачким организацијама у иностранству, а који су и држављани Републике Србије, могу подносити пријаве за руковођење и учешће на пројектима који се финансирају у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије и предвиђају се услови и начин њиховог укључивања на пројекте. За професионално признавање доктората у вези са чланом 38. Закона о националном оквиру квалификација („Службени гласник РС”, број 27/18), предвиђено је да се обавља по правилима општег управног поступка у складу са чланом 104. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 -аутентично тумачење).

У чл. 114 – 119. Закона, утврђени су услови и начин реализације других програма од општег интереса за Републику, које реализују научноистраживачке организације које су уписане у Регистар научноистраживачких организација, као и да се за поједине програме могу пријавити на јавни позив и лица која су завршила основне академске студије и мастер академске студије, као и интегрисане студије и која су уписала докторске академске студије, као и ученици завршних разреда средње школе који су освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања, као и издавачке организације у сарадњи са научноистраживачким организацијама и научна и научно-стручна друштва, и специјализоване организације и удружења која се баве додатним образовањем и усавршавањем талентованих ученика и студената за бављење научноистраживачким радом.

У чл. 121 – 123. Закона уређује се питање својинских права на резултатима истраживања, с тим што се у односу на претходно законско решење прецизније утврђују права и обавезе као и процедура у овој области имајући у виду да се новим законским решењем институти финансирају институционално.

У чл. 124. и 125. Закона предвиђа се могућност пореских подстицаја, као и се решавање стамбене потребе истраживача, наставника и сарадника у институтима и високошколским установама чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и институтима чији је оснивач Српска академија наука и уметности, обезбеђују давањем под закуп под посебним условима, са правом на откуп по приступачним ценама односно по ценама нижим од тржишне, станова изграђених средствима зајма у складу са потврђеним међународним уговором. Наведено решење је у складу са одредбама Оквирног уговора о зајму између Банке за развој Савета Европе и Републике Србије („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 13/10).

11. Надзор

У Глави XI. Закона уређено је питање надзора над спровођењем одредаба овог које је у надлежности Министарства, као и да надзор над радом института из области одбране и остваривањем истраживања од значаја за одбрану врши министарство надлежно за послове одбране у сарадњи са Министарством.

12. Прелазне и завршне одредбе

У Глави XII. Закона садржане су прелазне одредбе које се односе на рокове за доношење Стратегије и подзаконских аката, рокови за усаглашавање статута и других општих аката института, као и престанак ранијих прописа и ступање на снагу закона.

У прелазним одредбама (члан 129) предвиђен је начин и услови за наставак финансира научноистраживачке активности свих истраживача у истраживачким звањима ангажованих у НИО и иновационим центрима имајући у виду промену начина финансирања, односно прелазак са пројектног на институционално финансирање института, затим могућност ангажовања нових истраживача у истраживачким звањима (према посебном програму из члана 12. овог закона), чиме се омогућава доступност истраживачком раду за све истраживаче затечене у систему научноистраживачке делатности на дан ступања на снагу овог закона.

У прелазним одредбама (члан 131) уређује се и питање мандата органа института као и Националног савета, Одбор за акредитацију, Комисије за стицање научних звања и матичних научних одбора, који су именовани до дана ступања на снагу овог закона, односно предвиђа се да настављају да раде према акту којим су именовани пре ступања на снагу овог закона, до истека мандата на који су именовани,

У члану 132. Закона, предвиђено је да ће се поступци за стицање научних и истраживачких звања започети према прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по тим прописима, осим у случајевима када су одредбе овог закона повољније за истраживаче. Рок за окончање започетих поступака је девет месеци, осим у случају да је потребна документација већ достављена Комисији за избор у научна звања када је рок шест месеци, од дана ступања на снагу овог закона.

У члану 133. и 134. Закона предвиђено је да институти од националног значаја и Центри изузетних вредности који су тај статус стекли по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона, задржавају тај статус до истека

времена на који је статус стечен, као и да ће се њихово финансирање уредити програмима предвиђеним у члану члана 12. овог закона.

У члану 135. Закона, а имајући у виду да је прелазак финансирања института са пројектног на институционални модел дуг процес, који је уско повезан са усклађивањем и у погледу прописа о буџетском систему и буџету, као и системом прописа о запосленима у јавним службама (платни разреди и утврђивање каталога радних места у науци, као и усклађивање општих аката института), предвиђене су могућности и начин даљег финансирања научноистраживачког рада. Истим чланом предвиђено је и да се настави реализација још четири програма којима се омогућује стипендирање студената докторских академских студија као и да истраживачи остваре и друге видове стручног усавршавања кроз програмске активности предвиђене тим програмима.

У члану 136. Закона, у погледу статуса и даљег рада Центра за промоцију науке, предвиђа се да тај центар наставља да реализује све започете пројекте, да ступањем овог закона на снагу Центар за промоцију науке преузима улогу координације рада свих научно-образовних центара које оснива Влада, а који су финансирани на основу члана 12. став 3. тачка 10. овог закона, као и да се најкасније до истека рока од пет година од дана ступања на снагу овог закона одлучи о даљем статусу и надлежностима центра.

У члану 137. Закона предвиђа се механизам за уједначавање права лица у научним и наставним звањима ради доприноса интегративним процесима између система науке и високог образовања.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Процена финансиских средстава за спровођење закона по годинама је:
- 2019. године средства су обезбеђена у буџету у износу од 14.805.074.805 динара;

- процена потребних финансијских средстава за 2020. годину је у износу од 15.408.760.000 динара, а за 2021. годину у износу од 17.218.243.000 динара.

Средства за спровођење закона у 2020. и 2021. годину ће бити у оквиру лимита одређеног од стране Министарства финансија.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О НАУЦИ И ИСТРАЖИВАЊИМА

Закон о науци и истраживањима је закон којим се уређује систем науке и истраживања у Републици Србији, као и политика и мере за подстицање научног и технолошког развоја. Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 12. Устава Републике Србије, којим је дато овлашћење Републици да уређује и обезбеђује развој Републике Србије, политику и мере за подстицање равномерног развоја појединих делова Републике Србије, укључујући и развој недовољно развијених подручја; организацију и коришћење простора, научно-технолошки развој; тачки 17. којим је дато овлашћење Републици да уређује и обезбеђује друге односе од интереса за Републику, у складу с Уставом; у члану 73. којим је прописано: „Научно и уметничко стваралаштво је слободно. Ауторима научних и уметничких дела јемче се морална и материјална права, у складу са законом. Република Србија подстиче и помаже развој науке, културе и уметности”.

Овим Законом о науци и истраживањима уређује се и обезбеђује следеће: институционално финансирање науке, основ за увођење конкуритивних пројеката заједно са Законом о Фонду за науку Републике Србије, планирање и остваривање општег интереса у науци и истраживању, оснивање и управљање институтима, механизам за оснивање нових институција, оснаживање института од националног значаја, ефикасније праћење и оцена рада института, дигитализација и формирање база података и вођење евиденције, стицање звања истраживача, дефинише се ефикаснији систем избора у научна звања, стицање акредитација за научно-истраживачке организације, мере за повратак истраживача из дијаспоре, други програми од општег интереса, као и друга питања од значаја за систем науке и истраживања чиме ће се остварити услови за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији, неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

После вишегодишње примене Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 110/2005, 50/2006-испр., 18/2010 и 112/2015), уочени су недостатци који су се појавили у пракси, а који у светлу укупног реформског процеса научноистраживачке делатности требају бити унапређени и прилагођени новом предложеном решењу развоја науке, културе и уметности. У академској заједници постоји концензус о неопходности промене постојећег система финансирања науке и истраживања.

Досадашње реформе научно-истраживачког сектора су имале за циљ стимулисање индивидуалних и групних доприноса истраживача доминантно кроз публикавање научних радова. Оваква политика довела је до значајног повећања укупног броја публикација. Међутим, утицај досадашње политике дао је само ограничени допринос јачању научноистраживачких институција и финансирању најконкуритивнијих научноистраживачких резултата. Због тога је потреба за реформама препозната и од стране креатора јавних политика и од стране научноистраживачке заједнице, у складу са тим предузети су кораци за стварање предуслова за темељну реформу. Акцент реформе се ставља на бољу сарадњу института и факултета, партнерство са привредом, другим министарствима у реализацији стратешких циљева и међународним организацијама на реализацији заједничких програма, а кроз промену модела финансирања науке, као изузетно комплексног и веома значајног процеса.

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИНОВАЦИЈЕ” („Службени гласник РС”, број 25/16) јасно назначавача да је наука кључни фактор конкурентности и одрживог развоја, а основни предуслови за стварање иновативног друштва знања су извршност и релевантност научноистраживачких резултата. Развијене земље света већ дуго препознају значај науке и иновација за одржив економски раст и у складу са тим инвестирају значајна средства у ову област (чланице Европске Уније просечно улажу око 2% БДП-а у науку). Међународна организација за економску сарадњу и развој (у даљем тексту: ОЕЦД) напомиње¹ да су земље чланице ОЕЦД-а још од деведесетих година прошлог века под великим притиском да реформишу своје научне системе како би што боље одговорили растућим потребама и искористили потенцијал нових технологија да осигурају дугорочну одрживост научноистраживачке делатности. Ради остваривања ових циљева, високоразвијене земље прилагодиле су систем управљања науком да укључује побољшане процесе одређивања приоритета, финансирања и управљања научноистраживачким организацијама. Научни рад се оцењује у односу на његов ефекат на стварање нових знања, економски развој и решавање друштвених изазова.

У великом броју земаља чланица ОЕЦД-а тренутно постоји комбинација дугорочног институционалног финансирања и високо-конкурентног пројектног финансирања којим се обезбеђују средства за врхунске научне резултате. Поред тога, пројектно финансирање се у најчешћем броју случајева спроводи од стране независних агенција (научних фондова или фондација) које су у стању да спроведу независно и стручно доношење одлука о финансирању најбољих пројеката.

Програм економских реформи за период од 2018. до 2020. године (ЕРП)² прати процес евроинтеграција кроз успостављања институционалног оквира и јачања административних капацитета, који између осталог подразумева и креирање стабилног макроекономског окружења, развој тржишне економије и јачање њене способности да одговори изазовима конкуренције у ЕУ. Кроз идентификацију кључних препрека за конкурентност и инклузивни раст констатовано је да постоји велики научни и истраживачки потенцијал који треба даље развијати и адекватније користити, како би Србија постала „привреда заснована на знању”. Успостављањем ефикасног система подршке, обезбеђивањем квалитета за развој целокупног научноистраживачког рада, стимулишући јачање повезаности пословне и академске заједнице омогућиће се већа доступност резултатима научних истраживања са циљем унапређења технологија, производа и услуга, заустављање одласка високообразованог становништва у иностранство, као и привлачење талената из земље и иностранства. На основу сагледаних препрека и изазова на пољу конкурентности дефинисане су структурне реформе, а област истраживање, развој и иновације је препозната као једна од њих.

Анализом главних препрека **Србија има значајан научни и истраживачки потенцијал, који би требало даље развијати и адекватније користити**, уколико желимо привреду засновану на знању. Укупна издвајања за науку у Србији износила су 0,93% БДП у 2017. и дупло су нижа од просека у ЕУ-28 (2,03% БДП), при чему само трећина износа потиче из приватног сектора. Из

¹ <http://www.oecd.org/sti/sci-tech/governanceofpublicresearchtowardbetterpractices.htm>

² <http://www.mfin.gov.rs/UserFiles/File/strategije/2018/ERP%202018-2020%20SRB%20FINAL.pdf>

пословног сектора долази тек 10,1% укупних улагања у науку у 2017. години, што је без обзира на пораст у односу на 2016. годину (9,2%) и даље знатно испод просека ЕУ-28 (55%). Оријентисаност научних истраживања ка привреди је релативно ниска, што се одразило и на ранг Србије у Глобалном извештају о конкурентности (*Global Competitiveness Report - GCI*) за 2017. годину³, у којем се, према квалитету сарадње универзитета и привреде, налази на 95. месту (од 137 земаља), а у 2018. години⁴ сарадња више заинтересованих страна, налази се на 79. месту (од 140 земаља). Такође, по истом извештају према квалитету истраживачких институција Република Србија се у 2017. години налази на 47. месту (од 137 земаља), а у 2018. години на 59. месту (од 140 земаља). Од укупног броја остварених резултата на научноистраживачким пројектима финансираним из буџета у периоду 2011-2015. године, патенти и техничка решења чинили су свега 3,3%, док је учешће научних радова 88%. Поред тога, проблем је и што научници тешко прелазе из академске средине у привреду и обратно, а да би се подигао ниво примењених истраживања, потребна је и та врста мобилности. У Србији има 3.335 запослених у области истраживања и развоја на милион становника, што је недовољно у односу на 5.000 у ЕУ-28. Од укупно 16.592 истраживача (од чега су 62% или 10.286 доктори наука), само 3% је запослено у пословном сектору.

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 25/2016) заједно са Акционим планом за њено спровођење („Службени гласник РС”, број 60/2018) је стратешки документ којим се у Републици Србији предвиђа реформа науке како би се установио нови комбиновани модел финансирања науке сличан ономе који постоји у многим развијеним земљама света. Остваривањем општег циља Стратегије унапредиће се ефикасност и ефективност научноистраживачког система што ће омогућити: 1) стварање нових знања, развој нових и унапређење постојећих технологија, решавање сложених друштвених и економских проблема и дефинисање привредне специјализације земље; и 2) образовање висококвалитетног истраживачког кадра који ће бити у стању да својим знањем и научноистраживачким радом ствара нове вредности, осмисли и генерише економски и укупни друштвени развој.

Паралелно са назначеним активностима, Законом о Фонду за науку Републике Србије („Службени гласник РС”, број 95/2018) створен је и институционални оквир подршке научним истраживањима у Републици Србији, који ће доприносити већој компететивности, видљивости и транспарентности истраживачких активности и бољем искоришћењу резултата истраживања. Оснивање и рад Фонда за науку представља инструмент подршке Програмима Фонда који доприносе развоју друштва уопште, а у циљу обезбеђивања услова и подстицаја за континуирани и дугорочни развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији.

Анализом тренутног стања научноистраживачког система јасно се уочава да Република Србија има значајан потенцијал у сектору науке и истраживања који може бити основа даљег економског и друштвеног напретка земље. Стратегија анализира слабости постојећег система и опасности са којима се суочавамо, као и предности и потенцијалне могућности које нам се пружају.

³ http://reports.weforum.org/pdf/gci-2017-2018/WEF_GCI_2017_2018_Profile_SRB.pdf

⁴ <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>

<p>СЛАБОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - низак ниво укупних улагања (испод 1% БДП) у истраживање и иновације; - одуство стратешког управљања; - мали број истраживача по становнику; - мали број истраживача у привреди; - одсуство механизма за сарадњу науке и привреде; - мали број лиценцираних технологија; - мали број патената и техничких решења. 	<p>ОПАСНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - одлазак високообразованих људи из државе; - низак ниво привредне развијености; - недовољна опремљеност истраживачком опремом; - низак ниво интерресорне координације у финансирању истраживања; - релативно ниска заинтересованост привреде и науке за сарадњу; - ниска заинтересованост истраживача да учествују у процесу комерцијализације.
<p>ПРЕДНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - значајно повећање броја научних радова реферисаних у WoS; - значајан ниво истраживачке изврности (физика, нови и нано материјали) и примене истраживачких резултата (ИТ, биотехнологија и пољопривреда, математика); - пораст броја истраживача; - удео научних радова проистеклих из међународне сарадње (35%); - успостављена ефикасна подршка развоју иновација кроз Фонд за иновациону делатност, као пример добре праксе; - подршка на највишим националним нивоима раду Фонда за науку, - међународна експертска 	<p>МОГУЋНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - спремност истраживачке заједнице за промене; - јасно дефинисан програм развоја људских ресурса у науци и иновацијама; - чланство у међународним програмима и могућност учешћа истраживача; - општи тренд повећања мобилности високообразованог кадра; - стварање привредних друштава заснованих на знању; - успостављање инфраструктурне подршке.

<p>подршка оснивању и раду Фонда за науку</p> <p>- сталан раст и развој Научно-технолошког парка Београд и развој мреже оваквих институција и у другим градовима.</p>	
---	--

На основу анализе у оквиру **Извештаја Националног савета за научни и технолошки развој о стању у науци у 2016. и 2017. години** наука у Републици Србији се може представити следећим чињеницама:

1. Настављена је реализација програма који су дефинисани Законом и Стратегијом научног и технолошког развоја 2010–2015, и поред тога што је усвојена нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. - „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”. Као што је познато, конкурс за нови пројектни циклус, расписан 13. априла 2016. године, поништен је одлуком Владе Републике Србије од 6. маја 2016. углавном због процедуралних пропуста. У међувремену су отклоњени недостаци, **формиран је Фонд за науку који ће расписивати јавне позиве за финансирање најкомпетитивнијих пројеката**. Очекује се да ће до краја 2019. године доћи до расписивања новог пројектног циклуса у складу са Стратегијом и Акционим планом за њено спровођење.
2. Захваљујући великом ангажовању истраживачке заједнице, наука Републике Србије се високо позиционира на међународним ранг-листама, што недвосмислено говори о **потенцијалу који земља има** у овој области и о њеној међународној конкурентности. На основу рангирања, више од 230 земаља које обавља *SCImago Journal&Country Rank*⁵, Србија заузима 51. место у свету. Универзитет у Београду је на најпрестижнијој ранг листи универзитета „Шангајској листи” у 2018. години⁶ рангиран између 301. и 400. места. Овај успех остварен је огромним залагањем научника са факултета и института у саставу Универзитета у Београду. Позиционирање на Шангајској листи која обухвата свега два одсто светских универзитета, доказ је квалитета и конкурентности потенцијала којим као земља располажемо.
3. И поред тога што издвајања за науку и технолошки развој нису ни приближно била довољна остварени су значајни резултати рада. Међутим, **укупни научни потенцијал наше земље није довољно укључен у побољшање опште конкурентности земље**. Према овој индексној бази Светског економског форума (*World Economic Forum*)

⁵ <https://www.scimagojr.com/journalrank.php?country=RS&year=2017>

⁶ <http://www.shanghairanking.com/ARWU2018.html>

Србија⁷ се у 2017. години налази на 78. месту (од 137 земаља) које овај индекс прати. Посебно забрињава да по капацитету земље да задржи таленте наша земља заузима 134. место, а по капацитету земље да привуче таленте смо на 132. месту, што указује на мањкавости система кроз посвећеност овим проблемима.

4. **У научноистраживачким резултатима доминирају научни радови.** Од укупног броја остварених резултата 55% чине научни радови објављени у међународним или националним часописима са 5 рецензијом (M20+M50). Од укупног броја научних радова 46,5% чине радови објављени у часописима које реферише база WoS (49,8% у часописима из *Scopus* базе). У врхунским међународним часописима - часописи који у својој области спадају у 30% часописа са највећим двогодишњим вредностима импакт фактора, публиковано је 30% од укупног броја научних радова који потичу из Републике Србије (радови категорије M21), а који су реферисани у WoS-у. Цитираност радова који потичу из Републике Србије је у порасту али још увек заостаје за европским просеком. Доминантни резултати у областима друштвених и хуманистичких наука су радови објављени у домаћим часописима категорије M24, радови монографског карактера (M10) који чине 8% од свих објављених истраживачких резултата, а свега 3,2% чине радови објављени у међународним часописима који су индексирани у WoS бази. Број радова објављених у међународним часописима, у области друштвених и хуманистичких наука, није значајније растао током реализације текућег пројектног циклуса.
5. **Истраживачка извршност зависи од области истраживања.** Расподела објављених радова у врхунским међународним часописима није униформна, нити по програмима, нити по областима унутар програма. Највећи проценат објављених радова у врхунским међународним научним часописима остварен је у оквиру Програма основних истраживања (ОИ) - 49%, а највећи удео радова у врхунским међународним часописима од 72% има област физике; У програму интегралних и интердисциплинарних истраживања (ИИИ), проценат радова у врхунским међународним часописима је 32%, при чему је највећи у области Нови материјали и нанонауке 55%. У Програму истраживања у области технолошког развоја (ТР), од укупног броја научних радова реферисаних у WoS-у 21% је објављено у врхунским међународним часописима.
6. **Број резултата који могу бити од значаја за привреду је низак.** Од укупног броја свих остварених резултата (патенти и техничка решења) чине 2,3%. 268 резултата научноистраживачког рада су техничка решења, а 103 су патенти. Највећи број ових резултата остварено је у пројектима Технолошког развоја.

⁷ http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/03CountryProfiles/Standalone2-pagerprofiles/WEF_GCI_2017_2018_Profile_Serbia.pdf

7. **Буџетска издвајања за науку и технолошки развој** (БСН као % БДП) **показују значајно заостајање Србије у односу на земље ЕУ** и неке државе из региона. Остварење планираног пораста улагања у науку и истраживања пружио би основу да се оствари визија да Република Србија подржава изврсност у науци, као и релевантна истраживања и иновативни систем који утиче на економски и друштвени развој земље.
8. Средства за директне материјалне трошкове истраживања (ДМТ 2) у 2017. у укупном износу од 701.391.846 динара представљају само 5,82% укупног буџета за науку МПНТР за 2017. То значи да су директни материјални трошкови просечно по истраживачу били 4.888 РСД/месец, односно 163 РСД/дан. **Овакав ниво финансирања директних материјалних трошкова је недовољан да обезбеди базичан ниво истраживања.** Узимајући ову чињеницу у обзир а посмартрано дугорочно постоји озбиљна претња да ће у блиској будућности доћи до немогућности рада на започетим истраживањима, што може изазвати несагледиве штетне последице на даљи развој науке у Републици Србији.
9. Систем финансирања буџетским средствима обухвата укупно 16 програма од општег интереса за Републику Србију, који су утврђени важећим Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 110/2005, 50/2006–испр., 18/2010 и 112/2015), а који се пројектно финансирају након јавно спроведених конкурса/позива и селекције, по унапред дефинисаним правилима. Највећи део буџетских средстава (73%) се дистрибуира на истраживачке програме који се финансирају пројектно. **Средства намењена истраживачким пројектима се највећим делом троше на финансирање рада истраживача (76,86% укупних средстава).** Удео средстава усмерених у **материјалне трошкове истраживања** био је **изузетно низак** што је у значајној мери утицало, како на обим, тако и на квалитет истраживања, а самим тим и на изврсност и примену остварених резултата. Управо су средства намењена за материјалне трошкове истраживања пресудна за квалитет научноистраживачког рада.
10. Због недостајућих средстава нису се могли реализовати у пуној мери ни остали програми од општег интереса (као што су подршка одржавању научних скупова у земљи, учешће наших научника на међународним скуповима, телима и организацијама и сл.) суфинансирање издавања научних часописа и монографија, **подршка младим талентима** обдареним за научноистраживачки рад и др., а што је све у функцији реализације пројеката.
11. Неопходна је **израда регистра истраживача** научних радника у Републици Србији без чијег постојања нема смисла расписивати конкурс за нови пројекти циклус. Регистар научних радника минимум мора да садржи основне биографске податке и списак објављених радова по категоријама. У следећој фази мора се укључити

напредовање у истраживању, пројекти на којима су истраживачи били учесници и којима су руководили, како домаћим тако и међународним, број цитата без аутоцитата, Хиршов индекс, исказан допринос сваког од коаутора на раду, број патената, менторство наводећи име кандидата и наслов тезе, итд.

12. Недостатак регистра истраживачке опреме са дефинисаним условима коришћења, оперативном подршком за функционисање и сервисирање. **Потреба да се истраживачка опрема учинити доступном и малим и средњим предузећима и другим корисницима**, посебно новооснованим иновативним привредним друштвима, а кроз стимулисање сарадње између научноистраживачких организација и привредних субјеката, и др.

Да би наука постала генератор развоја потребно је унапредити квалитет научноистраживачког рада, оснажити научно-истраживачке институције, као и унапредити рад тела, комисија и других организација у систему научноистраживачке делатности. Поред тога, неопходно је ефикасније управљање расподелом средстава намењених за подршку научноистраживачким организацијама и научним истраживањима, кроз успостављање институционалне подршке и компетитивним програмима подршке који ће допринети подизању конкурентности и развоју науке, као и побољшање ефикасности алокације и употребе свих научноистраживачких и развојних ресурса.

Предлогом овог закона прецизирају се одредбе којима се уређује планирање и остваривање општег интереса у научноистраживачкој делатности која се остварује путем програма институционалног финансирања и других програма од општег интереса, обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада и развоја научноистраживачке делатности, дефинишу и уређују организације које обављају научноистраживачку делатност као што су институти, органи института, затим вођење евиденције, истраживачи, права и обавезе запослених у институту, финансирање научноистраживачке делатности и надлежности које се односе на надзор.

Одредбама овог закона ће се омогућити начин који обезбеђује већу конкурентност и квалитет резултата, ефикаснију примену истраживања, отвореност и доступност свих резултата програма и пројеката (Платформа за отворену науку, број 119-01-263/2017-14/2 од 09.07.2018. године), као и развој научних кадрова, затим одржавање и унапређење научне и друге инфраструктуре и приступ научноистраживачкој инфраструктури другим НИО и привредним субјектима (Платформа за развој научноистраживачке инфраструктуре, број 337-00-182/2018-09 од 27.12.2018. године), интеграцију у међународне научне и технолошке пројекте и системе, сарадњу са научном дијаспором, привредним сектором и обезбедиће уређивање својинских права на резултатима истраживања и заштиту интелектуалне својине и заштиту ауторских права, као и заштиту података.

Такође ће, одредбе овог закона омогућити нова решења у односу на број чланова тела, предлагање кандидата и њихов састав, као и нове надлежности, а извршено је и усклађивање одредаба о поступку са новим законом којим се уређује општи управни поступак. Најзначајнија новина односи се на матичне научне одборе, односно предвиђена је њихова нова надлежност за спровођење поступка за избор и реизбор у научно звање научни сарадник унутар научне области, гране и дисциплине за који је основан, а у циљу ефикаснијег

спровођења поступка избора у научна звања. Истовремено новина је и у њиховој надлежности у институционалном финансирању кроз давање мишљења о годишњем извештају НИО о реализацији програма институционалног финансирања, утврђених овим законом.

Предлогом закона прецизирају се и одредбе којима се уређује рад института, почев од њиховог оснивања, па до обављања научноистраживачке делатности од општег интереса, затим врсте института и стицање њиховог статуса: научни институт, истраживачко-развојни институт и институт од националног значаја за Републику Србију, као и употреба и коришћење назива институт, облици сарадње научноистраживачких организација и приватизација института. Посебан акценат стављен је на оснаживање и улогу института од националног значаја за Републику Србију, као и специфичност за стицање тог статуса у области друштвених и хуманистичких наука, тако што је предвиђен мањи број истраживача у радном односу са пуним радним временом (35 истраживача у области друштвених и хуманистичких наука).

Такође се утврђује које органе имају институти у зависности од облика организовања (установе или привредна друштва), а као новина у односу на претходни закон уводи се услов компетентности за директора института и вршиоца дужности директора института, односно да то лице мора бити компетентно за област науке за коју је институт акредитован, као и новина у односу на органе института организованог као привредно друштво.

Овим законом се предвиђа да Министарство просвете, науке и технолошког развоја води евиденцију научноистраживачких организација које испуњавају услове за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса, у складу са овим законом (Регистар научноистраживачких организација) и евиденцију истраживача (Регистар истраживача), као и да образује базе података у оквиру реализације програма утврђених у члану 12. овог закона. Као новина у односу на претходно законско решење, предвиђено је и да регистар садржи податке о научноистраживачкој опреми НИО.

У духу досадашњих законских решења дефинише се која лица се сматрају истраживачима, звања истраживача, стицање звања, поступак избора у истраживачка и научна звања који је усклађен са новим Законом о општем управном поступку, трајање звања и поступак реизбора, као и услови и поступак за одузимање звања и доношење Кодекса понашања у научноистраживачком раду, као и образовање Одбора за етику у науци. Новина у односу на предходно законско решење је то да се новим законским решењем убрзава избор у звање истраживач приправник, као и што се ради ефикасности спровођења поступка избора у научно звање истраживач сарадник предвиђа да се тај поступак спроводи пред надлежним матичним научним одбором, што ће у великој мери убрзати тај избор и тиме омогућити истраживачима и брже право на напредовање. Посебна новина у предложеном законском решењу је и увођење могућности да истраживачи добију награде и признања за изузетна научна достигнућа и животно дело.

Одредбама закона такође се наводи ко се сматра запосленим у научном, истраживачко-развојном и институту од националног значаја, а то су истраживачи и административно-техничко и помоћно особље, да се у погледу њихових права, обавеза и одговорности примењује закон којим се уређује рад запослених у јавним службама, односно закон којим се уређује рад. Питање примене прописа о запосленима у јавним службама и прописа о раду на наведене запослене, решено је у зависности од облика организовања института (установа одн. привредно друштво). Као новина уводи се могућност продужења радног односа истраживача до навршених 68. година живота, чиме

је извршено делимично усклађивање у односу на лица у просветним звањима по прописима о високом образовању.

Овим законом уређено је и финансирање научноистраживачке делатности. Финансирање научноистраживачке делатности врши се путем програма институционалног финансирања, других програма од општег интереса, пројектног финансирања у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку и финансирања из других извора. Средства за институционално финансирање обезбеђују оснивачи НИО.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Кључни циљ који се жели постићи доношењем овог закона је стварање научноистраживачког сектора који својом изврсношћу може бити равноправан партнер у оквиру Европског истраживачког простора, а који својом релевантношћу позитивно утиче на привредни раст Србије и доприноси културном и друштвеном напретку.

Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИНОВАЦИЈЕ” („Службени гласник РС”, број 25/16), као стратешки циљ у области науке и истраживања и као једна од мера у подстицају изврсности и релевантности научних истраживања у Републици Србији представља и промена модела финансирања научноистраживачке делатности, што је један од основних разлога за доношење новог закона у области науке и истраживања. Стратегијом и Акционим планом за њено спровођење је предвиђено да ће се реформисати систем финансирања научноистраживачке делатности с циљем да се систем унапреди, обезбеди стабилно финансирање и да се буџетска средства користе на ефикасан и оптималан начин. Стратегијом је предвиђен развој модела финансирања усклађен са реформом истраживачког система. Крајњи циљ реформе финансирања научноистраживачке делатности је успостављање уравнотежене комбинације пројектног и институционалног финансирања. У оквиру промене модела финансирања истраживања, предвиђа се институционално финансирање научноистраживачких организација, као и формирање Фонда за науку Републике Србије („Службени гласник РС”, број 95/2018) за подстицај истраживањима кроз пројектно финансирање у оквиру Програма Фонда. Институционално финансирање ће имати две компоненте: основну, која ће обезбедити стабилно финансирање и развојну, која ће зависити од степена испуњености параметара успешности. Како би се реализовала примена новог модела неопходно је доношење новог закона, а подзаконским актима (назначених у тачки 10. ове анализе) ће се уредити нови модела финансирања, као и примена Закона у целини.

Новим Законом о науци и истраживањима обезбеђује се следеће:

- 1) институционално финансирање науке,
- 2) оснаживање института од националног значаја,
- 3) механизам за оснивање нових институција,
- 4) ефикасније праћење и оцена рада института,
- 5) задржавање флексибилности у финансирању науке директно од ресорног министарства кроз друге програме од општег интереса,
- 6) дефинише се ефикаснији систем избора у научна звања.

Примена новог закона омогућиће бољу сарадњу института и факултета, партнерство са привредом, другим министарствима у реализацији стратешких циљева и међународним организацијама на реализацији заједничких програма, као и укључење дијаспоре у научноистраживачки рад у Републици Србији.

Циљеви који се постижу доношењем овог закона су: 1) унапређење квалитета научноистраживачког рада; 2) примена резултата истраживања; 3) ефикаснији и делотворнији рад тела, комисија и других организација у систему научноистраживачке делатности; 4) побољшање ефикасности алокације и употребе свих научноистраживачких и развојних ресурса; и 5) изградња и даљи развој иновативног друштва заснованог на знању.

Остваривање овог циља ће обезбедити ефикаснији утрошак државних инвестиција у научноистраживачки сектор. Надлежност и **улога Министарства просвете, науке и технолошког развоја**, ће у складу са овим законом бити редефинисана. Министарство ће се бавити политиком у области научних истраживања, као и институционалним финансирањем којим ће бити обезбеђена стабилност рада научних установа и самих истраживача, а подршка истраживачким активностима вршиће се кроз Програме и Пројекте Фонда за науку. Финансирање научноистраживачке делатности вршиће се путем програма институционалног финансирања које уређује овај закон и пројектног финансирања у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку. Додељена средства кроз пројекте Фонда биће одређена према предложеним потребама пројекта, а не као што се то тренутно дешава према броју истраживача и са минималним доприносом материјалним трошковима који су основ научноистраживачког рада. Овакво раздвајање је и добра пракса развијених земаља где министарства дефинишу оквире јавних политика а независне агенције спроводе циљеве Владе на независан и експертски начин.

Примена одредаба Закона о науци и истраживањима и покретање рада Фонда за науку довешће до **расписивања јавних позива** за конкуритивне пројекте **подршке научноистраживачким активностима**, са потпуно измењеним, модернизованим и транспарентним механизмом подршке заснованим и на међународној доброј пракси. Такође, конкуритивним системом одабира пројеката заснованим и на међународној научној рецензији утицаће се на подизање конкуритивности код истраживача и утицаће на квалитет предложених тема и пројеката. Решиће се питање видљивости кроз формирање регистра истраживача, односно решењу питања пројектно-институционалног финансирања и др.

Показатељи учинка на основу којих ће се мерити остварење зацртаних циљева у складу су Акционим планом за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, односиће се на:

1. Изврсноности и релевантности научних истраживања у Републици Србији, а у функцији су **примене и мерљивости резултата истраживања**.

Показатељ (исходи) – ИЗВРСНОСТ:
--

1. Број објављених радова у мрежи Web of Science на 1000 истраживача;
2. Број и удео научних радова у односу на укупан број радова у часописима са највишим утицајем (првих 10% и 30% часописа у научној области);
3. Број и удео домаћих публикација у 20% најцитиранијих публикација у научној области;
4. Број и удео монографија (академских уџбеника) истакнутих иностраних издавача
5. Број монографија у националним, културно историјским наукама на српском језику и језицима националних мањина и етничких заједница;
6. Број и удео српских научника на водећим међународним конференцијама;
7. Просечан број цитата по раду, без самоцитата;
8. Укупан број цитата без самоцитата;
9. Хиршов индекс у односу на претходну годину и у периоду од 2016. до 2020. године.

Показатељ (исходи) – РЕЛЕВАНТНОСТ:

1. Број патентних пријава и патената или других облика интелектуалне својине (домаћих и међународних);
- 1б. Број патената у односу на укупне јавне расходе за истраживања и развој
2. Коауторство/изум са истраживачима из привреде или јавног сектора;
3. Учешће у порученим пројектима (домаћих или иностраних наручилаца јавних или донаторских организација)
4. Удео пројеката који се остварује уз учешће приватног или јавног сектора;
5. Приход остварен од трансфера технологија државних истраживачких организација
6. Ниво улагања приватног сектора у оснивање нових технолошких привредних друштава;
7. Приходи које истраживачи остварују од међународних организација и приватног сектора (домаћег и међународног).

2. Осигурање изврсноности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности, а у функцији **дугорочне одрживости научноистраживачког система** у Републици Србији.

Показатељ (исходи) – ИЗВРСНОСТ:

1. Број истраживача на милион становника;
2. Број истраживача на укупан број запослених становника;
3. Број младих истраживача студената докторских академских студија;
4. Број младих који су докторирали;
5. Број истраживача из дијаспоре који учествују у домаћим научноистраживачким програмима;
6. Број доктора наука у неакадемском сектору;
7. Број истраживача који су укључени у технолошка и друга иновативна привредна друштва;
8. Број истраживача који су остварили мобилност у земљи;
9. Број истраживача који су остварили мобилност у иностранству;
10. Број страних студената на докторским и другим академским студијама у Републици Србији;
11. Број иностраних истраживача који су (су)финансирани из буџетских средстава;
12. Процентуална родна заступљеност на различитим нивоима одлучивања и удео жена у укупном броју истраживача.

Показатељ (Утицај)

1. Процент финансирања за истраживања које је доступно за стипендије за мобилност и стипендије од укупних средстава за финансирање;
2. Удео истраживачких организација са Признањем ЕУ за изврсност људских ресурса у истраживањима;
3. Удео кандидата за докторске студије са држављанством ЕУ или друге земље;
4. Истраживачи који раде у пословном сектору;
5. Удео женских докторанада (ISCED 6), женског академског особља и жена на позицијама првог разреда (професор) (*She Figures*, на основу *Eurostat-a*);

3. Друге могућности за решавање проблема

У складу са свеобухватним реформским процесом научно-истраживачке делатности, других могућности за решавање проблема није било. Новим Законом о науци и истраживањима, као системским законом којим се уређује област науке и истраживања у Републици Србији уредиће се и унапредити предметна област и дати одговор на проблеме који су се јавили у вишегодишњој примени одредби важаћег Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 110/2005, 50/2006-испр., 18/2010 и 112/2015), као и урадити прилагођавање новом предложеном решењу развоја науке, културе и уметности. Нови системски закон предвиђа да се општи интерес у научноистраживачкој делатности остварује путем програма институционалног финансирања и других програма од општег интереса, као и путем пројектног финансирања преко Фонда за науку у складу са законом којим се уређује рад тог фонда.

Закон о Фонду за науку („Службени гласник РС”, број 95/2018) уређује општи правни оквир за подршку развоју научних истраживања кроз Програме и пројекте Фонда и примене њихових резултата ради бржег културног, друштвеног, технолошког и економског развоја Републике Србије. Нови Закон о науци и истраживањима обухватиће измене у складу са овим законом, а друге могућности за унапређење одредаба овог закона и њихово усаглашавање са другим прописима, не постоје.

Питање подршке и финансирања научноистраживачке делатности, а пре свега питање финансирања програма од општег интереса за Републику Србију, односно финансирања научноистраживачког рада истраживача и финансирање директних материјалних трошкова истраживања у Републици Србији уређено је важећим Законом о научно истраживачкој делатности (члан 98. Закона). У Републици Србији се, на основу Закона о научноистраживачкој делатности, финансирање науке спроводи по моделу пројектног финансирања који овако конципиран није суштински компетитиван, што на дужи стазе негативно утиче на конкурентност и не подстиче и не стимулише развој науке, технологија и привреде.

Финансирање научне делатности од стране државе било је фокус спроведеног истраживања Института за упоредно право који је урадио студију **„Упоредна анализа начина финансирања научне делатности од стране државе”** (2018. година) за потребе Републичког секретаријата за јавне политике и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. С обзиром на унапређење регулаторног оквира у овој области које Министарство просвете, науке и технолошког развоја спроводи, обухваћена анализа је размотрила различите начине и моделе финансирање научне делатности. Студија је обухватила десет европских земаља, и то: Аустрију, Велику Британију, Ирску,

Италију, Норвешку, Пољску, Савезну Републику Немачку, Словенију, Хрватску и Швајцарску. Размотрена су следећа питања: извори права; положај научноистраживачких организација; модели финансирања и буџет који се издваја за науку.

Циљ истраживања је био да покаже да универзални модели добре праксе постоје у земљама различитих правних традиција, наравно уз потребу прилагођавања локалним контекстима. Међу државама коју су чланице Европске уније има и бивших југословенских република, које са Србијом деле заједничку правну и економску традицију. С обзиром на ове сличности, модели финансирања научне делатности развијени у овим државама могу се у извесној мери адекватно применити и у Републици Србији. Један од добрих примера би свакако био модел Словеније, која дели историјско и друштвено наслеђе, а истовремено је земља које се налазе у ЕУ и има развијенију економију, па је евидентно реч о земљи чији пример Србија може да искористи.

Ова анализа је, између осталог, кроз своје препоруке нагласила неопходност промене правног оквира, наглашавајући да се ради о пројектном финансирању ниске компетитивности које је временом прерасло у квази-институционално. Узимајући у обзир упоредне моделе финансирања науке, у Србији би дефинитивно требало применити институционално финансирање, које би омогућило стабилност и развој институција, и пројектно финансирање, које би подразумевало подршку најбољим истраживачима кроз компетитивне пројекте.

Спроведена истраживања представљена кроз „**Извештај о анализи интегрисаних политика у Србији - *Policy mix peer review report on RS***”⁸, такође дају осврт на уочене проблеме и недостатке постојећег система и упућују на кључне изазове у науци, технолошком развоју и иновацијама са циљем успостављања истраживања заснованих на учинку, као и друштва заснованог на знању.

Стратегијом научног и технолошког развоја⁹ дефинисан је правац реформе науке, кроз Посебан циљ 1. Стратегије који говори о подстицању изврности и релеванности научних истраживања, за економски развој земље и друштво. Овим циљем је препозната потреба промене постојећег модела финансирања научноистраживачке делатности, а Акционим планом за њено спровођење су утврђене мере и програми за унапређење изврности у науци и циљано усмерена истраживања кроз унапређени и ефикаснији модел финансирања научноистраживачке делатности која ће доприносити развоју привреде и друштва у целини. Посебан циљ 3. Стратегије говори о успостављање ефикаснијег система управљања науком у Србији, а Посебан циљ 4. о унапређивање законског оквира за развој људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности, које доприносе њеној дугорочној одрживости.

4. Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема?

У светлу свеобухватног реформског процеса науке у Србији, и прелажења на нови комбиновани модел финансирања, кроз приказ тренутног стања, урађену упоредну анализу, сагледаних других могућности за унапређење научноистраживачког система, као и на основу уочених недостатака досадашњег модела подршке научним истраживањима, а узимајући у обзир и

⁸ https://wbc-rti.info/object/document/16270/attach/booklet_pages.pdf

⁹ http://aler.rs/files/STRATEGIJA_naucnog_i_teholoskog_razvoja_Republike_Srbije_za_period_od_2016_do_2020_godine_Istrazivanja_za_inovacije_SI_gl_RS_br_25_2016.pdf

истраживачки потенцијал са којим као земља располажемо, доношење новог закона је најбоље решење. Усвајањем новог Закона о науци и истраживањима, који је системски закон, створиће се услови за институционализовани систем подршке научним истраживањима, као и подршка јачању научноистраживачких институција у Републици Србији, а који ће доприносити већој видљивости и транспарентности истраживачких активности и бољем искоришћењу резултата истраживања.

Оснивањем Фонда за науку као институције која ће расписивати јавне позиве за финансирање најкомпетитивнијих истраживачких пројеката доприносиће се унапређењу везе између истраживања, технолошког развоја и привреде, подстицаће се и подржавати развој друштва уопште, са циљем обезбеђења јасних услова и механизма за континуирани и дугорочни развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији. Закона о науци и истраживањима, између осталог, у себи мора да садржи и ову новину, а у складу са усвојеним Законом о Фонду за науку.

Узимајући у обзир комплексност законодавног и институционалног оквира подршке научноистраживачкој делатности, доношење наведеног закона је најбоље и једино могуће решење, а имајући у виду да се подзаконским актима и другим прописима то не може учинити.

5. На кога ће и како утицати решења предложена у закону

Наведеним моделом подршке кроз комбиновани модел финансирања ојачаће се и оспособити научноистраживачке организације да спроводе и истраживања са конкретним развојним циљевима, заједно са истраживања која за циљ имају стварање нових знања. Применљивост истраживања огледа се и у корисности резултата истраживања за привредни сектор. Оваквим преносом знања побољшава се видљивост и статус науке у друштву и поспешује се привредни раст.

Предложена законска решења имаће позитиван утицај на сва правна и физичка лица на територији Републике Србије која се баве научноистраживачком делатношћу, као што су универзитети, високошколске установе, институти, или су корисници резултата истраживања, попут малих и средњих привредних друштава, индустрије, владиног и невладиног сектора, цивилних друштава и других релевантних удружења. Утицаће на унапређење научноистраживачке активност појединачних истраживача, повећање квалитета истраживања кроз рад научноистраживачких и других организација, сарадње између истраживачког и привредног сектора и остварење већег ефекта примене резултата истраживања са циљем повећања конкурентности на домаћем и иностраним тржиштима. Организациона решења, која се односе на тела, одборе и комисије које учествују и доприносе научноистраживачкој делатности, а у односу на број чланова тела, предлагање кандидата и њихов састав, као и нове надлежности, допринеће се ефикасности њиховог рада, а самим тим и уређењу научноистраживачке делатности у целини.

Овим решењима ће се створити амбијент у којем ће остварени резултати истраживања позитивно утицати на широк спектар друштвених активности, истовремено доприносећи и остварењу позитивног ефекта који ће се одразити на запосленост кроз допринос стварању дугорочно одрживих и квалитетно плаћених висококвалификованих радних места.

6. Трошкови које ће примена закона изазвати код грађана и привреде, посебно малих и средњих предузећа

Потреба за реформама препозната је и од стране креатора политика и од стране научноистраживачке заједнице, и предузети су кораци за стварање предуслова за темељну реформу, а акценат се ставља на промену модела финансирања науке, као изузетно комплексног процеса. Сходно томе, може се рећи да се **процес финансирања науке у Србији тренутно налази у једном транзиционм периоду.**

У Републици Србији се, на основу важећег Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 110/2005, 50/2006-испр., 18/2010 и 112/2015), финансирање науке спроводи по моделу пројектног финансирања који није суштински компетитивно и не задовољава принцип подршке најбољима, што на дуже стазе негативно утиче на конкурентност и не подстиче развој науке. Чињеница је да је настављена реализација програма који су дефинисани Законом и Стратегијом научног и технолошког развоја 2010-2015, и поред тога што је усвојена нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. - „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”. Овај проблем описан је и у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, као кровном развојном документу, имајући у виду да је као општи циљ стратегије одређено унапређење ефикасности и ефективности научноистраживачког система, док је први посебан циљ Стратегије дефинисан као подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији. Стратегија је указала на то да је управљање научним и иновационим системом у Републици Србији неефикасно и не постоји координација између релевантних институција, указујући на то да изврност научних истраживања, њихова релевантност за економски развој земље и друштво у целини нису довољно подржани садашњим системом финансирања научно истраживачке делатности.

Финансирање науке се тренутно налази у својеврсном вакууму имајући у виду да је Влада Републике Србије 6. маја 2016. године, донела Решење о поништењу конкурса новог пројектног циклуса углавном због процедуралних пропуста. Такође се Решењем Владе од 30. новембра 2018. године процес текућег финансирања истраживача наставља до 31. децембра 2019. године по принципу постојећег пројектног финансирања („Службени гласник РС”, број 93/2018). У међувремену је донета одлука да се нови пројектни циклус реализује од стране Фонда за науку који је уписан у регистар Привредног суда дана 12. марта 2019. године решењем број: 4 Фи 160/2019, именован је вршилац дужности директора и Управни одбор Фонда и Научни савет Фонда и процедура усвајања општих аката Фонда), а у складу са усвојеним Законом о Фонду за науку („Службени гласник РС”, број 95/2018) и неопходном променом модела финансирања, те преласком на институционалну подршку научноистраживачким организацијама и ново компетитивно пројектно финансирање, по програмима Фонда за науку Републике Србије.

Предлогом овог закона прецизиране су одредбе које се односе на финансирање научноистраживачке делатности која ће се вршити путем програма институционалног финансирања, других програма од општег интереса и пројектног финансирања. Средства за институционално финансирање обезбеђиваће оснивачи научноистраживачких организација. **Институционално финансирање** акредитованих института чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и Српска академија наука и уметности **обухватаће**: 1) средства за плате истраживача у научним звањима; 2) средства за плате административно-техничког стручног и помоћног особља; 3) средства за режијске трошкове; 4) средства за материјалне трошкове истраживања; 5) средства за набавку,

одржавање, амортизацију и осигурање опреме; и б) средства за друге трошкове научноистраживачког рада.

Новим законом ће се повећати доступност подацима и транспарентност у раду и доношењу одлука кроз примену међународно признатих стандарда добре праксе, укључујући благовремено планирање и адекватно коришћење средстава, уз примену принципа објективности и одговорности.

Примена предложених законских решења неће изазвати директне трошкове код грађана и привредног сектора. За спровођење овог закона обезбеђена су средства у буџету Републике. Битно је напоменути да се заправо остварује **ефикасније трошење постојећих ресурса** који се улажу у научноистраживачки сектор из буџета тако што ће се применом нових одредаба остварити већи допринос научној изврсности и релевантности за привреду и грађане Републике Србије. Да би наука била још снажнији покретач развоја земље и како би се остварио пуни ефекат ове реформе потребно је унапредити квалитет научноистраживачког рада кроз **јачање научноистраживачких институција**.

Законом о буџету за 2019. годину обезбеђена су средства за финансирање Подршке реализације општег интереса у научноистраживачкој делатности која се спроводи кроз реализацију активности у оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја, као што је горе већ образложено, као и планирана средства за 2020. и 2021. годину.

НАЗИВ ПРОГРАМСКЕ АКТИВНОСТИ, ПРОЈЕКТА		Одобрена средства за 2019. из свих извора финансирања	Процена средства за 2020.	Процена средства за 2021.	
О2О1	Развој науке и технологије				
ПА	0001	Подршка реализацији општег интереса у научној истраживачкој делатности	14,305,075,000.00	11,996,745,000.00	13,806,228,000.00
ПА	0013	Фонд за науку РС	500,000,000.00	3,412,015,000.00	3,412,015,000.00

Процена укупних финансиских средстава (табела) за спровођење закона по годинама је:

- 2019. године средства су обезбеђена у буџету у износу од 14,805,075,000 динара;

- процена потребних финансијских средстава за 2020. годину је у износу од 15.408.760.000 динара, а за 2021. годину у износу од 17.218.243.000 динара.

Средства за спровођење закона у 2020. и 2021. годину ће бити у оквиру лимита одређеног од стране Министарства финансија.

Од укупно процењених средстава за 2020. годину на програмској активности 0001 у укупном износу од 11,996,745,000 динара на плате истраживача се односи износ од 6,199,239,000 динара, преостали износ се односи на директне материјалне трошкове и остале потребне трошкове који се финансирају са ове програмске активности. Средства процењена за програмску активност 0013 биће намењена реализацији Програма Фонда за науку.

Да би се обезбедио континуитет реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у Акционом плану за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, предметна област је додатно подржана Законом о потврђивању споразума о зајму (Пројекат за унапређење конкурентности и запошљавања) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој у оквиру ревидиране Компоненте 3, а како би се одржао континуитет реформе јавног сектора у области истраживања и реализације Акционог плана у целини. Такође, министарство ради на обезбеђењу додатних средстава из других извора намењених за подизање капацитета Фонда за науку и имплементацију Програма Фонда.

7. Да ли позитивни ефекти оправдавају трошкове?

Како је напред наведено, примена предложеног законског решења неће изазвати трошкове код грађана и привредног сектора, обзиром да је тема доношење новог Закона о науци и истраживањима успостављање квалитетније и ефикасније подршке намењене научноистраживачкој делатности, којом ће се омогући превазилажење проблема који су уочени у пракси уз боље искоришћење потенцијала и ресурса са којим располажемо.

Позитивни ефекти доношења Новог закона су такви да оправдавају трошкове који се опредељују у буџету Републике Србије, јер ће нова законска решења омогућити подизање нивоа квалитета научноистраживачког рада, делотворнији, ефикаснији и оперативнији рад тела и комисија у систему научноистраживачке делатности.

Позитивни ефекти који ће се остварити применом Закона:

1. оствариће се ефикасније и ефективније трошење постојећих ресурса намењених за подршку научним истраживањима са фокусом на дугорочно одрживо остварење применљивих резултата истраживања, кроз оснаживање научноистраживачких организација;
2. системско урађење и квалитетнија подршка у управљању расположивим средствима допринеће већем квалитету научних истраживања;
3. примена законских решења утицаће на повећање сарадње између истраживачког и привредног сектора и остварење већег ефекта примене резултата истраживања са циљем повећања конкурентности;
4. Република Србија ће новим системским решењем искористити постојећи потенцијал, као што су то урадиле земље из окружења и света које су успеле дугорочно да остваре ефекат развијене економике, и показати да је значај науке неопходан за одржив економски раст;
5. реформисани научноистраживачки систем ће ефикасније одговарати на потребе друштва;
6. искористиће се потенцијал за стварање нових технологија, а како би се осигурала дугорочна одрживост научноистраживачке делатности на националном нивоу;

7. Република Србија ће као и високоразвијене земље прилагодити систем управљања науком који укључује побољшане процесе одређивања приоритета, финансирања и управљања научноистраживачким организацијама, кроз оцењивање научног рада у односу на његов ефекат на стварање нових знања, економски развој и решавање друштвених изазова.

Предложени закон представља инструмент којим се унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности са циљем подршке истраживањима у смислу веће и боље примене резултата истраживања која доприносе привредном развоју земље. Дугорочно гледано ће довести до конкурентније привреде која ће бити способна да увећа буџетске приходе кроз остваривање већих сопствених прихода, а који се даље огледају и кроз већи прилив у буџет Републике Србије из реалног сектора.

8. Да ли акт подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

У складу са наведеним, овај закон ће стимулисати привредну активност и повећати тржишну конкуренцију кроз трансфер технологија, а кроз реализацију циљева научноистраживачке делатности, и то: 1) стварање нових знања ради подстицања друштвеног, технолошког, културног и економског развоја, повећања друштвеног производа и подизања стандарда грађана и квалитета живота; 2) очување и унапређење општег фонда знања, као услова за разумевање, јачање и допринос националним и светским развојним процесима; 3) унапређење укупних научноистраживачких капацитета, (људских ресурса и институција); 4) подизање општег нивоа технологија у привреди и обезбеђивање конкурентности роба и услуга на домаћем и светском тржишту; 5) подршка стварању иновација за привреду, и трансферу технологија и јачању инжењерских капацитета са циљем стварања компаративних предности на глобалном тржишту и промоција предузетништва; и 6) системско подстицање сарадње између институција, као и мобилности истраживача, односно истраживачког и административног особља у оквиру српског, регионалног, европског и глобалног истраживачког простора.

9. Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове?

Министарство просвете, науке и технолошког развоја спровело је опсежну јавну расправу која је укључила све заинтересоване стране, стручну јавност и грађане, и позвало их да се упознају са текстом Нацрта закона о науци и истраживањима, као и да дају своје предлоге и сугестије у оквиру Јавне расправе која је спроведена у периоду од 3. децембра 2018. године до 3. јануара 2019. године. Поред тога, одржан је и низ консултација и састанака на којима су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове. Текст је усаглашен са свим кључним актерима у научној заједници, и уважене су све примедбе које доприносе унапређењу текста Нацрта закона, а поготову предлози младих истраживача са факултета, као и Заједнице института Србије. Нацрт закона објављен је на званичној интернет страници Министарства просвете, науке и технолошког развоја и на порталу е-управа.

Нацрт закона био је јавно представљен 10. децембра 2018. године у Српској академији наука и уметности у Београду, 12. децембра 2018. године у Ректорату Универзитета у Нишу, 18. децембра 2018. године у Ректорату Универзитета у Новом Саду и 25. децембра 2018. године у Ректорату

Универзитета у Крагујевцу. Поред наведеног Нацрт закона о науци и истраживањима је кроз презентацију представљен у Заједници института Србије и на седници Националног савета за научни и технолошки развој.

Учесници у јавној расправи су били представници: Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Српске академије наука и уметности, Националног савета за научни и технолошки развој, Заједнице института Србије, свих државних и приватних универзитета у Републици Србији, Привредне коморе Србије.

На е-маил адресу министарства nauka@mpn.gov.rs стигло је укупно 134 дописа са предлозима, примедбама и сугестијама на Нацрт закона о науци и истраживањима и то од: појединачно истраживача са факултета Универзитета у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, наставно-научних већа факултета, групе истраживача са факултета, Заједнице института Србије, Конференције Универзитета Србије (КОНУС), истраживача и научних већа из акредитованих института и других појединца из академске заједнице и чланова тела која се старају о квалитету научноистраживачког рада (Национални савет и Одбор за акредитацију), као и других заинтересованих организација у оквиру академске заједнице.

На Нацрт закона о науци и истраживањима (у даљем тексту: Нацрт закона), поднете су следеће примедбе, предлози и сугестије:

- Највећи број идентичних примедби у јавној расправи и на формулару поднет је на члан 107. и 126. Нацрта закона од стране истраживача или група истраживача (истраживачи са Универзитета у Београду: Биолошки факултет, Физички факултет, Факултет за физичку хемију, Математички факултет, Технолошко-металуршки факултет, Електротехнички факултет, Фармацеутски факултет, Стоматолошки факултет, Филозофски факултет Универзитета (који указује да део научних јединица на том факултету успешно ради дуги низ деценија и да има релевантне научне резултате); Универзитета у Новом Саду: Природно-математички факултет и Универзитета у Крагујевцу: Природно-математички факултет), који предлажу да се се поред истраживача са института, институционалним финансирањем обухвате и истраживачи са факултета који су ван наставе (члан 107.), при чему једни предлажу брисање члана 126, а други да се члан 126. измени у смислу јаснијег дефинисања радног статуса и периода финансирања затечених истраживача у систему, као и да се предвиди могућност укључивања нових.

- Заједница института Србије (ЗИС): у општим примедбама и сугестијама указује да звања истраживача и еквиваленција звања и критеријуми за избор у научна звања нису јасно прецизирани и прекомерно су високи, што посебно важи за друштвене и хуманистичке науке, те да могу угрозити квалитет и опстанак часописа и монографија националног значаја. С тога предлажу да закон треба да садржи само основе за критеријуме за избор у истраживачка и научна звања, а подзаконски акти (пре свега будући Правилник о стицању истраживачких и научних звања) треба да ту материју регулишу много детаљније), као и да квалитативни критеријуми за избор у ова звања не смеју бити елиминаторни. У појединачним примедбама предлажу да се: у члану 12. став 2. наведе само акредитовани институту а не НИО, став 2. тачка 3) преформулише, у тачки 11) да се докторске студије финансирају у пуном обиму, у ставу 4. наведе да министар доноси програме на предлог института, у програму везаном за опрему дода и одржавање и амортизација научноистраживачке опреме; у чл. 51. додати да се приступ опреми без накнаде омогући НИО које се финансирају из буџета науке Републике Србије; у чл. 65. код научног већа навести могућност ангажовања истраживача у две НИО са подељеним радним временом, односно да у научном већу института могу бити

и они истраживачи са делимичним радним односом, из сродних институција највише до једне трећине укупног броја чланова; у чл. 97. додати и категорију запослених на пословима којима се остварује сопствени приход (остали запослени, указујући да ови запослени остварују приход института који се користи и за унапређење научноистраживачке делатности и треба да припадају посебној категорији на коју се не односи институционално финансирање; у чл. 104. и 106, предлаже се прецизнирање одредаба; у члану 107. предлаже се додавање тачке б) средства за набавку, одржавање и осигурање опреме; допуну члана 108. ставовима да се запослени у институту који раде искључиво на пословима којима се остварује сопствени приход финансирају само из сопственог прихода у складу са законом и општим актом института и да институти којима је то непоходно, могу, поред рачуна у трезору, имати пословни рачун и у банци због потреба привредне делатности.

- Универзитет у Београду: Да је потребно додати Конференцију универзитета Србије у групу тела која се старају о кавитету научноистраживачког рада (у чл. 13.); да треба брисати ст. 2 члана 55. јер је питање оснивања универзитета уређено Законом о високом образовању; да се у чл. 59. предвиди да у раду управног одбора института који су чланице универзитета учествује, без права гласа, и представник самосталне високошколске установе у чијем је саставу институт; да је у чл. 95. У одредбама о Одбору за етику у науци, потребно додати одредбе да се ради примене Кодекса, на свакој акредитованој НИО образује одбор за етику у науци; да је неопходно обезбедити финансијску подршку научноистраживачком раду на факултетима чији је оснивач Република Србија, кроз члан 108. Нацрта.

- Конференција универзитета Србије (КОНУС) и поједини факултети предлажу да се у члану 13. Нацрта закона КОНУС уврсти у институције које се старају о обезбеђивању квалитета научноистраживачког рада и развоју научноистраживачке делатности у Републици из разлога што су наставници и истраживачи са универзитета у Србији најбројнија група истраживача у научноистраживачкој заједници Србије, те да је због тога неопходно препознавање КОНУС као једног од органа који се старају о обезбеђивању квалитета научноистраживачког рада и о развоју научноистраживачке делатности у Републици Србији.

- Истраживачи из акредитованих Центара изузетних вредности предлажу да се допуни Нацрт закон поглављем ЦЕНТАР ИЗУЗЕТНИХ ВРЕДНОСТИ, које би садржало чл. 60. и 61. важећег Закона о научноистраживачкој делатности као и допунити одговарајуће чланове који се односе на ове центре, а из Нацрта закона брисати члан 131, јер је њихово постојање унутар земље одн. научне заједнице значајан инструмент подстицања изврсности.

- Део истраживача са факултета и поједини факултети дали су примедне на члан 55. Нацрта закона, којим се предвиђа да институт може учествовати у остваривању студија са сродном високошколском установом, да може да организује или учествује у извођењу програма докторских академских студија, као и да институт, односно више института могу основати универзитет, истичући као разлог супротност тих одредаба са прописима о високом образовању, те предлажу његово брисање. Међутим поједини истраживачи и факултети сугеришу да се овај члан додатно појасни и допуни са условом да истраживачи имају педагошке компетенције (наставно-педагошка способност) и да се дода њихово учешће у мастер студијама, што се предлаже и за истраживаче у члану 95. Нацрта.

- Више института и факултета, као и истраживача, предлажу измене члана 56. Нацрта закона тако да се само за институт основан као привредно друштво приватизује, из разлога што су научни институти који су организовани као установе, институције од јавног значаја и да као државни имају улогу у делатности која је од посебног значаја за свеукупни развој Републике Србије, те

сматрају да је за државу и науку неупутно да се изврши приватизација тих института, након вишедеценијског улагања државе у опрему, зграде, развој, а нарочито улагања државе последњих година у опрему, ради даљег њиховог развоја.

- У односу на члан 99. Нацрта закона који се односи на продужетак радног односа истраживача након навршених 65 година живота, поједини институти и научна већа института предложили су да се тај члан допуни тако да се дефинишу услови из разлога евалуације њиховог рада након тог периода, док је одређен број истраживача дао предлог за брисање одредбе о продужетку радног односа након навршених 67 година, односно задржати садашњу законску границу, као и да се то продужење не одобрава за директора.

- Група библиотекара запослених у акредитованим научноистраживачким организацијама, предлаже измене у члану 44 став 1. тачка б), члан 46 став 1. тачка 7) и члан 49. став 1. тачка 10) Нацрта ради усклађивања са важећим прописима који регулишу библиотечко-информациону делатност.

- Форум професора емеритуса Универзитета у Београда, предлаже допуну члана 76. Нацрта закона - да у обављању послова научноистраживачке делатности, звања утврђена законом којим се уређује област високог образовања одговарају звањима утврђеним овим законом и да звање редовни професор и професор емеритус одговарају - звању научни саветник, из разлога усклађивања са постојећим, важећим законским актима и правилницима о професорима емеритусима и њиховим правима и обавезама.

- Универзитет у Београду - Рачунски центар, предлаже да се у члану 9. Нацрта Закона у односу на обавезе НИО код спровођења циљева дода нова тачка која гласи: „7) да омогући отворени приступ резултатима научног рада у складу са Платформом за отворену науку МПНТ”; да одредбе о обавезама научноистраживачких организација треба да проситичу из дефиниција из чл. 4 и 6.; да се у члан 12, у делу Програми од општег интереса за Републику, након тачке 11, дода нова тачка: „12) Програм подршке отвореној науци у складу са платформом отворене науке”, као програм подршке отвореној науци (са образложењем да је отворена наука међународно општеприхваћен термин која у себи обухвата слободан/бесплатан приступ научној и образовној литератури, отворене податке, отворене иновације, софтвер отвореног кода и сл; да се у члану 29, преформулише реч репозиторијум у вези са донетом Платформом.

- Форум професора емеритуса Универзитета у Београда, предлаже допуну члана 76. Нацрта закона - да у обављању послова научноистраживачке делатности, звања утврђена законом којим се уређује област високог образовања одговарају звањима утврђеним овим законом, и да звање редовни професор и професор емеритус одговарају - звању научни саветник, из разлога усклађивања са постојећим, важећим законским актима и правилницима о професорима емеритусима и њиховим правима и обавезама.

- Истраживачи са института из области здравља (Института за онкологију и Института Торлак) предлажу пропознавање истраживача са тих института и омогућавање њиховог институционалног финансирања.

- Један број предлога се односио на повећање броја као и састав тела која се старају о квалитету научноистраживачког рада (Националног савета, Комисије за избор у звања, матичних научних одбора), као и у Одбору за етику у науци, предлажући повећање укупног броја и давање приоритета у предлагању, како би равномерно било заступљено свих шест научних области, са акцентом на појединачне области. Такође, предложено је и ново тело задужено за квалитет научноистраживачког рада у погледу међународне сарадње и дијаспоре.

- Један број предлога, међу којима је и предлог Фондације за решавање стамбених потреба младих наључника и уметника Универзитета у Београду,

предложио је да се у Нацрту предвиди и посебан члан који се односи на решавање стамбених потреба научника под повољнијим условима.

- У поступку јавне расправе изнет је и предлог да се одредбама овог нацрта омогући да истраживачи ангажовани у научноистраживачким организацијама у иностранству, а који су и држављани Републике Србије, могу подносити пријаве за руковођење и учешће на пројектима који се финансирају у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије.

Поред наведених предлога, примедби и сугестија у оквиру Јавне расправе, дате су и друге сугестије и предлози од стране института, научних већа института, матичних научних одбора (за физику, математику и рачунарске науке), чланова Националног савета за научни и технолошки развој, чланова Одбора за акредитацију научноистраживачких организација, Академије инжењерских наука, појединачни факултети из области уметности, пољопривреде, грађевине и географије, РТ-РК д.о.о и појединачно истраживачи, који се углавном односе на следеће:

- да се стратегија доноси за период од 10 година из разлога што предложени период од 5 година је прекратак за спровођење и реализовање националне стратегије научног развоја;

- да се ускладе периоди доношења планова рада института и стратегије (оба на пет година);

- да институти учествују у изради стратешких и других документата у научној области којом се бави;

- да се у програме од општег интереса за Републику дода нови програм за подршку отвореној науци у складу са платформом отворене науке.

- да се за инжењерске науке предвиди посебан програм у оквиру програма од општег интереса и да те науке буду заступљене кроз чланство у Националном савету;

- да се омогући реизбор истраживача - приправника и истраживача сарадника;

- да се мањим институтима омогући формирање заједничкој научног већа;

- да научно веће буде „научни“ орган;

- да наука о уметности добије препознатљиво место у Нацрту;

- да се акценат стави на развој научног подмлатка;

- да се у систему препознају и независни истраживачи ван радног односа;

- да се омогући и непуно радно време у институту, односно подела радног времена за истраживаче који су изабрани у у наставна звања;

- да сва научна звања буду трајна и

- други предлози у којима се између осталог указује на употребу појединих израза у терминолошком и нормативном смислу.

Радна група Министарства која је учествовала у изради Нацрта закона анализирала је све примедбе, предлоге и сугестије учесника у јавној расправи.

Прихваћене су примедбе, предлози и сугестије на следеће чланове Нацрта закона:

- У потпуности све примедбе поднете на члан 126. Нацрта, које се односе на истраживаче на факултетима тако што је овај члан преформулисан на начин да се свим истраживачима који су у бази истраживача а укључени су на пројекте у текућем циклусу истраживања, омогућава финансирање, а изнађено је и решење за ангажовање нових истраживача на факултетима. Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће наставити да финансира научноистраживачке активности свих истраживача у истраживачким звањима ангажованих у НИО и иновационим центрима до стицања звања доктора наука. Финансирање истраживача у истраживачким звањима у НИО биће регулисано посебним програмом Министарства у складу са овим законом и законом који

регулише рад Фонда за науку. Министарство ће финансирати све истраживаче у научним звањима тренутно ангажоване на факултетима. Факултети и иновациони центри могу ангажовати нове истраживаче у научним звањима само у оквиру међународних пројеката, пројеката Фонда за науку, Фонда за иновациону делатност, сопствених средстава као и из свих других буџетских средстава ван раздела Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

- Да се у Нацрт у члану 4. као једно од начела унесу и одредбе које се односе на питање родне равноправности у науци и учешћа у управљачким структурама.

- На члан 12. Нацрта и извршено је прецизирање у односу на институте и оснивача, тако што је; у ставу 2. у тачки 1) код назива програма институционалног финансирања наведено је да се исти односе на институте чији је оснивач Република Србија, Аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и института чији је оснивач Српска академија наука и уметности, а које прецизирање је извршено и у односу на тачку 3) истог става; у ставу 3, тачка 7) унето да се докторске студије финансирају у пуном обиму, а у тачки 11), додато да програм обухвата и амортизацију и осигурање научноистраживачке опреме и простора за научноистраживачки рад. Додата је и тачка 14) тако што је предвиђен и програм стварања новог оквира за јачање националних капацитета Републике Србије у области инжењерских наука.

- На члан 13. Нацрта тако што је Конференција универзитета Србије (КОНУС) и Комисија за међународну сарадњу и дијаспору уврштене у тела која се стара о квалитету научноистраживачког рада, уз додавање новог члана 29. Нацрта за ову комисију.

- На члан 23. Нацрта тако што је додат став да се приликом именовања чланова Комисије за избор у научна звања води се рачуна о заступљености свих шест научних области.

- На чл. 44. став 1. тачка 6), 46. став 1. тачка 7) и 49. став 1. тачка 10) Нацрта тако што је додата формулација ради усклађивања са важећим прописима који регулишу библиотечко-информациону делатност.

- На члан 55. Нацрта, брисан је став 2. (тако да институти не могу оснивати универзитет), а у ставу 3. предвиђа се да институт учествује у извођењу мастер и докторских студија.

- На члан 56. Нацрта тако што је прецизирано да се могу приватизовати само институти који су привредна друштва.

- На члан 65. Нацрта и извршена је термилошка измена код научног већа и уместо „стручни” стављено „научни” орган.

- На чл. 67. и 71. Нацрта и брисана је одредба о податку о броју пасоша за стране држављане истраживаче.

- На члан 75. став 5. 6. и 7. Нацрта и извршено је прецизирање категорија (категорије резултата потребне за напредовање у звања), у циљу наглашавања значаја науке за српско друштво, (а посебно оних научних области и дисциплина које се баве проучавањем друштва, културног наслеђа и идентитета) посебно су наведене публикације националног значаја, које су досадашњем закону биле само имплицитно присутне или су у потпуности изостале.

- На чл. 82. и 83. Нацрта и извршене су техничке корекције (обухваћен термин реизбор ради прецизности норме)

- На чл. 84. и 85. Нацрта и извршена је корекција (додато наставно звање и наставно-научно веће).

- Члан 93. Нацрта преформулисан је на начин да и председник улази у укупан број чланова Одбора за етику у науци.

- У члану 95. Нацрта код учешћа истраживача у извођењу наставе, поред докторских студија, додате су и мастер студије као и да се учешће регулише и статутом високошколске установе.

- У члану 97. Нацрта додато и стручно особље у групацију запослених у институту.
- Члан 99. Нацрта везано за продужење радног односа у погледу услова усклађен је приближно са прописима о високом образовању.
- На члан 106. Нацрта код средстава из других извора, додата су и средства од реализације мастер студија.
- На члан 107. став 1. тачка 1. Нацрта - брисана су истраживачка звања за институционално финансирање, јер је на системски и једнак начин решено финансирање ових звања кроз Фонд за науку за све НИО, као што је наведено у ревидираном члану 126, а у ставу 1. додата нова тачка 5. „средства за набавку, одржавање и осигурање опреме”.
- На члан 109. Нацрта, додато да средства које добијају факултети из буџета за науку укључују и трошкове одржавања, амортизације и осигурања научноистраживачке опреме прибављене буџетским средствима.
- На члан 117. Нацрта, додат став 2. о финансирању Центара изузетних вредности (поступак уговарања).
- На члан 128. Нацрта, тако што се обезбеђује континуитет рада органа института и тела која се старају о квалитету научноистраживачког рада и након ступања на снагу овог закона.
- На члан 131. Нацрта, тако што је враћена процедура акредитације Центара изузетних вредности, с тим што ће се ближи критеријуми као и за институте пренети у подзаконски акт, а финансирање ће се вршити преко јавног позива по програму из члана 12. овог закона.
- На члан 132. Нацрта, тако што је унета одредба о могућности додатног продужења текућег циклуса истраживања и након 31.12.2019. године, за још годину дана.
- Прихваћени су предлози који се односе на стварање основа да истраживачи ангажовани у научноистраживачким организацијама у иностранству, а који су и држављани Републике Србије, могу подносити пријаве за руковођење и учешће на пројектима који се финансирају у складу са законом којим се уређује рад Фонда за науку Републике Србије, тако што је додан нови члан 113. Нацрта.
- Прихваћени су и предлози да се предвиди и посебан члан који се односи на решавање стамбених потреба научника под повољнијим условима, тако што је додан нови члан 125. Нацрта.
Нису прихваћене примедбе, које се односе на:
- Предлог да се у члану 12. као посебан програм предвиди и програм којим се ствара организациони оквир за оснаживање процеса креирања јавних политика и законских оквира заснованих на чињеницама, кроз примену научног метода, као формална основа у циљу успостављања саветодавне функције научне заједнице у креирању јавних политика, из разлога што је креирање јавних политика уређено другим законима а за питање јавних политика законом је образован и посебан секретаријат.
- Предлог да се ревидира броја чланова тела која се старају о квалитету научноистраживачког рада (чл. 15, 19, 23 и 26 - Национални савет, Одбор за акредитацију, Комисија за избор у научна звања и матичних научних одбора), којим се сугерисало повећање укупног броја чланова (нпр. по гранама или научним дисциплинама са акцентом на посебности појединих грана наука), као и да се прошири листа институција које су предлагачи, из разлога што је у Нацрту закона код предлагања за сва тела предвиђено да се приликом именовања чланова води се рачуна о равномерној заступљености свих шест научних области. Истовремено разлог неприхватања је и што повећање броја радних тела или броја чланова у јавном сектору не би било у складу са препорукама државне ревизорске институције.

- Предлог да се у чл. 19-21. наведу критеријуми за акредитацију, из разлога што су услови за обављање научноистраживачке делатности од општег интереса утврђени у чл. 43-46, као и услови за стицање статуса института од националног значаја (у чл. 47 до 50), а да ће ближи критеријуми вредновања и поступак акредитације бити предвиђени у правилнику који доноси Национални савет на предлог Одбора за акредитацију, с тим што прихваћена сугестија чланова тог Одбора да се у правилник унесе таксативно поступак, као и да Одбор одреди известиоца за седницу Националног савета кад се одлучује о жалби на одлуку Одбора.

- Предлог да се омогући реизбор за истраживачка звања (чл. 75. ст. 1. и 2), из разлога што је циљ како овог Нацрта, тако и прописа о високом образовању, да та категорија истраживача стекне академску титулу доктора наука, као и предлог да се у Нацрту (чл. 75) наведу сви појединачни критеријуми и квантитативни резултати за избор у звање, јер Нацрт закона даје оквир, а ближи услови се разрађују у подзаконском акту, који се доноси уз претходно прибављено мишљење Националног савета као највишег стручног и саветодавног тела у систему научноистраживачке делатности и матичних научних одбора као стручних тела за све научне области, гране и дисциплине.

- Предлог да се у Нацрту закона предвиде одредбе о статусу професора емеритуса у систему науке, из разлога да су већ већ стекли статус изузетних професора по прописима о високом образовању, а да су кроз члан 76. у одредбама о еквиваленцији препознати у систему науке кад се баве научноистраживачким радом, као редовни професори.

- Предлог да се у члану 97. предвиди одредба којим би се обухватила и категорија „остали запослени“ , из разлога што та категорија није у духу одредаба закона којим се уређује рад запослених у јавним службама.

Министарство је размотрило све начелне и појединачне примедбе, предлоге и сугестије изнете у Јавној расправи. Све примедбе, предлози и сугестије којима се унапређује предложени текст Нацрта закона и које су у складу са циљевима дефинисаних Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - Истраживања за иновације, као и у односу усвојени Закон о Фонду за науку Републике Србије и циљеве успостављања Фонда, уграђени су у текст Нацрта закона. Имајући у виду да предложени Нацрт има велики обухват, почев од институционалног финансирања науке, акредитације, избора у звања као и питања везана за органе института, радне односе истраживача и др, процедура анализе сугестија, предлога и примедби захтевала је учешће свих релевантних чинилаца и тиме и догледно време за анализу и инегрисување у текст Нацрта закона прихваћених предлога или примедби.

10. Које ће мере бити предузете да би се остварили разлози доношења Закона?

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће по усвајању Закона о науци и истраживањима радити на успостављању дугорочног, одрживог обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији.

У складу са предложеним законским решењем спровешће се следећи кораци:

1. Стварање оквира за институционално финансирање научноистраживачких организација путем Програма институционалног финансирања и других програма од општег интереса у складу са овим законом, као и путем пројектног финансирања преко Фонда за науку у складу са законом којим се уређује рад тог фонда;

2. Уредиће се и унапредити рад организација које обављају научноистраживачку делатност;
3. Унапређење у смислу ефикаснијег и ефективнијег рад комисија, одбора и других стручних и радних тела министарства;
4. Прецизирање критеријума (категорије резултата потребне за напредовање у звања), као и спровођење процедура за стицање научних звања;
5. Унапређење Регистар истраживача у смислу отвореног приступа систематизованим подацима и резултатима научноистраживачких активности;
6. Доношење Кодекса понашања у научноистраживачком раду, као и образовање Одбора за етику у науци;
7. Расписивање првог јавног позива за финансирање пројеката по Програмима Фонда за науку;
8. Оснаживање свих активности на пољу међународне научне сарадње, као и укључење дијаспоре у научноистраживачки рад у Републици Србији и образовање Комисије за међународну научну сарадњу и дијаспору;

Мере које ће спроводити надлежни орган у циљу спровођења овог закона уграђене су у текст Нацрта закона, а како би се обезбедила пуна примена истог, у складу су са циљевима дефинисаним Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИНОВАЦИЈЕ” и Акционим планом за спровођење Стратегије, и то: Посебан циљ 1: Подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији, Посебан циљ 3: Успостављање ефикаснијег система управљања науком и иновацијама у Републици Србији и Посебан циљ 4: Осигурање изврности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности.

Посебни циљ 1: Подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији
Мера 1.1: Јачање научно-истраживачких институција
Мера 1.2: Успостављање Фонда за науку
Мера 1.3: Стварање оквира за финансирање компетитивних пројеката
Мера 1.4: Промена модела финансирања научноистраживачке делатности
Мера 1.5: Подстицај сарадње института и факултета и партнерство са привредом
Мера 1.6: Јачање основних истраживања
Мера 1.7: Јачање техничко-технолошких истраживања

Мера 1.8: Унапређење система вредновања научноистраживачког рада
Мера 1.9: Развој научноистраживачке инфраструктуре
Мера 1.10: Промовисање науке и иновација
Посебни циљ 3: Јачање повезаности науке, привреде и друштва ради подстицања иновација
Мера 3.1: Унапређивање институционалног оквира
Мера 3.2: Успостављање стратешког управљања научноистраживачким организацијама
Мера 3.3: Процена мреже јавних научноистраживачких организација и утврђивање мера за трансформацију јавног научноистраживачког сектора
Мера 3.4: Анализирање интегрисаних политика истраживања и иновација и интегрисање у Европски истраживачки простор
Посебни циљ 4: Осигурање изврности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности
Мера 4.1: Унапређивање законског оквира за развој људских ресурса
Мера 4.2: Унапређивање програма докторских академских студија
Мера 4.3: Унапређење учешћа младих у научноистраживачком раду
Мера 4.4: Јачање сарадње са дијаспором
Мера 4.5: Унапређивање мобилности истраживача
Мера 4.6: Унапређивање родне и мањинске равноправности у науци и иновацијама

Да би се у потпуности остварила примена предложеног Закона **донеће се следећи извршни прописи** у надлежности Министарства.

Министар ће донети подзаконске акте прописане Законом (у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона):

- Правилник о стицању истраживачких и научних звања;
- Правилник о категоризацији и рангирању научних часописа;
- Правилник о облику, садржају и начину вођења Регистра истраживача и поступку уписа и брисања из регистра;
- Правилник о облику, садржају и начину вођења Регистра научноистраживачких организација и поступку уписа и брисања из регистра;

Подзаконски акти као што су: Правилник о стицању истраживачких и научних звања и Правилник о категоризацији и рангирању научних часописа (који су и зависни један од другог у погледу категорија резултата истраживача) предвиђени су да се донесу у року од шест месеци из разлога што је Нацртом предвиђен ефикаснији поступак избора у звања. За најниже научно звање (научни сарадник) где се углавном цене квантитативни резултати предвиђено је да поступак спроводе Матични научни одбори, а да за два виша звања (виши научни сарадник и научни саветник) поступак спроводи Комисија. Овим ће се потпуно отклонити последице нагомилавања предмета и омогућити

истраживачима да у року остваре своја права на напредовање у научним звањима. Имајући у виду да се резултати истраживача уносе у Регистар истраживача, роком од шест месећи обухваћен је и Правилник о облику, садржају и начину вођења Регистра истраживача и поступку уписа и брисања из регистра, а следствено томе и нови Правилник о облику, садржају и начину вођења Регистра научноистраживачких организација и поступку уписа и брисања из регистра.

Програмом институционалног финансирања ће се дефинисати услови под којим ће се обављати институционално финансирање, у складу са законом.

Извршни прописи за чије је доношење надлежна Влада (у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона) је нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије.

Показатељи учинка (индикатори) на основу којих ће се мерити остварење резултата научноистраживачких активности, у складу са Акционим планом за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, **дефинисани су тачком 2. овог документа** „Циљеви који се доношењем закона постижу”, а односиће се на:

1. Изврсност и релевантност научних истраживања у Републици Србији,
2. Изврсност и доступност људских ресурса за науку, привреду и друге друштвене делатности у Републици Србији.

Основни индикатори које ће Министарство просвете, науке и технолошког развоја пратити:

1. Број акредитованих научноистраживачких организација по категоријама (факултети и универзитети, институти и центри изузетних вредности);
2. Број истраживача по категоријама научних звања;
3. Број истраживача уписаних у Регистар истраживача;
4. Број издатих научних публикација у Републици Србији подржаних кроз Програм подршке за издавање научних публикација и одржавања научних скупова;
5. Број техничких решења и пријављених патената по научноистраживачкој организацији и истраживачу;
6. Број институционално финансираних научноистраживачких организација;
7. Процент реализованих финансијских средстава по Програма институционалног финансирања;
8. Број научноистраживачких организација чији се пројекти финансирају у оквиру програма Фонда за науку;
9. Број пројеката кроз које се остварује међународна сарадња;

**ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О НАУЦИ И
ИСТРАЖИВАЊИМА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

1. Предлагач: Влада

Обрађивач: Министарство просвете, науке и технолошког развоја

2. Назив прописа: ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О НАУЦИ И ИСТРАЖИВАЊИМА
(Draft Law on Science and Research)

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно са одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум).

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну садржину прописа: У члану 112. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европске заједнице и њених држава чланица и Републике Србије (ССП) утврђена је сарадња у области истраживања и технолошког развоја којом су посебно обухваћене приоритетне области повезане са правном тековином Европске уније у овој области и подстицање научне сарадње. Из тог разлога, активности Републике Србије у области истраживања и технолошког развоја редовно се надгледају и доприносе Интеграција у Европски истраживачки простор и Иновациону унију - националне политике, инструменти, статистика у области истраживања и технолошког развоја.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума: У складу са резултатима преговора у овом поглављу Република Србија не захтева специфична прилагођавања у овом поглављу и не тражи прелазне одредбе за спровођење правних тековина ЕУ.

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума: /

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума: /

д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију: /

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније: /

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши

пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

Не.